

1. TERTIALRAPPORT

2021

Innhold

Rådmannens forslag til vedtak	4
Oppsummering	13
Økonomi og budsjett	18
Oppvekst og utdanning	37
P01 Skole.....	39
P02 Barnehager.....	43
P03 Forebyggende tjenester.....	47
Helse, sosial og omsorg	51
P04 Helse.....	54
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne.....	56
P06 Hjemmetjenester og institusjon.....	57
P07 Rus og psykisk helse.....	60
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig.....	61
Kultur, idrett og frivillighet	65
P09 Kultur, idrett og frivillighet.....	67
P10 Medvirkning og lokaldemokrati.....	69
Hovedutvalg for tekniske tjenester	73
P11 Utbygging og samferdsel.....	73
P12 Vann, avløp og renovasjon.....	75
P13 Arealplan, klima og miljø.....	76
Formannskap	79
P14 Ledelse, styring og administrasjon.....	81
P15 Samfunnsikkerhet.....	83
P16 Næringsutvikling.....	84
P17 Arbeid og inkludering.....	86
P18 Politisk styring.....	86
Eierstyring	88
Medarbeidere	98
Vedlegg	103

Rådmannens forslag til vedtak

1. Drammen kommunes rapport per 1. tertial 2021 tas til etterretning.
2. Drammen kommunekasses driftsbudsjett 2021 korrigeres i samsvar med rådmannens forslag, jf. vedlegg I til forslag til vedtak.

Tjenesteområdene kompenseres med totalt cirka 206,8 millioner kroner:

- i. Kompensasjon på totalt 110,4 millioner kroner som følge av merbelastning ved pandemien inklusiv vaksinasjon. Tjenesteområdene er kompensert i henhold til de oversikter og prognoser en har over merutgifter for første tertial 2021. Kompensasjon utover dette vurderes på nytt i 2. tertialrapport. Endringer i rammetilskuddet som følge av oppgaveendringer i revidert nasjonalbudsjett er overført til P04 Helse med totalt 1,3 millioner kroner.

Tjenesteområdene er kompensert med totalt 95,1 millioner kroner for øvrige korreksjoner:

- a) Styrking av P06 Hjemmetjenester og institusjon med 65 millioner kroner, herav 20 millioner kroner varige
- b) Overføring fra P01 Skole til P02 Barnehage med 8 millioner kroner
- c) Overføring fra P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage med 2 millioner kroner
- d) P01 Skole og P02 Barnehage tilbakeføres mindreforbruk fra 2020 med til sammen 25,6 millioner kroner
- e) P09 Kultur, idrett og frivillighet har blitt tilført engangsmidler på til sammen 4,1 millioner kroner
- f) P14 Ledelse, styring og administrasjon kompenseres med 0,9 millioner kroner varig, og P15 Samfunnsikkerhet reduseres med et engangsbeløp på 0,5 millioner kroner

- iv. Reserveavsetning for pandemien økes med cirka 8,0 millioner kroner til 117,5 millioner kroner. Avsetningen skal dekke merbelastninger resten av året.
  - v. Rådmannen gis fullmakt til å foreta budsjettekniske endringer som følger av Stortingets endelige behandling av revidert nasjonalbudsjett 2021 og økonomiske tiltak rettet mot følgene av pandemien.
3. Investeringsbudsjettene for Drammen kommune og Drammen Eiendom KF justeres i henhold til vedlegg II til forslag til vedtak.
    - i. Netto mindreforbruk (ubrukte bevilgninger) i investeringsregnskapene for 2020 for kommunekassen og Drammen Eiendom KF re-bevilges i 2021 i samsvar med rådmannens forslag. Rådmannen gis fullmakt til å fordele de ubrukte investeringsmidlene på enkeltprosjekter i samsvar med kommunestyrets tidligere forutsetninger.
    - ii. Drammen kommunekasses investeringsbudsjett 2021 korrigeres i samsvar med rådmannens forslag.
    - iii. Drammen Eiendom KFs investeringsbudsjett 2021 korrigeres i samsvar med rådmannens forslag. Endringene i investeringsrammen finansieres i henhold til vedlegget.
    - iv. Endringene i investeringsbudsjettene finansieres i samsvar med rådmannens forslag.
  4. Drammensbadet KF gis et ekstra eiertilskudd på 9,0 millioner kroner som følge av økonomiske konsekvenser av pandemien. Spørsmålet om ytterligere kompensasjon vurderes i 2. tertialrapport. I tillegg gis Drammensbadet KF et tilskudd på 2,6 millioner kroner til dekning av negativ egenkapital per 31.12.2020 og tilskudd på 1,5 millioner kroner til sommeråpent utebad. Spørsmål om ytterligere kompensasjon vurderes på nytt i 2. tertial rapport.
  5. Det gis ekstra tilskudd til Hermanseneteret KF på 0,146 millioner kroner som følge av økonomiske konsekvenser av pandemien. Spørsmålet om ytterligere kompensasjon vurderes på nytt i 2. tertialrapport.

6. Drammen kommune innvilger lån på 5 millioner kroner til Drammen scener AS til sikkerhetssystem for scenerigg. Lånet nedbetales over 10 år. Det er rentefritt ut 2021, og fra 2022 betales rente tilsvarende Kommunalbankens pt rente.
7. Reviderte vedtekter for Hermansenteret KF datert 28.05.21 vedtas. Hermansenteret KF avvikles som kommunalt foretak (KF) 31.12.21. Hermansenteret organiseres i kommunens basisorganisasjon fra 01.01.22.
8. Drammensbadet KF videreføres som kommunalt foretak (KF). Rådmannen bes om å fremme egen sak om organisatorisk samordning av kommunens svømmeanlegg.
9. Rådmannen gis fullmakt til å fordele prosentvis økte kostnader til lisenser og personalforsikringer fra P14 med hhv. 4,9 og 1,4 mill. ved rammejusteringer i programområdene.
10. Status på vedtatte verbalvedtak følger som vedlegg til 1.tertial rapport og tas til orientering.
11. Bruk av Drammen kommunale pensjonskasses premiefond økes fra 60 til 100 millioner kroner til delvis dekning av årets reguleringspremie.
12. Drammen kommune stiller selvskyldnergaranti for låneopptak i KLP i regi av DrammenStrong IL med inntil 1 500 000 kroner til bygging av Stronghytta.
  - i. Garantien gjelder for lånets hovedstol på inntil 1 500 000 kroner med tillegg av 10 prosent av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Kommunens maksimale garantiansvar kan ikke overstige 1 650 000 kroner. Lånet er avdragsfritt og innløses i sin helhet etter 1 år og 6 måneder. Garantiansvaret løper fram til innfrielse tillegg for inntil 2 år.
13. Drammen kommune stiller selvskyldnergaranti for låneopptak i Kommunalbanken i regi av Kjerraten barnehage med inntil 2 500 000 kroner til bygningsmessig oppgradering.
  - i. Garantien gjelder for lånets hovedstol på inntil 2 500 000 kroner med tillegg av 10 prosent av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Kommunens maksimale garantiansvar kan ikke overstige 2 750 000 kroner. Garantiansvaret reduseres i takt med nedbetalingen på lånet, og opphører etter 10 år med tillegg av inntil 2 år.

Vedlegg I: Drammen kommunekasse - forslag til revidert driftsbudsjett 2021

Beløp i 1000	Vedtatt bud. 2021 inkl. tekniske justeringer	Forslag korona- tiltak	Forslag øvrige tiltak	Forslag rev. budsjett 1. tertial 2021
Sentrale inntekter				
Skatt på inntekt og formue	-3 163 273		-47 730	-3 211 003
Rammetilskudd	-2 845 881	-118 346	-3 477	-2 967 704
Integreringstilskudd	-81 164		1 400	-79 764
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger	-22 788		-2 494	-25 282
Rente og inv. kompensasjon fra staten	-18 905			-18 905
Tilskudd lokalt næringsliv	-36 906			-36 906
Overføring fra kommunale foretak	-94 742			-94 742
Sum Sentrale inntekter	-6 263 660	-118 346	-52 301	-6 434 307
Sentrale utgifter				
Lønnsreserve	85 252		25 000	110 252
Husleie, renhold mv. ufordelt	610 193	1 705		611 898
Premiefond	-63 129		-40 000	-103 129
Premieavvik	-122 802		-115 400	-238 202
Amortisering av tidligere premieavvik	172 232			172 232
Tilskudd/kontingent pensjon	1 600			1 600
Reguleringspremie pensjon	120 805		142 700	263 505
Reserveavsetning pandemi-tiltak	109 500	7 230		116 730
Reserveavsetning pensjon	10 000			10 000
Diverse fellesutgifter (netto)	0			0
Sum Sentrale utgifter	923 651	8 935	12 300	944 886
Programområdene (før avsetninger mv.)				
P01 Skole	1 031 288	10 489	4 694	1 046 470
P02 Barnehager	785 829	6 092	22 868	814 788
P03 Forebyggende tjenester	355 668	1 592	-2 000	355 260
P04 Helse	311 769	28 677	1 317	341 763
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	311 722	2 083	0	313 806
P06 Hjemmetjenester og institusjon	977 453	46 371	65 000	1 088 823
P07 Rus og psykisk helse	152 967	2 253	0	155 220
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	390 575	206	0	390 780
P09 Kultur, idrett og frivillighet	271 378	5 507	4 100	280 985
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	3 269	0	0	3 269
P11 Utbygging og samferdsel	111 294	4 370	0	115 664
P12 Vann, avløp og renovasjon	-166 211	0	0	-166 211
P13 Arealplan og miljø	50 330	0	0	50 330
P14 Ledelse, styring og administrasjon	365 089	930	919	366 938
P15 Samfunnssikkerhet	88 849	59	-500	88 408
P16 Næringsutvikling	49 839	0	0	49 839
P17 Arbeid og inkludering		0	0	0
P18 Politisk styring	48 219	43	0	48 262
P19 sentraleposter (interkommunalt samarbeid)		1 705	0	1 705
Sum netto utgifter programområdene	5 139 327	110 375	96 398	5 346 100

Beløp i 1000	Vedtatt bud. 2021 inkl. tekniske justeringer	Forslag korona- tiltak	Forslag øvrige tiltak	Forslag rev. budsjett 1. tertial 2021
Finansutgifter				
Renteutgifter, provisjoner og finans	103 542			103 542
Avdragsutgifter	225 462			225 462
Renteinntekter	-64 690			-64 690
Kontantresultat lånefondet			-2 850	-2 850
Utbytte	-96 600		-31 900	-128 500
Netto finansutgifter	167 715	0	-34 750	132 965
Netto driftsresultat (overskudd (-)/underskudd (+))*	-32 967	964	21 647	-10 356
Årsoppgjørdisposisjoner				
Disponering tidligere års regnskapsresultat				0
Bruk av disposisjonsfond	-49 131		-21 647	-70 778
Avsetning disposisjonsfond				0
Avsetning bundene fond				0
Bruk av bundene fond				0
Avsetning bundne fond (VA fond)	12 298			12 298
Sum avsetninger	-36 833	0	-21 647	-58 480
Overføring til investerings- regnskapet	69 800			69 800
Årsresultat (overskudd (-)/underskudd (+))	0	964	0	964

Vedlegg II: Forslag til revidert investeringsbudsjett 2021

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertiarapport	Forslag rev. Bud. 1.tertiar 2021
P01 Skole				
IKT Skole	15 000			15 000
Inventar og utstyr Skole	12 000	8 470		20 470
SUM P01 Skole	27 000	8 470		35 470
P02 Barnehager				
IKT Barnehage	3 600			3 600
Inventar og utstyr Barnehage	3 800	783		4 583
SUM P02 Barnehager	7 400	783		8 183
P03 Forebyggende tjenester				
Inventar og utstyr Forebyggende tjenester	1 000			1 000
SUM P03 Forebyggende tjenester	1 000			1 000
P04 Helse				
Inventar og utstyr Helse	1 000			1 000
SUM P04 Helse	1 000			1 000

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertialrapport	Forslag rev. Bud. 1.tertial 2021
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne				
Inventar og utstyr Mennesker med nedsatt funksjonsevne	1 000			1 000
SUM P03 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	1 000			1 000
P06 Hjemmetjenester og institusjon				
Inventar og utstyr hjemmetjenester og institusjoner	10 000			10 000
Sum P06 Hjemmetjenester og institusjon	10 000			10 000
P07 Rus og psykisk helse				
Inventar og utstyr Rus og psykisk helse	1 000			1 000
SUM P07 Rus og psykisk helse	1 000			1 000
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig				
Inventar og utstyr Sosialtj, etablering og bolig	1 000			1 000
SUM P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	1 000			1 000
P09 Kultur, idrett og frivillighet				
Kirken	7 500			7 500
Maskiner, inventar og utstyr	8 800	6 100		14 900
Oppgradering arena, anlegg og natur	8 200			8 200
Rewilding - etablering av biotoper i skog mv.		1 000		1 000
Sum P09 Kultur, idrett og frivillighet	24 500	7 100		31 600
P11 Utbygging og samferdsel				
Bybru	40 000			40 000
Flomsikring	16 000			16 000
Kollektiv (leskur mm.)	3 000			3 000
Maskiner, biler, utstyr og inventar	6 000			6 000

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertialrapport	Forslag rev. Bud. 1.tertial 2021
Oppgradering av dammer	2 000			2 000
Oppgradering lekeplasser	6 000			6 000
Oppgradering parker og grøntområder	10 000			10 000
Sammarbeid med andre utbyggere	20 000	2 500		22 500
Spiralen oppgradering	20 000			20 000
Sykkelplan	20 000			20 000
Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	18 000	3 000		21 000
Universell utforming	2 000			2 000
Vei	56 000	3 500		59 500
Fjell almenning		10 900		10 900
Sum P11 Utbygging og samferdsel	219 000	19 900		238 900
P12 Vann, avløp og renovasjon				
Vann/avløp	200 000			200 000
Sum P12 Vann, avløp og renovasjon	200 000			200 000
P14 Ledelse, styring og administrasjon				
Digitalisering	49 900	2 700		52 600
Visuell Profil	2 000			2 000
SUM P14 Ledelse, styring og administrasjon	51 900	2 700		54 600
P15 Samfunnssikkerhet				
Varslingssystem	2 000		-500	1 500
SUM P15 Samfunnssikkerhet	2 000		-500	1 500
P18 Politisk styring				
Inventar og utstyr Politisk styring			558	558
SUM P18 Politisk styring			558	558
Totalsum Kommunekasse	546 800	38 953	58	585 811
Finansiering				
Investeringer i varige driftsmidler	551 800	38 953	58	590 811
Tilskudd til andres investeringer	0			0
Egenkapitalinnskudd DKP og KLP	22 800			22 800

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertialrapport	Forslag rev. Bud. 1.tertial 2021
Utlån av egne midler (Drammen Scener AS)			5000	5 000
Avdrag på lån				0
Sum investeringsutgifter	574 600	38 953	5 058	618 611
Kompensasjon for merverdiavgift	-58 420	-6 644		-65 064
Tilskudd fra andre	0			0
Salg - inntekter fra kapitalfrigjøring	-40 000			-40 000
Salg av finansielle anleggsmidler				0
Utdeling fra selskaper				0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-5 600			-5 600
Bruk av lån	-406 380	-32 309	-5 058	-443 747
Sum investeringsinntekter	-510 400	-38 953	-5 058	-554 411
Videreutlån (Startlån)	450 000			450 000
Bruk av lån til videreutlån	-450 000			-450 000
Avdrag på lån til videreutlån	69 900			69 900
Mottatte avdrag på videreutlån	-69 900			-69 900
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift	-69 800			-69 800
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	0			0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	5 600			5 600
Dekning av tidligere års udekket beløp	0			0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-64 200	0	0	-64 200
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0
Drammen Eiendom KF				
P01 Skole				
Brandengen Skole - Utvidelse	60 000	38 913		98 913
Fjell Skole Inkludert Flerbrukshall Og Aktivitetshus	20 000	58 945		78 945

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertiar rapport	Forslag rev. Bud. 1.tertiar 2021
Oppgradering bygningmassen- Skole	19 100	19 651		38 751
SUM P01 Skole	99 100	117 509		216 609
P02 Barnehager				
Oppgradering bygningmassen barnehager	23 000	4 472		27 472
Sum P02 Barnehager	23 000	4 472		27 472
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne				
Oppgradering bygningmassen	14 900			14 900
SUM P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	14 900			14 900
P06 Hjemmetjenester og institusjon				
Oppgradering bygningmassen	15 200	57 366		72 566
Sykehjem i Krokstadelva	6 000			6 000
SUM P06 Hjemmetjenester og institusjon	21 200	57 366		78 566
P07 Rus og psykisk helse				
Oppgradering bygningmassen	8 500			8 500
Sum P07 Rus og psykisk helse	8 500			8 500
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig				
Kommunale boliger	12 650	11 452		24 102
Oppgradering bygningmassen	10 600	3 879		14 479
Sum P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	23 250	15 331		38 581
P09 Kultur, idrett og frivillighet				
Oppgradering bygningmassen	8 000	10 505		18 505
Oppkjøp av friluft / naturområder	3 000			3 000
Sum P09 Kultur, idrett og frivillighet	11 000	10 505		21 505
P14 Ledelse, styring og administrasjon				
Oppgradering bygningmassen	2 500	2 500		5 000
Sum P14 Ledelse, styring og administrasjon	2 500	2 500		5 000

Programområde (mill. kr)	Opprinnelig budsjett 2021	Rebevilgning fra 2020	Endringer til 1. tertialrapport	Forslag rev. Bud. 1.tertial 2021
P19 Sentrale poster				
Diverse investeringer	10 000	10 478		20 478
Oppgradering bygningssmassen	12 500	13 215		25 715
Strategisk eiendomskjøp	12 000	26 250		38 250
Sum P19 Sentrale poster	34 500	49 943		84 443
Totalsum Drammen Eiendom KF	237 950	257 626	0	495 576
Finansiering				
Investeringer i varige driftsmidler	267 950	257 626		525 576
Sum investeringsutgifter	267 950	257 626	0	525 576
Kompensasjon for merverdiavgift	-35 850	-43 800		-79 650
Tilskudd fra andre	-5 000			-5 000
Salg av eiendom	-23 000			-23 000
Salgsinntekter - kapitalfrigjøring	-10 000			-10 000
Bruk av lån	-194 100	-213 826		-407 926
Sum investeringsinntekter	-267 950	-257 626	0	-525 576
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

Oppsummering

Regnskapsstatus per 1. tertial

Drammen kommunekasses regnskap per april viser et negativt avvik i forhold til periodisert budsjett på om lag 89 millioner kroner. Programområdene viser per april et samlet merforbruk på 138,4 millioner kroner. En vesentlig del av merforbruket er merkostnader knyttet til pandemien, som til sammen utgjør 110,4 millioner kroner.

Totalt merforbruk for programområdene, eksklusiv kostnader relatert til pandemien, utgjør således 27,9 millioner kroner. Sentrale inntekter viser per april en merinntekt på 46,1 millioner kroner, først og fremst som følge av betydelig høyere skatteinntekter enn budsjettet per april. Sentrale utgifter er tilnærmet som budsjettet, mens finansbudsjettet er 3,3 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Rådmannen foreslår at programområdene i 1. tertial kompenseres for dokumenterte merutgifter knyttet pandemien fullt ut.

Pandemien krever fremdeles en betydelig innsats i Drammen kommune, ikke minst i forhold til testing, smittesporing og vaksinerings. Situasjonen setter fortsatt sitt preg på hverdagen i mange av kommunens virksomheter, i form av ulike smitteverntiltak, utstrakt bruk av hjemmekontor og omdisponering av enkeltansatte til arbeidsoppgaver knyttet til selve pandemihåndteringen.

Når rådmannen nå legger frem 1. tertialrapport 2021, er dette en annerledes rapport enn det som ble lagt fram for politisk behandling i fjor. Den gangen var rådmannens ambisjon å legge fram et nytt, og betydelig revidert budsjett for 2020. Det opprinnelige budsjettet, som ble behandlet 10. desember 2019, var i hovedsak en sammenstilling av budsjettene i de tre tidligere kommunene.

Budsjettendringer i 1. tertial

I 2021 legger rådmannen ikke opp til vesentlige budsjettendringer i 1. tertial utover kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien, med to unntak:

- P02 Barnehage har store utfordringer knyttet til nedgang i barnetallet. Rådmannen foreslår det i 1. tertial overføres 2 millioner kroner fra P03 Forebyggende tjenester og 8 millioner kroner fra P01 Skole til P02 Barnehage, som et engangstiltak i 2021. Sammen med overføring av mindreforbruket fra 2020 på 12,9 millioner kroner for venter rådmannen at programområdet styrer mot balanse og at budsjettutfordringene i 2021 for P02 Barnehage således løses innenfor hovedutvalgets ramme.
- Som følge av at tilpasning til nye rammer tar lengre tid enn forutsatt, foreslår rådmannen en engangsbevilgning til P06 Hjemmetjenester og institusjon på 45 millioner kroner i 2021. Det vil imidlertid ikke være mulig å dekke inn alt merforbruket, og rådmannen foreslår derfor en varig rammestyrking på 20 millioner kroner for programområdet.

Nedskalert drift og strenge prioriteringer

Rådmannen vil understreke at Drammen kommune per i dag fortsatt har en for høy driftsøkonomi. Det blir en sentral oppgave i arbeidet med handlings- og økonomiplan 2022-25 og ta driften ned til et bærekraftig nivå. Dette er helt nødvendig for å kunne prioritere tjenestene i P06 Hjemmetjenester og institusjon, for å ha rom for prioriterte satsinger for øvrig, og for å kunne opprettholde det investeringsnivået kommunestyret har vedtatt.

For å kunne lykkes med dette er nødvendig at alle programområdene er i rute med sine innsparingstiltak. I P06 Hjemmetjenester og institusjon kjøres det nå et eget løp, prosjektet Balanse 2021, som arbeider frem en rekke tiltak som vil redusere driftsutgiftene betydelig.

Rådmannen har i arbeidet med 1. tertialrapport ikke gitt rom for å foreslå nye tiltak i programområdene, med mindre disse kan realiseres innenfor gjeldende rammer.

Alle eventuelle nye tiltak vil måtte gå en full budsjetttrunde og bli en del av arbeidet med handlings- og økonomiplan 2022-25.

Bygging av den nye kommunen

Drammen kommune er fremdeles i etableringsfasen og det er nødvendig å bruke betydelige ressurser på ledelse og utviklingsarbeid også de nærmeste årene. Det arbeides med lederskolen, i forhold til organisasjonsutvikling og felles organisasjonskultur.

Det arbeides også med å utvikle god saksbehandling. Dette er alle tidkrevende prosesser, som det må avsettes ressurser til.

Samtidig står kommunene i hele landet foran store omstillinger og utviklingsoppgaver, også Drammen:

Det er nødvendig med en grunnleggende omstilling av omsorgstjenestene, for å kunne yte tjenester til en voksende og stadig eldre brukergruppe.

Kommunestyret vedtok i november digitaliseringsstrategien for Drammen kommune. Strategien er et viktig virkemiddel for samfunns- og tjenesteutvikling. Vi må ha fokus på å realisere effektiviseringsgevinster for å kunne møte et økende behov for kommunale tjenester, ikke minst innenfor omsorg.

Klimautfordringene er globale, men krever også handling på lokalt nivå. Hensynet til å motvirke skadelige klimaendringer og til å tilpasse samfunnet til endringer vi vet uansett kommer, vil bli stadig viktigere i kommunens planarbeid. Arbeidet med å utarbeide klimastrategi, klimabudsjett og klimaregnskap for Drammen kommune er nå godt i gang.

Pandemien

Økonomiske konsekvenser

Siden 12. mars 2020 har Drammenssamfunnet vært sterkt påvirket av pandemien, med ulik grad av nedstengning og andre restriksjoner. Dette har for Drammen kommune representert store merutgifter som hittil langt på vei har vært dekket opp av de statlige kompensasjonsordningene.

Pandemien har fortsatt betydelige økonomiske konsekvenser for Drammen kommune. Per 1. tertial 2021 har programområdene meldt inn et merforbruk på i alt 100,5 millioner kroner. De økonomiske utfordringene fordeler seg på inntektstap knyttet til pandemien og merutgifter forbundet med smitteverntiltak.

Rådmannen foreslår i 1. tertial å kompensere programområdene for alle dokumenterte merkostnader knyttet til pandemien hittil i år.

Etter hvert som smittetrykket avtar, i takt med at stadig flere innbyggere blir vaksinert, vil behovet for kostnadskrevede smitteverntiltak reduseres. Prognosen for hvordan dette vil utvikle seg er svært usikker. Det er i dag heller ikke kjent hvilke kompensasjonstiltak regjeringen vil foreslå for høsthalvåret.

Rådmannen vil følge utviklingen nøye, og se til at aktiviteten og tiltakene rundt håndteringen av pandemien kan trappes ned i riktig tempo. Dette er nødvendig for å sikre at merkostnadene for kommunen for året 2021 ikke i vesentlig grad overstiger de statlige refusjonene.

Det er også nødvendig å sikre at oppbemanning under pandemien ikke medfører et varig høyere driftsnivå i tjenestene. Rådmannen vil komme tilbake til disse forholdene i 2. tertialrapport og i økonomi- og handlingsplan 2022-25.

Andre konsekvenser i virksomhetene

For en rekke av kommunens virksomheter har det vært krevende å levere så gode tjenester som mulig i en pandemisituasjon. Eksempelvis har skoler og barnehager i Drammen kommune i 1. tertial vekselvis hatt restriksjoner både på rødt og gult nivå. Dette har gjort det nødvendig med stadige tilpasninger i skoletilbudet, som for eksempel hjemmeskole. Når elevene har vært på skolen, har det vært behov for økt bemanning siden elevene har vært inndelt i mindre kohorter.

Det samme gjelder for barnehagene, med restriksjoner på gult nivå er hver avdeling en kohort. Med restriksjoner på rødt nivå må avdelingene imidlertid deles i mindre grupper, og dette gir behov for styrket bemanning.

Det knytter seg store utfordringer til selve pandemihåndteringen. P04 Helse har hatt hovedansvaret for dette, og programområdet har etablert en rekke, langvarige pandemitjenester for å ivareta dette på en forsvarlig måte.

Dette dreier seg om smittesporing, prøvetakning, luftveisklinikk, isolasjonsplasser, vaksinasjon, hotellisolasjon, tilsynstjeneste, kommuneoverlegeberedskap og sykehjemslegeberedskap. Tjenestene har vært utført av midlertidig ansatte, innleide fra byråer, studenter, pensjonister, ansatte fra andre virksomheter som jobber ekstra, omdisponerte ansatte og bruk av ekstravakter. Antallet som har vært engasjert i dette arbeidet har variert mye, fra omkring 100 til opp mot 400 personer, avhengig av smittetrykk og antall vaksiner som settes.

P03 Forebyggende tjenester bidrar med nærmere 80 personer i arbeid knyttet til vaksiner og smittesporing i ulike delstillinger. Samlet utgjør dette cirka 13 årsverk. Hovedvekten av disse (54) er innleid helsepersonell, studenter og

pensjonister på midlertidige kontrakter.

I tillegg er stillingsprosenten utvidet for ansatte i deltidstillinger, og ansatte som ikke har kunnet utføre sine ordinære oppgaver grunnet smittevern hensyn er omdisponert til oppgaver relatert til pandemiarbeidet. Det har også vært behov for å benytte overtid for å sikre forsvarlig drift.

Per 1. tertial er i alt 28. personer knyttet til kontaktsenteret for vaksinasjon og testing i PO9 Kultur, idrett og frivillighet, for å imøtekomme henvendelser og koordineringsoppgaver.

Nedtrapping av tiltak

Det er innenfor hovedutvalget for helse, sosial og omsorg vi finner det alt overveiende av tiltak som etter hvert kan trappes ned:

Nedtrappingsplan for helse, sosial og omsorg

Det er usikkert hvordan situasjonen rundt pandemien vil utvikle seg i tiden fremover. Nedtrappingsplanene for pandemiltak innenfor helse, sosial og omsorg er utarbeidet med forbehold om at den vil måtte kunne endres hvis forutsetningene skulle endre seg.

Det forventes at det utover i 2021 vil være mulig å gradvis trappe ned på tiltakene, forutsatt fortsatt stabil tilgang på vaksiner og høy oppslutning om vaksiner i befolkningen. Dette avhenger også av i hvilken grad det kommer nye virusvarianter hvor vaksinen har mindre effekt i forhold til å forhindre smitte og utvikling av alvorlig sykdom.

Så lenge pandemien ikke er slått ned i hele verden, vil kommunen måtte opprettholde tiltak på et visst nivå fremover.

Planlagt/anslått nedtrapping av enkelttiltak

Luftveisklinikk:

Pågang av pasienter henger sammen med smittetrykket. Når fastlegene tar over denne pasientgruppen på ordinær dagtid, vil pasienttilgangen synke og klinikken vil kunne nedskaleres på dagtid. På kveld, natt og i helgene vil klinikken måtte opprettholdes som en del av legevaksberedskapen i noen tid fremover.

Nedtrapping: Gradvis redusere antallet leger og sykepleiere på jobb ved hvert skift fra maks tre leger og tre sykepleiere - til én lege og én sykepleier.

Prøvetakingstjenesten:

Tjenesten kan trappes ned ved lavere smittetrykk, ved nasjonale beslutninger om å redusere prøvetaking, og når behovet for rutinemessig massetesting ikke lenger er aktuelt.

Ved maksimalt testnivå (om lag 1 500 per dag) har det vært behov for 23 personer i døgnet. Gradvis nedtrapping og opptrapping kan gjøres løpende og enkelt. Tjenesten er bygget opp, med hensyn til ressurser og kapasitet, på en måte som gjør det mulig å raskt skalere dette tilbudet opp eller ned. Utgiftsnivået kan derfor raskt reduseres når smittetrykket tillater det.

Åpningstiden ved teststasjonen på Sundland kan reduseres i takt med nedskalering. Det er planer om å si opp dagens leieavtale slik at den kan avsluttes 1. oktober. Tjenesten kan eventuelt flyttes til et mindre og rimeligere lokale.

Isolasjonsplasser:

Per april har isolasjonsposten på helsehuset 8 plasser, pluss én plass på dobbeltrom. Isolasjonsposten lokalisert på Strømsø bo- og servicesenter har 4 plasser, pluss én plass på dobbeltrom. I alt utgjør dette 14 plasser.

Med dagens smittesituasjon er det ikke lenger behov for så mange isolasjonsplasser.

Fra mai har Drammen helsehus ivaretatt isolasjonstilbudet alene. Strømsø bo- og servicesenter kan reetablere tilbudet som har vært lokalisert der, ved behov fram til oktober -21.

Nedtrappingen av isolasjonsplasser er allerede i gang. Avtalen med Asker kommune for bruk av fire plasser ble avsluttet i mars. En tilsvarende avtale med Bærum kommune ble avsluttet i april.

Pasientgrupper for isolasjonstilbud er pasienter/brukere med mistenkt eller bekreftet Covid-19.

Personellbehov ved isolasjonsposten:

Tid på døgnet	Behov for personellressurser for å ivareta stående beredskap	Behov for personellressurser ved fullt belegg ved avdelingen
Dagtid	3	6
Kveldstid	3	5
Natt	1	3

Smittesporingsteam:

Smittesporingsteamet arbeider med mottak av meldinger om smittede, oversikt, smittesporing og oppfølging av smittede og nærkontakter. I de høyeste bølgene under pandemien har det vært 7,2 stillinger i ordinær turnus supplert med utstrakt bruk av ekstravakter under smittetopper.

Per nå, med fra 10 til 20 smittede per dag, er det to smittesporere på dagtid og tre på kveldstid, i tillegg til de som jobber fast ved Smittevernkontoret. Når smittetallene er stabilt 0-10 per dag, er planen å trappe ned til én smittesporer på dagtid og to på kveldstid.

Når smittetallene er stabilt på 0-3 smittede per dag, vil man kunne vurdere å redusere til én smittesporer på dagtid og én på kveldstid. Det vurderes ikke at det vil være grunnlag for å kunne trappe ned denne beredskapen helt i 2021.

Smittevernoverlege og stedfortredere: kommuneoverleger og samfunnsmedisinsk beredskap:

Det økte behovet for smittevernoverlegefunksjon dekkes på flere måter: Smittevernoverlegens stilling er økt fra 40 til 100 prosent. Øvrige kommuneoverleger og leger fra allmennlegetjenesten bidrar også som stedfortredende smittevernoverleger, både innenfor ordinær arbeidstid og i vaktordning.

Kommunen har et vaktssystem for smittevernoverlege/samfunnsmedisinsk bakvakt der to kommuneoverleger parallelt er i vakt hver dag frem til klokken 23.00. Når smittetallene stabiliserer seg på mellom 0-10 smittede per dag, er planen å redusere til én kommuneoverlege i bakvakt.

Karanteneoppfølging:

Kommunen har seks midlertidig ansatte i deltidstillinger som følger opp at folk i innreisekarantene holder seg i karantene og som også kan følge opp personer i isolasjon. Det er usikkert når karanteneoppfølgingen vil kunne trappes ned. Tjenesten vil måtte opprettholdes på samme nivå ut 2021, og kanskje videre, avhengig av vaksinasjonen internasjonalt.

Tilsyn med at virksomheter overholder smittevernregler – vektertjenester og miljørettet helsevern:

Kommunen har i forbindelse med pandemihåndteringen utgifter i forbindelse med vektertjenester. Dette er både vektere som er i det offentlige rom og gir råd om smittevern og gjennomfører inspeksjoner. I tillegg har kommunen benyttet seg av midlertidige stillinger og utvidede stillinger, til sammen en midlertidig økning på 1,3 stilling.

Selv om det etter hvert som det lettes på restriksjonene, inntil smittetallene er svært lave, vil det være et like stort behov for vektertjenester og oppfølging fra miljørettet helsevern som i dag.

Det forventes at det mot slutten av 2021 vil være mulig å gradvis trappe ned på tiltakene, forutsatt fortsatt stabil tilgang på vaksiner og høy oppslutning om vaksiner i befolkningen.

Isolasjonshotell:

Drammen kommune har avtale med hotell for å kunne ivareta alternativt opphold ved behov for isolasjon. Isolasjonshotell har ikke vært brukt i stort omfang, maksimalt opptil 10 personer i måneden fra mars 2020. Det forventes at utgiftene til dette vil avta i takt med at antall smittetilfeller reduseres. Så lenge pandemien ikke er over vil det imidlertid være behov for å ha en avtale med et hotell med mulighet for bruk som isolasjonshotell.

Sykehjemslegetjenesten:

I forbindelse med smittetilfeller og utbrudd ved sykehjemmene er det iverksatt økt beredskap for sykehjemslegetjenesten på langtidsplasser på kveld. I tillegg er det økte utgifter til legevikarer, knyttet til forskyvning av oppgaver og bidrag i samfunnsmedisinsk bakvakt og som leger på vaksinasjon.

Det forventes at det i løpet av relativt kort tid vil være mulig å trappe ned til den ordinære beredskapsordningen, med mindre det kommer virusvarianter der vaksinen har mindre effekt på å forhindre utbrudd på sykehjem.

Fastleger:

Kommunen har økte utgifter i forbindelse med pandemien når det gjelder fastlegeordningen, pga. praksiskompensasjon ved

fravær knyttet til karantene og isolasjon. Det forventes at utgiftene knyttet til praksiskompensasjon i forbindelse med fravær vil reduseres etter hvert som fastleger i større grad blir vaksinert. Disse kostnadene dekkes av Helsedirektoratet direkte.

Nedtrapping for skoler og barnehager

For P01 Skole og P02 Barnehage henger merkostnadene knyttet til pandemien sammen med tiltaksnivå i barnehage og skole, bedre kjent som trafikklys. Ved gult trafikklys er utgiftene vesentlig lavere enn ved rødt, og det vil skje en naturlig nedtrapping. Ved grønt nivå, eventuelt fra august, kan man forvente svært lave pandemirelaterte kostnader. Utgifter som ekstra rengjøring, smittvernustyr og leie av ekstra lokaler vil øke på gult og rødt. Ekstra bemanning i programområdet er knyttet til behovet for mindre kohorter, noe som også vil bli betydelig redusert ved gult og grønt nivå.

Nedtrapping for avdelingen for test- og vaksinetelefon og kontaktsenter (P09)

Ved inngangen til 2021 var i alt 40 personer knyttet til kontaktsenteret for vaksinasjon og testing i P09 Kultur, idrett og frivillighet, for å imøtekomme henvendelser og koordineringsoppgaver. Per 1. tertial er dette antallet redusert til 28, så bemanningen er tatt ned. Noen få av disse er omdisponert fra andre arbeidsoppgaver, men det store flertall er tilkallingshjelp som jobber ved behov og som ikke har kontrakter som forplikter kommunen fremover i tid.

Det jobbes med å utvikle digitale løsninger for å øke andelen selvbetjente bookinger av både test og vaksine. Det er flere selvbetjente bookinger jo yngre de som skal vaksineres er. Prognosen for kontaktsenteret er basert på variable utgifter som er avhengig av pågang og rådende smittesituasjon. Det forventes at kostnadene vil synke gradvis ettersom en større andel av befolkningen er vaksinert og behovet for prøver også reduseres.

Øvrige programområder

For programområdene under hovedutvalget for tekniske tjenester og de som er under formannskapet er det ingen økt aktivitet knyttet direkte til pandemien og følgelig heller ingen behov for nedtrapping.

Beredskap – i et langsiktig perspektiv

Det vil være behov for å opprettholde en viss samfunnsmedisinsk beredskap, også når denne pandemien er over. Dette er nødvendig for å være forberedt på å håndtere av akutte smitteutbrudd og andre akutte samfunnsmedisinske situasjoner videre i årene fremover. Dette kan representere varige økte utgifter.

Rådmannen vil komme tilbake med en vurdering av kommunens samfunnsmedisinske beredskap. Dette området må behandles som alle andre, og eventuelle kostnader og forsterkede tiltak må ses i sammenheng. De statlige midlene i forbindelse med pandemien blir borte, og da må økt ressursbruk til samfunnsmedisinsk beredskap vurderes opp mot andre tiltak.

Beredskap i forhold til sårbare grupper

Pandemien i seg selv og følgene av ulike til dels svært strenge smitteverntiltak har vært en tung belastning for mange, ikke minst for sårbare grupper i samfunnet. Indirekte konsekvenser av tiltakene er at det eksempelvis oppleves økt ensomhet og mer psykisk uhelse. Mange barn og unge har i lang tid hatt en mer utrygg hverdag, spesielt de som lever i familier der de voksne har ulike livsutfordringer.

Etter hvert som samfunnet vender tilbake til en mer normal tilstand, vil en del av de som har slitt tyngst under smitteverntiltakene fremdeles streve med ettervirkninger. Kommunen må ta høyde for dette og de kommunale tjenestene må ha beredskap og kapasitet til å ivareta de mest sårbare.

Økonomi og budsjett

Økonomisk status per 1.tertial

Drammen kommunekasses regnskapsstatus per april i år viser et negativt avvik i forhold til periodisert budsjett på om lag 89 millioner kroner. Programområdene viser per april et samlet merforbruk på 138,4 millioner kroner. En vesentlig del av merforbruket kan tilskrives kostnader i forhold til pandemiutfordringene, som til sammen utgjør 110,4 millioner kroner. Totalt merforbruk for programområdene, eksklusiv kostnader relatert til pandemien, utgjør således 27,9 millioner kroner. Sentrale inntekter viser per april en merinntekt på 46,1 millioner kroner, først og fremst som følge av betydelig høyere skatteinntekter enn budsjettet per april. Sentrale utgifter er tilnærmet som budsjettet, mens finansbudsjettet er 3,3 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Forslag til budsjettjusteringer

Rådmannen har i arbeidet med 1. tertialrapport lagt vekt på å begrense omfanget av budsjettjusteringer utover det som vurderes som mest nødvendig. Øvrige forhold må vurderes og prioriteres i arbeidet med handlings- og økonomiplan 2022-2025. I tillegg er det nødvendig å kompensere programområdene for merbelastningen i 1. tertial som følger av pandemien.

Rådmannen legger opp til at programområdene styrkes med i alt 205,1 millioner kroner i forslaget til 1. tertialrapport, hvorav 110,4 millioner kroner er dekning av netto merutgifter forbundet med pandemien. Utover kompensasjon for pandemien er det først og fremst programområdene O2 Barnehage og O6 Hjemmetjenester og institusjon som foreslås styrket med henholdsvis 22,9 og 65 millioner kroner som følge av varslet merforbruk.

Samtidig oppjusteres sentrale inntekter (skatt, rammetilskudd mv.) med til sammen 170,6 millioner kroner. Av dette er 118,3 millioner kroner ekstraordinære inntekter i forbindelse med pandemien. Under sentrale utgifter foreslås lønnsreserven styrket med 25 millioner kroner til dekning av høyere lønnsvekst enn budsjettet samt lønnsharmonisering, mens det kompenseres for økte renholdsutgifter knyttet til pandemien med 1,7 millioner kroner. Siden pandemirelaterte inntekter øker noe mer enn programområdenes merutgifter i 1. tertial, økes reserveavsetningen til pandemiltak med om lag 8 millioner kroner. Til tross for betydelig høyere reguleringspremie for pensjon enn forutsatt i vedtatt budsjett, foreslås sentrale pensjonsposter samlet nedjustert med 12,7 millioner kroner. Det er da tatt hensyn til ny prognose for premieavvik og økt bruk av premiefond.

Netto finansutgifter foreslås nedjustert med totalt 34,8 millioner kroner. Dette forklares i hovedsak med økt utbytte og eieruttak, samt en mindre oppjustering av lånefondets resultat.

Vedtatt budsjett for 2021 viser et negativt netto driftsresultat på 33 millioner kroner. Etter de foreslåtte budsjettjusteringer reduseres kommunekassens budsjetterte netto driftsresultat med 21,6 millioner kroner - til 11,3 millioner kroner. Resultatforverringen foreslås finansiert med bruk av disposisjonsfond.

Tekniske budsjettjusteringer i 1. tertial 2021

Rådmannen er i pkt. 3.1.3 i vedtatt økonomireglement gitt fullmakt til å foreta tekniske budsjettjusteringer mellom programområdene, forutsatt at endringene ikke endrer kommunestyrets prioriteringer og de forutsetninger som ligger til grunn for budsjettvedtaket. Det er i løpet av 1. tertial foretatt flere budsjettekniske justeringer som påvirker programområdenes rammer. Justeringene, som er oppsummert i tabellen nedenfor, omfatter blant annet følgende forhold:

- Programområdene er kompensert for helårsvirkningen av lønnsoppgjørene i 2020 med 13 millioner kroner, finansiert med tilsvarende bruk av den sentrale lønnsreserven. Disse oppgjørene ble gjennomført høsten 2020, og resultatene forelå så sent at det ikke lot seg gjøre å innarbeide disse i rådmannens forslag til økonomiplan 2021-2024. Anslått virkning ble derfor avsatt i lønnsreserven for 2021.
- Stortinget vedtok ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021 enkelte endringer i forhold til forutsetningene som ble innarbeidet i økonomiplan 2021. Virkningene for Drammen kommune er innarbeidet som tekniske budsjettjusteringer:
  - Nedjustering av skatteanslaget med 1,2 millioner kroner som følge av endringer i det vedtatte skatteopplegget for 2021
  - Oppjustering av årets rammetilskudd med 6,4 millioner kroner, til dekning av redusert skatteanslag og konkrete tiltak som påvirker programområdene.
  - P02 Barnehage er tilført 6,4 millioner kroner som følge av reverserte vedtak om om redusert pensjonspåslag og kapitaltilskudd for private barnehager. P08 Sosialtjeneste, etablering og boliger er redusert med 1,2 millioner kroner som følge av at regjeringens forslag om innføring av skjermingsordning for utsatte grupper ved innføring av nytt egenandelstak ikke ble vedtatt.

- Drammen kommune har mottatt 36,9 millioner kroner i sentralt tilskudd til kompensasjonstiltak for lokalt næringsliv i forbindelse med pandemien. Budsjetttrammen for P16 Næringsutvikling er styrket tilsvarende.
- Det er i tillegg foretatt diverse justeringer mellom programområder. De største justeringene er flytting av omlag 14 millioner kroner fra PO8 Sosialtjeneste, etablering og bolig til PO3 Forebyggende tjenester vedr. stillinger mv. innenfor barnevernet, samt 3,2 millioner kroner fra PO6 Hjemmetjenester og institusjon til PO7 Rus og psykisk helse vedr. utskrivningsklare pasienter.

Hovedoversikt Drammen kommunekasses driftsregnskap per april 2021 - samt tekniske budsjettjusteringer i 1. tertial 2021

Beløp i 1000	Status per. 1. tertial			Tekniske budsjettjusteringer i 1. tertial			
	Regnskap hiå 2021	Revidert hiå 2021	Avvik hiå 2021	Oppr. budsjett 2021	Lønns- oppgjør 2020	Tekniske budsjett-justeringer	Revidert budsjett 2021
Sentrale inntekter							
Skatt på inntekt og formue	-954 451	-911 087	43 364	-3 164 468		1 195	-3 163 273
Rammetilskudd	-1 147 004	-1 137 022	9 982	-2 839 478		-6 403	-2 845 881
Engangsmidler kommunereform			0			0	
Integreringstilskudd	-16 973	-20 937	-3 964	-81 164		0	-81 164
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger	-4 364	-4 364	0	-22 788		0	-22 788
Rente og inv. kompensasjon fra staten	37 507	34 378	-3 129	-18 905		0	-18 905
Ekstraordinært vedlikeholdstilskudd			0			0	
Tilskudd lokalt næringsliv	-36 906	-36 906				-36 906	-36 906
Overføring fra kommunale foretak	-31 509	-31 581	-72	-94 742			-94 742
Sum Sentrale inntekter	-2 153 699	-2 107 518	46 181	-6 221 546			-6 263 660
Sentrale utgifter							
Lønnsreserve			0	98 280	-13 028		85 252
Husleie, renhold mv. ufordelt	203 725	203 316	-409	610 193			610 193
Premiefond			0	-63 129			-63 129
Premieavvik			0	-122 802			-122 802
Amortisering av tidligere premieavvik			0	172 232			172 232
Tilskudd/kontingent pensjon			0	1 600			1 600
Reguleringspremie pensjon			0	120 805			120 805
Rammebevilgning covid-19 tiltak i 2021			0	109 500			109 500
Reserveavsetning pensjon			0	10 000			10 000
Diverse fellesutgifter (netto)	-710	0	710	0			0
Sum Sentrale utgifter	203 015	203 316	301	936 679			923 651
Programområdene (før avsetninger mv.)							
PO1 Skole	346 852	343 433	-3 419	1 026 601	4 184	502	1 031 288
PO2 Barnehager	280 808	268 967	-11 840	778 993	1 516	5 319	785 829
PO3 Forebyggende tjenester	120 465	122 810	2 345	341 481	604	13 584	355 668
PO4 Helse	129 466	102 257	-27 209	314 143	573	-2 948	311 769
PO5 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	161 268	159 086	-2 182	313 231	964	-2 472	311 722
PO6 Hjemmetjenester og institusjon	467 386	383 036	-84 350	974 288	2 145	1 020	977 453
PO7 Rus og psykisk helse	79 481	79 870	389	149 577	311	3 079	152 967

Beløp i 1000	Status per. 1. tertial			Tekniske budsjettjusteringer i 1. tertial			
	Regnskap hiå 2021	Revidert hiå 2021	Avvik hiå 2021	Oppr. budsjett 2021	Lønns- oppgjør 2020	Tekniske budsjett-justeringer	Revidert budsjett 2021
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	119 759	115 259	-4 499	406 366	490	-16 282	390 575
P09 Kultur, idrett og frivillighet	75 846	74 625	-1 222	268 216	323	2 840	271 378
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	148	363	215	3 258	11	0	3 269
P11 Utbygging og samferdsel	51 619	47 994	-3 626	102 802	367	8 125	111 294
P12 Vann, avløp og renovasjon	65 526	64 832	-694	-158 708	192	-7 694	-166 211
P13 Arealplan og miljø	17 874	19 206	1 332	50 238	342	-250	50 330
P14 Ledelse, styring og administrasjon	137 218	133 611	-3 608	364 884	970	-765	365 089
P15 Samfunnsikkerhet	28 858	29 047	189	88 849	0	0	88 849
P16 Næringsutvikling	4 056	4 089	33	11 773	11	38 056	49 839
P17 Arbeid og inkludering	0	0	0	0	0	0	
P18 Politisk styring	13 442	13 297	-145	48 194	25	0	48 219
P19 sentraleposter (interkommunalt samarbeid)	114	0	-114	0			
Sum netto utgifter programområdene	2 100 186	1 961 783	-138 404	5 084 184			5 139 327
Finansutgifter							
Renteutgifter, provisjoner og finans	37 507	34 378	-3 129	103 542			103 542
Avdragsutgifter	74 678	75 154	476	225 462			225 462
Renteinntekter	-17 896	-11 976	5 920	-64 690			-64 690
Kontantresultat lånefondet			0				
Utbytte			0	-96 600			-96 600
Netto finansutgifter	94 289	97 557	3 268	167 715			167 715
Netto driftsresultat (overskudd (-)/ underskudd (+))*	243 791	155 137	-88 654	-32 967			-32 967
Årsoppgjørdisposisjoner							
Disponering tidligere års regnskapsresultat			0				
Bruk av disposisjonsfond			0	-49 131			-49 131
Avsetning disposisjonsfond	1	0	-1				
Avsetning bundene fond			0				
Bruk av bundene fond			0				
Avsetning bundne fond (VA fond)				12 298			12 298
Sum avsetninger	1	0	-1	-36 833			-36 833
Overføring til investeringsregnskapet			0	69 800			69 800
Årsresultat (overskudd (-)/ underskudd (+))	243 792	155 137	-88 655	0			0

Revidert nasjonalbudsjett 2021 / kommuneproposisjonen 2022

Regjeringen la 11. mai frem sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett 2021 (RNB) og kommuneproposisjonen for 2022. Finanskomiteen skal avgi sin innstilling til revidert nasjonalbudsjett senest 12. juni med planlagt endelig behandling i Stortinget 18. juni. Regjeringens forslag er også i år sterkt preget av den pågående pandemien. I det etterfølgende gis en kortfattet omtale av de viktigste forslagene for kommuneøkonomien med fokus på virkningene dette vil få for Drammen kommune.

Revidert nasjonalbudsjett 2021

Forslag til kompensasjon i forbindelse med pandemien

Regjeringen foreslår i revidert nasjonalbudsjett (RNB) at det totalt bevilges ytterligere 4,3 milliarder kroner til kompensasjon for kommunenes utgifter til pandemien. Tiltak rettet mot koronapandemien som påvirker kommuneøkonomien:

Kompensasjon for merutgifter og inntektsbortfall i kommunene i 2. halvår 2021 med 2,5 milliarder kroner, herav 1 milliard kroner som fordeles med likt beløp per innbygger, mens 1,5 milliarder kroner skal fordeles som skjønnsmidler.

- Drammen har i vedtatt budsjett for 2021 avsatt 109,5 millioner kroner på sentral reserve til dekning av pandemiutgifter i 1. halvår.
- Foreslåtte bevilgninger i RNB anslås å gi ytterligere 94,6 millioner kroner til smittevern mv. til Drammen kommune. Det er da lagt til grunn at Drammen kommune vil motta totalt 100 millioner kroner fra de to skjønsspottene på til sammen 3 milliarder kroner på landsbasis. Det understrekes at anslagene for tildeling fra skjønnsmidlene er beheftet med stor usikkerhet da det ikke er gitt noen signaler fra Statsforvalteren om tildelingen av skjønnsmidler for 1. halvår som skal utbetales innen 14. juni.

Det foreslås i tillegg 757 millioner kroner til vaksinasjon mot covid-19. Forutsatt at midlene fordeles med likt beløp per innbygger som ved første tildeling i mars (500 millioner kroner), vil Drammen motta 14,3 millioner i tillegg til 9,4 millioner kroner som allerede er utbetalt. Totalt anslag 23,7 millioner kroner.

Det settes av 100 millioner kroner dekning av personellkostnader i relevante kommuner i forbindelse med massetesting. Det er ikke opplyst hvordan disse midlene fordeles.

Det foreslås ytterligere 1 milliard kroner til kommunal kompensasjonsordning for lokalt næringsliv. Regjeringen tar sikte på å fordele 500 millioner kroner til kommunene før sommeren. De resterende 500 millioner kronene fordeles etter sommeren dersom det fortsatt er behov som følge av lokale eller regionale smitteverntiltak. Ved tidligere bevilgninger til lokale kompensasjonsordninger er det benyttet ulike kriterier for tildeling til kommunene. Det er derfor vanskelig å anslå hvor mye Drammen kommune vil motta av den nye bevilgningen, men første tildeling før sommeren antas å kunne gi i størrelse 10 – 20 millioner kroner til Drammen.

Det foreslås bevilget 79 millioner kroner til en pakke for psykisk helse og sårbare grupper. Fordeling av disse midlene er foreløpig ikke avklart.

Det økonomiske opplegget i 2021

Den kommunale deflatoren anslås til 2,7 prosent i 2021. Dette er uendret anslag i forhold til vedtatt statsbudsjett, men lønnsvekstanslaget oppjusteres fra 2,2 til 2,7 prosent mens prisveksten nedjusteres fra 3,5 til 2,8 prosent. Høyere lønnsvekst med 0,5 prosentpoeng tilsvarer en merutgift for Drammen kommune på om lag 20 millioner kroner.

Regjeringen legger til grunn at kommunenes skatteinntekter i 2021 vil bli 2,7 milliarder kroner høyere enn lagt til grunn i vedtatt statsbudsjett. Oppjusteringen skjer i hovedsak på grunnlag av oppjusterte anslag for lønns- og sysselsettingsvekst. Dette tilsvarer en økning i det nasjonale skatteanslaget på 1,6 prosentpoeng – fra 7,0 til 8,6 prosent vekst. Dersom det gjøres tilsvarende oppjustering av Drammen kommunes skatteanslag for 2021 - fra 5,8 til 7,4 prosent vekst – øker skatteanslaget med 47,8 millioner kroner. I tillegg forbedres inntektsutjevningen med 2,2 millioner kroner, slik at samlet merinntekt blir nesten 50 millioner kroner.

Det legges inn 75 millioner kroner i kompensasjon for økt basistilskudd under knekkpunktet til fastleger fra 1. juli 2021. Satsen under knekkpunktet økes fra 577 til 610 kroner per capita (+ 5,7 prosent), mens satsen over knekkpunktet videreføres på 499 kroner per capita. Fordelt etter delkostnadsnøkkel for kommunehelse vil dette gi 1,3 millioner kroner i økt rammetilskudd for Drammen kommune. Helårsvirkningen i 2022 blir på 2,6 millioner kroner.

Kommuneproposisjonen - det økonomiske opplegget for 2022

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på mellom 1,6 og 2,0 milliarder kroner i 2022. Veksten regnes fra anslått inntektsnivå i RNB 2021. Midlertidige tiltak rettet mot pandemien er korrigert ut av veksten. Regjeringen legger til grunn at den foreslåtte veksten skal gi kommunene rom for å styrke tjenestetilbudet i 2022 utover merkostnader til demografi og pensjon i størrelse 0,5 - 0,9 milliarder kroner:

- Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har beregnet at merutgifter som følge av den demografiske utviklingen som skal finansieres av frie inntekter utgjør i underkant av 0,6 milliarder kroner for kommunene.
- Regjeringen anslår at kommunenes pensjonskostnader kan øke med anslagsvis 0,5 milliarder kroner neste år. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til hvordan faktorer som endret reguleringsmetode for løpende pensjoner i 2021 og disponering av store frigjorte premiereserver vil påvirke pensjonskostnadene i 2022.

Dersom anslaget for reell vekst i frie inntekter legges på 1,8 milliarder kroner - det vil si midt i det foreslåtte intervallet - vil dette gi Drammen kommune merinntekter fra skatt og rammetilskudd i 2022 på i overkant av 70 millioner kroner i forhold til anslag i vedtatt økonomiplan 2021-2024.

Barnevernsreformen

Barnevernsreformen som ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Prop. 73 L(2016-2017) innebærer blant annet at kommunene får økt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem og skal betale høyere egenandeler for statlige barneverntiltak som forsterkede fosterhjem og institusjon. Dette er forutsatt å gi insentiver til å prioritere forebygging og tidlig innsats.

Kommunenes utgifter er som følge av det økte ansvaret anslått å øke med om lag 2,1 milliarder kroner på sikt. I 2021 anslås kommunenes utgifter å øke med om lag 1,6 milliarder kroner, og det legges opp til at rammetilskuddet skal økes tilsvarende. Det foreligger foreløpig ikke beløp som viser fordeling per kommune, men rådmannen antar at virkningen for Drammen kommune kan ligge i størrelse 30 - 40 millioner kroner.

Regjeringen foreslår også at det øremerkede statlige tilskuddet til stillinger i barnevernet fra og med 2022 innlemmes i rammetilskuddet med 820 millioner kroner. Drammen mottar i år 14,7 millioner kroner fra den øremerkede ordningen.

Sentrale budsjettposter

Sentrale inntekter

Inntekts- og formuesskatt

I økonomiplan 2021-2024 ble det lagt til en grunn en skattevekst i 2021 på 6,5 prosent både lokalt og nasjonalt. Som følge av høyere skatteinngang i Drammen mot slutten av 2020 enn forutsatt ved utarbeidelsen av budsjettet krever kommunens skatteanslag en vekst på 5,8 prosent målt mot faktisk skatteinngang i fjor. På landsbasis ble fjorårets skatteinngang noe lavere enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2021, og det vedtatte skatteanslaget krever derfor en vekst på 7,0 prosent.

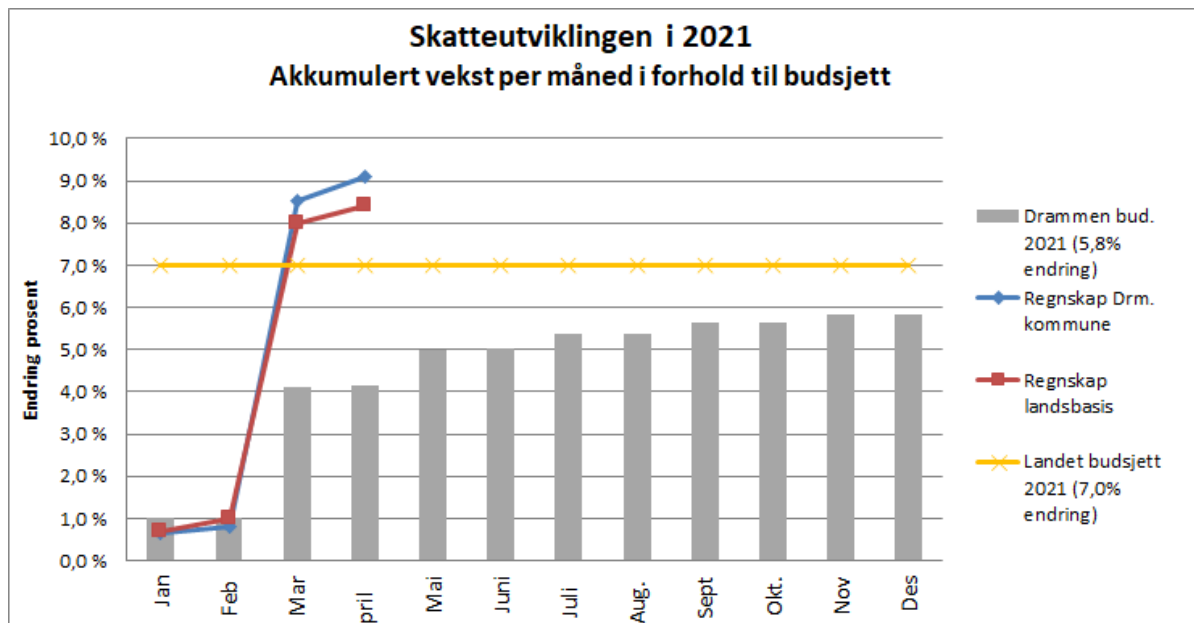
Drammen kommune har i årets fire første måneder hatt en skatteinngang på 954,5 millioner kroner. Dette er en økning på 9,1 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2020, og er 43,4 millioner kroner høyere enn budsjettet. Som det fremgår av figuren nedenfor gjorde skatteveksten et betydelig hopp fra og med mars, etter at det ble fastsatt nytt fordelingstall som følge av økt skattøre for 2021 (fra 11,10 til 12,15 prosent) fra og med første termin forfall for forskuddstrekk og forskuddsskatt. Skatteinngangen på landsbasis viser tilsvarende utvikling, og er 8,4 prosent høyere til og med april enn i tilsvarende måneder i fjor. Det må i denne forbindelse nevnes at sammenlikningsgrunnlaget fra 2020 er påvirket at at første termin forskuddsskatt i fjor ble utsatt fra 15. mars til 4. mai på grunn av pandemien.

Akkumulert skattevekst per måned 2021

	Vedtatt budsjett 1)	Jan	Feb	Mar	April	Mai
Regnskap Drm. kommune	5,8 %	0,7 %	0,8 %	8,5 %	9,1 %	
Regnskap landsbasis	7,0 %	0,7 %	1,0 %	8,0 %	8,4 %	

1) Budsjettert skatteinngang i 2021 målt i forhold til faktisk skatteinngang i 2020

Akkumulert skattevekst per måned – målt mot budsjett vekst i 2021

Som tidligere omtalt har regjeringen i forslaget til revidert nasjonalbudsjett 2021 lagt til grunn en en betydelig oppjustering av kommunenes skatteinntekter med 2,7 milliarder kroner på landsbasis. Dette tilsvarer en oppjustering av den nasjonale skattveksten med 1,6 prosentpoeng - fra 7,0 til 8,6 prosent vekst. Regjeringen begrunner oppjusteringen med høyere lønnsvekst og sysselsettingsvekst enn lag til grunn i statsbudsjettet for 2021. Rådmannen foreslår en tilsvarende oppjustering av Drammen kommunes skattevekst fra 5,8 til 7,4 prosent vekst for 2021. Dette tilsvarer en økning av Drammens skatteanslag med 47,7 millioner kroner. I tillegg gir dette en oppjustering av inntektsutjevningen med nesten 2,2 millioner kroner, slik at samlet merinntekt blir i underkant av 50 millioner kroner.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet er per april 9,9 millioner kroner høyere enn budsjettet. Av dette skyldes 9,4 millioner kroner ekstraordinært tilskudd til dekning av kommunens utgifter til koronavirusvaksinasjon, mens cirka 0,5 millioner kroner skyldes høyere inntektsutjevning enn forutsatt for januar og februar i år. Drammen kommune mottar forøvrig i månedene januar – mai om lag 17 millioner kroner per måned i ekstra rammetilskudd til dekning av merutgifter knyttet til pandemien. Til sammen vil dette utgjøre 85,2 millioner kroner, og inngår som en del av den budsjetterte avsetningen til pandemiltak på 109,5 millioner kroner.

Som nevnt ovenfor øker anslått inntektsutjevning for 2021 med nesten 2,2 millioner kroner som følge av de foreslåtte endringer i årets skatteanslag lokalt og nasjonalt. Kommunens rammetilskudd økes videre med 1,3 millioner kroner i kompensasjon for foreslått økning i basistilskuddet til fastleger fra 1. juli i år.

I tillegg legger rådmannen til grunn en ekstraordinær økning av årets rammetilskudd med 118,3 millioner kroner knyttet til pandemien, jfr. nærmere vurderinger under omtalen av revidert nasjonalbudsjett 2021. Av dette gjelder 23,7 millioner kroner kompensasjon for utgifter til vaksinasjon. En stor del av den forventede økningen i rammetilskudd vil komme fra ekstraordinært skjønnstilskudd som fordeles av Statsforvalteren i Oslo og Viken. Rådmannen har foreløpig lagt til grunn at Drammen kommune vil motta 100 millioner kroner fra de nasjonale bevilgningene til ekstraordinære skjønnstilskudd på 3 milliarder kroner. Som tidligere påpekt er det stor usikkerhet knyttet til dette anslaget, da det så langt ikke er mottatt signaler fra Slottsforvalteren om hvor mye Drammen kommune vil motta fra disse bevilgningene.

Basert på disse forutsetningene foreslår rådmannen en samlet oppjustering av årets rammetilskudd med 121,8 millioner kroner.

Integreringstilskudd

På grunnlag av IMDIs anmodning vedtok kommunestyret ved behandlingen av økonomiplan 2021-2024 å bosette 58 personer i år, hvorav fire plasser forbeholdes enslige mindreårige flyktninger. Det er per utgangen av april bosatt 23 personer, herav en enslig mindreårig flyktning. Seks personer har i tillegg kommet på familiegjenforening.

Bosatte flyktninger per april 2021

	Antall bosatt per april 2021	Vedtak 2021	Andel av vedtak
Voksne og barn i familie	22	54	40,7 %
Enslige mindeårige	1	4	25,0 %
Sum bosatte	23	58	39,7 %
Familiegjenforening	6		
Sum bosatt inkl. familiegjenforening	29		

Det er for 2021 budsjettert med 81,2 millioner kroner i inntekter fra integreringstilskuddet. Budsjettert er imidlertid basert på forutsatt bosetting av 85 personer, da IMDi's anmodning om bosetting kom så sent at man ikke rakk å justere dette i forslaget til økonomiplan 2021-2024. Som varslet i økonomiplanen må inntektslaget isolert sett nedjusteres med om lag 6 millioner kroner for å tilpasses bosettingsvedtaket.

På den annen side vil man i år motta både år 1 og år 2 tilskudd for 13 personer som ble bosatt mot slutten av 2020. I tillegg oppjusteres antall personer på familiegjenforening ut fra kjent informasjon så langt i år fra 5 til 12 personer. Disse forholdene motvirker i stor grad mindreinntektene som følger av lavere bosettingsvedtak. Basert på disse forutsetningene foreslås inntektene fra integreringstilskudd nedjustert med 1,4 millioner kroner i år.

Særtilskudd enslige mindreårige flyktninger

Det er for 2021 budsjettert med 22,8 millioner kroner i tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. I forhold til budsjettforutsetningen innebærer kommunestyrets bosettingsvedtak for 2021 en reduksjon på fra seks til fire personer. Samtidig viser oppdaterte tall fra IMDi at antall personer med tilskudd per inngangen til 2021 er noe høyere enn lagt til grunn i økonomiplan 2021-2024. Basert på oppdatert tallgrunnlag er det utarbeidet ny prognose for årets inntekter. Basert på denne prognosen foreslås årets inntekter fra tilskuddet til enslige mindreårige flyktninger oppjustert med om lag 2,5 millioner kroner.

Sentrale utgifter

Lønnsreserve

Det er i årets budsjettet satt av 98,3 millioner kroner på sentral lønnsreserve til dekning av virkningene av årets lønnsoppgjør. Avsetningen inkluderer virkningen av fjorårets lønnsoppgjør da dette ble avsluttet så sent på høsten at virkningene ble innarbeidet i programområdenes rammer i økonomiplan 2021-2024. Det er i løpet av 1. tertial disponert 13 millioner kroner fra lønnsreserven til finansiering av programområdenes merutgifter knyttet til fjorårets oppgjør. Etter dette står lønnsreserven til rest med 85,3 millioner kroner.

Årets lønnsreserve ble basert ble beregnet ut fra en anslått lønnsvekst på 2,2 prosent inklusiv overheng fra 2020. På grunnlag av regjeringens anslag i revidert nasjonalbudsjett er det i arbeidet med 1. tertialrapport lagt til grunn en oppjustering av årets lønnsvekst med 0,5 prosentpoeng til 2,7 prosent. Dette tilsvarer en merutgift på omlag 20 millioner kroner, og rådmannen har lagt til grunn en tilsvarende oppjustering av årets lønnsreserve. I tillegg foreslår rådmannen at lønnsreserven tilføres ytterligere 5 millioner kroner til lønnsforhandlinger i etterkant av kommunesammenslåingen.

Etter at tallarbeidet med 1. tertialrapport er avsluttet ble det kjent at meklingen i årets lønnsforhandlinger er avsluttet med en lønnsvekstramme på 2,8 prosent. Tre av de fire forhandlings sammenslutningene har akseptert dette tilbudet, mens Unio har avslått tilbudet. En økning i lønnsveksten med 0,1 prosentpoeng vil gi omlag 4 millioner kroner i økte utgifter for kommunekassen. Rådmannen vil komme tilbake til behovet for ytterligere styrking av lønnsreserven i 2. tertialrapport når oppgjøret er endelig avsluttet.

Rammeavsetning pandemi-tiltak

Det er i vedtatt budsjett satt av 109,5 millioner kroner til kompensasjon av programområdenes merbelastning som følge av pandemien i 2021. Rådmannen legger i 1. tertialrapport til grunn at kommunen vil motta ytterligere 118,3 millioner kroner i ekstraordinære inntekter til dekning av utgifter til pandemien og vaksinasjon. Samtidig finansieres programområdenes merutgifter til pandemien og vaksinasjon i 1. tertial med 110,4 millioner kroner. Som følge av dette foreslås reserveavsetningen til pandemi-tiltak oppjustert med om lag 8 millioner kroner. Dette innebærer en budsjettreserve på 117,5 millioner kroner til dekning av merutgifter til pandemien og vaksinasjon for resten av året.

Husleier og renhold

Virksomhetenes utgifter til husleie og kjøp av renholdstjenester fra Drammen Eiendom KF er også i år budsjettet lagt på sentralt ansvar med totalt 610,2 millioner kroner. Av dette gjelder 573,7 millioner kroner intern husleie og 76,5 millioner kroner kjøp av renholdstjenester. Per april viser husleie og

renhold et samlet merforbruk på 0,4 millioner kroner. Dette skyldes at det er utgiftsført ekstraordinære renholdsutgifter som følge av pandemien med 1,7 millioner kroner i 1. tertial. Forutsatt kompensasjon for de ekstraordinære utgiftene vurderes årsprognosen for husleie og renhold å være innenfor budsjett.

Pensjon

Høyere reguleringspremie

Pensjonsleverandørene varsler betydelig høyere reguleringspremie for 2021 enn tidligere anslått. Dette skyldes blant høyere lønnsvekst og særlig Stortingets vedtak endret reguleringsmetode for løpende pensjoner fra 2021. Basert på foreløpige vurderinger foreslås budsjettet reguleringspremie oppjustert med 142,7 millioner kroner - fra 120,8 til 263,5 millioner kroner.

Premiefond

Det er i årets budsjett lag til grunn bruk av premiefond med til sammen 63,1 millioner kroner - fordelt med 60 millioner kroner for Drammen kommunale pensjonskasse (DKP) og 3,1 millioner kroner for KLP (sykepleiere).

Endring i reglene for offentlig tjenstepensjon fra 2020 er hovedårsaken til at det er frigjort betydelige midler fra oppsparte pensjonsreserver (premiereserver). Dette tilfører betydelige midler til premiefondet. For Drammen kommune utgjør ekstraordinær tilførsel til premiefondet henholdsvis 340 millioner kroner for DKP og 35 millioner kroner for KLP.

Drammen kommunes premiefond i DKP utgjør etter dette omlag 415 millioner kroner inklusiv tilførsel fra fjorårets resultat.

På bakgrunn av de svært høye reguleringspremiene som nå varsles foreslår rådmannen foreslår at bruk av DKPs premiefond økes med 40 millioner kroner i 2021 - til totalt 100 millioner kroner. Dette vil gi besparelser lavere arbeidsgiveravgift i år, og vil i tillegg gi lavere premieavvik til amortisering i de påfølgende årene. Bruk av premiefond i KLP foreslås i denne omgang opprettholdt som opprinnelig budsjettet. Rådmannen vil komme tilbake til videre bruk av premiefond i forbindelse med handlings- og økonomiplanen for 2022-2025.

Høyere premieavvik

Det er for 2021 budsjettet premieavvik (inntekt) på 122,8 millioner kroner. Som følge av høyere reguleringspremie anslås premieavviket å øke med 115,4 millioner kroner til totalt 238,2 millioner kroner.

Oppsummering

De foreslåtte endringene i de sentrale pensjonspostene gir samlet en netto mindrebelastning på 12,7 millioner kroner i 2021. Det understrekes at det som vanlig er stor usikkerhet knyttet til anslagene som ligger til grunn for pensjonsforutsetningene. Rådmannen vil komme tilbake med en oppdatert vurdering i 2. tertialrapport.

Tjenesteområdene

Utfordringer i tjenesteområdene

Regnskapet per april 2021 viser et samlet merforbruk for programområdene på 138,3 millioner kroner. En vesentlig del av merforbruket kan tilskrives kostnader i forhold til pandemiutfordringene, som til sammen utgjør 110,4 millioner kroner. Totalt merforbruk for programområdene, eksklusiv kostnader relatert til pandemien, utgjør således 27,9 millioner kroner.

Det er størst merforbruk innenfor hovedutvalget for Helse, sosial og omsorg. Programområde 06 Hjemmetjenester og institusjon er i en krevende økonomisk situasjon og viser et reelt merforbruk per april på 37,6 millioner kroner, eksklusiv pandemikostnader. Årsprognosen for programområdet er i utgangspunktet et merforbruk på 95 millioner kroner. Gjennom prosjektet «Balanse 2021» arbeides det imidlertid med tiltak for å begrense dette merforbruket. Noen av tiltakene krever politisk behandling i forbindelse med 1. tertialrapport og vil samlet gi en innsparing på 31 millioner kroner i 2021. Det er samtidig utfordringer innen programområde P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig, som melder et merforbruk på 6,5 millioner kroner i årsprognose. Det er først og fremst sosialhjelpsutbetalingene som er den store kostnadsdriveren og årsaken til avviket. Pandemiens konsekvenser for arbeidslivet har vært store, og det er forventet at denne situasjonen vil vare en god stund til.

Det er i tillegg utfordringer i forhold til programområde P02 Barnehage, som i utgangspunktet har et merforbruk på 26 millioner kroner i prognose på årsbasis, eksklusiv koronarelaterte kostnader. Årsaken til merforbruket knytter seg til moderasjonsordningene, tilskudd til private barnehager og spesialpedagogiske tjenester. Det er foreslått innsparingstiltak på

5 millioner kroner, overførsel av 8 millioner kroner fra P01 Skole, 2 millioner kroner fra P02 Forebyggende tjenester, samt overføring av mindreforbruk fra 2020 på 12,9 millioner kroner, for å redusere kostnadene. Prognosen for året er dermed balanse, men det understrekes at disse overføringene ikke er varige midler, og programområdet må følgelig fortsatt håndtere en krevende økonomisk situasjon i kommende år. Programområdet har de siste årene hatt synkende barnetall og nye prognoser fra SSB viser, at barnetallet forventes å synke ytterligere i årene fremover. Rådmannen følger barnetallsutviklingen tett og har startet arbeidet med tilpasning til de nye rammefaktorene og reduserte budsjettammer.

Under følger en tabell som viser alle justeringer for alle p-områder per 1.tertial:

Forslag justeringer i Drammen kommunekasses driftsbudsjett per 1.tertial 2021

Tiltak (kroner)	Drift		Merknader	"Netto endring 2021 E=eng.bev."
	"Økt utgift Redusert innt."	"Red. utgift Økt inntekt"		
P01 Skole	23 182 797	-8 000 000	Nto. rammeendring	15 182 797
Kompensasjon korona pandemien	10 488 797			E
Overføring mindreforbruk i 2020	12 694 000			
Overføring budsjettamme til barnehage.		-8 000 000		
P02 Barnehager	28 959 625	-	Nto. rammeendring	28 959 625
Kompensasjon korona pandemien	6 091 625			E
Tilbakeføring mindreforbruk i 2020	12 868 000			
Overføring budsjettamme fra P01 Skole og P03 Forebyggende tjenester.	10 000 000			
P03 Forebyggende tjenester	1 592 036	-2 000 000	Nto. rammeendring	-407 964
Kompensasjon korona pandemien	245 000			E
Kompensasjon vaksinasjon	1 347 036			E
Overføring budsjettamme tilbarnehage		-2 000 000		
P04 Helse	29 994 252	-	Nto. rammeendring	29 994 252
Kompensasjon korona pandemien	25 974 324			E
Kompensasjon vaksinasjon	2 702 928			E
Økt sats basistilskudd fastleger fra 1.7.2021	1 317 000			
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	2 083 273	-	Nto. rammeendring	2 083 273
Kompensasjon korona pandemien	1 855 787			E
Kompensasjon vaksinasjon	227 486			E
P06 Hjemmetjenester og institusjon	111 370 553	-	Nto. rammeendring	111 370 553
Kompensasjon korona pandemien	44 887 123			E
Kompensasjon vaksinasjon	1 483 430			E
Tilførsel budsjettamme	65 000 000			
P07 Rus og psykisk helse	2 253 000	-	Nto. rammeendring	2 253 000
Kompensasjon korona pandemien	68 000			E
Kompensasjon vaksinasjon	2 185 000			E
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	205 510	-	Nto. rammeendring	205 510
Kompensasjon korona pandemien	14 273			E
Kompensasjon vaksinasjon	191 237			
P09 Kultur, idrett og frivillighet	9 606 927	-	Nto. rammeendring	9 606 927
Kompensasjon korona pandemien	4 941 574			E
Kompensasjon vaksinasjon	565 353			
Nye tiltak: Inndekning negativ egenkapital Drammensbadet KF	2 600 000			
Nye tiltak: Sommeråpent utbebad Drammensbadet KF	1 500 000			

Tiltak (kroner)	Drift		Merknader	"Netto endring 2021 E=eng.bev."
	"Økt utgift Redusert innt."	"Red. utgift Økt inntekt"		
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	-	-	Nto. rammeendring	-
P11 Utbygging og samferdsel	4 369 797	-	Nto. rammeendring	4 369 797
Kompensasjon korona pandemien	4 168 950			E
Kompensasjon vaksinasjon	200 847			E
P12 Vann, avløp og renovasjon	-	-	Nto. rammeendring	-
P13 Arealplan og miljø	-	-	Nto. rammeendring	-
P14 Ledelse, styring og administrasjon	1 848 900	-	Nto. rammeendring	1 848 900
Kompensasjon korona pandemien	23 501			E
Kompensasjon vaksinasjon	906 399			E
				E
Teknisk justering pensjonsuttrekk Kemner fra P19	919 000			
P15 Samfunnsikkerhet	58 880	-500 000	Nto. rammeendring	-441 120
Kompensasjon vaksinasjon	58 880	-		E
Innsparingstiltak: sikringsmidler		-500 000		E
P16 Næringsutvikling	-	-	Nto. rammeendring	-
P17 Arbeid og inkludering	-	-	Nto. rammeendring	-
P18 Politisk styring	42 592	-	Nto. rammeendring	42 592
Kompensasjon korona pandemien	42 592			E
P19 Sentrale poster	153 775 859	-337 197 000	Nto. rammeendring	-183 421 141,00
Kompensasjon korona pandemien	1 705 012		Ekstra renholdsutgifter	E
Skatt fra inntekt og formue		-47 730 000	Oppjustert skatteanslag, jfr. RNB-2021 (fra 5,8 til 7,4% vekst)	
Rammetilskudd - inntektsutjevning		-2 160 000	Oppjustert anslag, ref. økt nasjonal skattevekst RNB og forslag lokal skattevekst	
Rammetilskudd (RNB-2021)		-1 317 000	Økt basistilskudd fastleger fra 1.7.2021 - helår 2,634 mill.	
Rammetilskudd covid-19		-94 600 000	Økt innbyggertilskudd (18,9 mill. kr) og økt anslag skjønnsmidler fra statsforvalteren 75,7 mill. kr)	E
Rammetilskudd - covid-19 vaksine		-23 746 000	Anslag ekstra rammetilskudd til vaksinasjon	E
Integreringstilskudd	1 400 000		Redusert integreringstilskudd pga. lavere bosetting enn opprinnelig budsjettet.	
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger		-2 494 000	Oppdatert anslag på grunnlag av tall fra IMDi viser flere personer med tilskudd	

Tiltak (kroner)	Drift		Merknader	"Netto endring 2021 E=eng.bev."
	"Økt utgift Redusert innt."	"Red. utgift Økt inntekt"		
Lønnsreserve		25 000 000	Oppjustert lønnsvekstanslag fra 2,2 til 2,7% (20 mill. kr) samt avsetning til harmonisering (5 mill. kr)	
Reserveavsetning pandemiltak	7 970 847		Netto økning av reserveavsetning til pandemien (økte inntekter RNB 108,9 mill. kr minus bruk per. 1. tertial 101,7 mill. kr)	E
Pensjon - premieavvik		-115 400 000	Oppjustert prognose for premieavvik hensyntatt økt reguleringspremie korrigert for økt bruk av premiefond	
Pensjon - premiefond		-40 000 000	Bruk av DKPs premiefond foreslås økt fra 60 til 100 mill. kr til delvis dekning av økt reguleringspremie	
Pensjon - reguleringspremie	142 700 000		Det varsles vesentlig høyere reguleringspremie enn forutsatt i vedtatt budsjett	
Finans - Lånefondets resultat		-2 850 000	Besparelse som følge av lavere rentenivå enn budsjettet	
Utbytte fra aksjeselskaper		-31 900 000	Økt utbytte fra aksjeselskap (22,5 mill. kr) og eieruttak fra Rfd IKS (9,4 mill. kr)	E
Årsoppgjørdisposisjoner	-	-21 647 000	Nto. saldering	-21 647 000,00
Bruk av disposisjonsfond		-21 647 000		E
Sum	369 344 001	-369 344 000		0
Udisponerte midler		0		

Økonomiske konsekvenser av pandemien

De økonomiske konsekvensene av pandemien påvirkes til enhver tid av smittesituasjonen og nivået på iverksatte tiltak.

Både smittetrykket og påfølgende restriksjoner har variert gjennom 1. tertial. Smittespredningen sank gjennom januar, holdt seg jevnt lavt gjennom februar og skjøt fart igjen medio mars. Fra april har det vært en langsom reduksjon i smittetrykket. Situasjonen har i 1. tertial vært preget av usikkerhet og stadige endringer underveis.

Pandemien har derfor fortsatt betydelige økonomiske konsekvenser for Drammen kommune.

Per 1. tertial 2021 har programområdene meldt inn et merforbruk på 100,5 millioner kroner. Dette inkluderer 0,8 millioner kroner i ekstra tilskudd til Drammensbadet KF. Drammen kjøkken og ernæring er foreløpig ikke kompensert for inntektstap knyttet til pandemien. Rådmannen kommer tilbake til dette og andre tapte inntekter i forbindelse med 2. tertial.

I vedtatt budsjett er det satt av 109,5 millioner kroner til dekning av pandemirelaterte merkostnader. I tillegg er det lagt inn en forventning om ytterligere 118,3 millioner kroner i inntekt i 1.tertialrapport. Viser til nærmere omtale under sentrale inntekter.

Per 1.tertial er det påløpt totalt merkostnader/ tapte inntekter med tilsammen 110,4 millioner kroner. Rådmannen foreslår å kompensere fullt ut for dette i 1.tertial.

Prognose for 2021

Rådmann legger til grunn at smittesituasjonen vil vedvare utover året, men at testaktiviteten vil kunne trappes ned ved lavere smitte når en større del av befolkningen er vaksinert. Det vil være behov for testing utover høsten, men det forventes lavere aktivitet mot slutten av året. På bakgrunn av dette er kommunens merkostnader relatert til pandemien for perioden mai til desember anslått til 146,2 millioner kroner. Det betyr at programområdene melder totalt merutgifter på om lag 246,7 millioner kroner for hele 2021. Dette er svært usikre tall, både når det gjelder varighet, omfanget av smitteverniltak og finansieringen av kommunens utgifter.

Vaksinasjon

Kommunene er pålagt å tilby og gjennomføre vaksinasjonsprogrammet. Det er igangsatt et betydelig apparat for å gjennomføre vaksinasjonsprosessen i Drammen kommune. Staten vil dekke kommunenes kostnader knyttet til vaksinasjon.

Drammen kommunes merkostnader knyttet til vaksinasjon per 1. tertial beløper seg til rundt 9,8 millioner kroner. Anslag for resten av året tilsier merkostnader på i alt cirka 17,7 millioner kroner.

Det er signalisert i revidert nasjonalbudsjett at kommunene vil få en tilleggsbevilgning knyttet til vaksinasjon.

Drammen kommune har i mars mottatt 9,4 millioner kroner til vaksinasjon gjennom rammetilskuddet. Kommunene får i tillegg 757 millioner kroner til vaksinerings og 100 millioner kroner til massetesting revidert nasjonalbudsjett. Drammen sin andel er beregnet til 14,3 millioner kroner, slik at samlet kompensasjon er 23,7 millioner kroner.

Drammen kommune omdisponerer ansatte i kommunen til vaksinasjonsarbeidet. Merkostnader som programområdene har forbundet med dette er reelle merkostnader. Det er derfor ikke dekning for disse kostnadene innenfor eksisterende rammer. Dette gjelder følgende programområder:

- P03 - Forebyggende tjenester
- P04 - Helse
- P05 - Mennesker med nedsatt funksjonsevne
- P06 - Hjemmetjenester og institusjon
- P07 - Rus og psykisk helse
- P08 - Sosialtjeneste, etablering og bolig
- P09 - Kultur, fritid og idrett
- P11 - Utbygging og samferdsel
- P14 - Ledelse, styring og administrasjon
- P15 - Samfunnssikkerhet

Kostnader i programområdene i forbindelse med vaksinasjon kompenseres fullt ut og rådmannen foreslår at restavviket per 1. tertial dekkes av tilleggsbevilgning fra revidert nasjonalbudsjett.

Ekstraordinære inntekter til pandemien og vaksinasjon

Per 1.tertial er det avsatt inntekter relatert til pandemien på tilsammen 227,8 millioner kroner. Rådmannen foreslår som nevnt å disponere 110,4 millioner kroner av disse midlene per 1.tertial. Reserveavsetningen står dermed til rest med 117,5 millioner kroner, som kan ses opp mot behov for resten av året. Rådmannen vil komme nærmere tilbake til merkostnader knyttet til pandemien i 2. tertial.

Finansielle poster

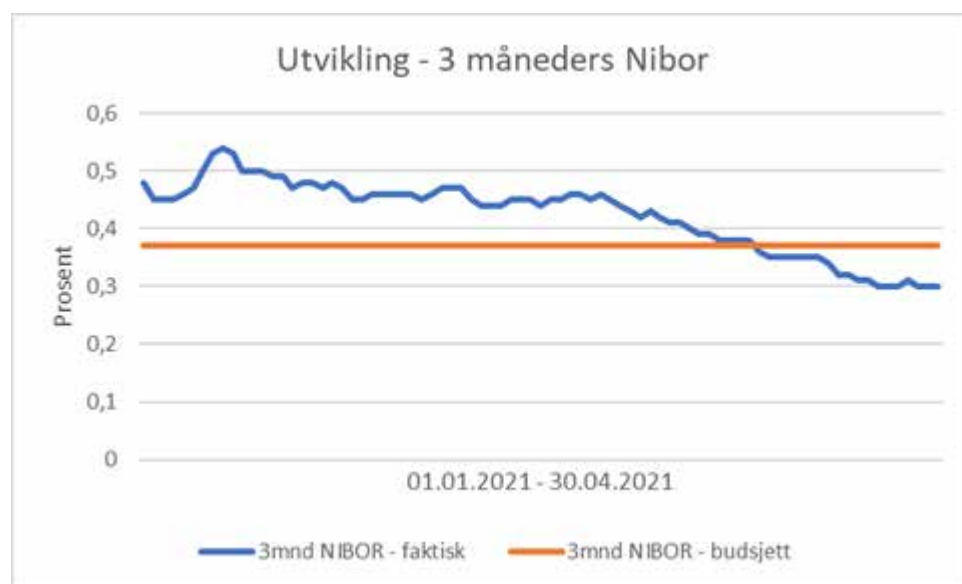
Kommunekassens bevilgningsregnskap viser per april et netto mindreforbruk fra finansielle poster på om lag 3,3 millioner kroner. Kommunens likviditet er god og mindreforbruket knytter seg først og fremst til høyere renteinntekter fra ordinære bankinnskudd og plasseringer enn budsjettet.

Renteforutsetninger og utviklingen i finansmarkedet

Renteforutsetningen i budsjett 2021 er utarbeidet med utgangspunkt i Norges Banks renteprognose. For 2021 er det forutsatt et gjennomsnitt for 3 måneders NIBOR på 0,37 prosent og et gjennomsnittlig marginpåslag på kommunens innlån på 50 basispunkter. Samlet utgjør dette en forventet innlånsrente for 2021 på 0,87 prosent for lån med variabel rente. Dette er en betydelig reduksjon i forhold til budsjettrenten for 2020 som var på 2,30 prosent.

Etter at sentralbanken våren 2020 kuttet styringsrenten til 0 prosent, sank markedrentene til historisk lave nivåer. Med mer optimisme knyttet til vaksineutulling og raskere innhenting av norsk økonomi, viste markedrentene de første månedene av 2021 igjen en stigende trend, og 3 måneders NIBOR har i perioder lagt over forutsetningen i budsjettet. Imidlertid

har kredittpåsaget ut til låntaker vært lavere enn budsjettet, og refinansieringer og nye låneopptak i første tertial har vært gjort til noe gunstigere betingelser enn budsjettet. Det er imidlertid viktig å påpeke at det med utgangspunkt i årets budsjettforutsetninger ikke kan påregnes vesentlige besparelser fra finansområdet, slik tilfellet var for regnskapsåret 2020.

Som forventet besluttet sentralbanken på rentemøte 17. mars å opprettholde styringsrenten på 0 prosent, men valgte å heve rentebanen. En videreføring av 0-renten ble også enstemmig vedtatt av Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet på rentemøte 5. mai.

Den økonomiske utviklingen har langt på vei vært i tråd med Norges Banks anslag. Aktiviteten har tatt seg opp siden i fjor vår, men de siste månedene har strengere smittevern bremset oppgangen, og antall permitterte har økt. I det siste har smitten avtatt igjen. Første trinn i regjeringens plan for gjenåpning av samfunnet er iverksatt, og det er utsikter til at store deler av den voksne befolkningen i Norge vil være vaksinert innen utgangen av sommeren. Det tilsier at den økonomiske aktiviteten vil ta seg opp gjennom året.

Prognosen for styringsrenten innebærer at renten øker gradvis fra andre halvår i år, hvilket gir en noe raskere renteoppgang enn anslått i desember da kommunens budsjett for 2021 ble vedtatt.

Stigende rentenivå forventes å gi høyere renteutgifter i Lånefondet, men det er kun netto rente på eksponert gjeld som vil få en nettoeffekt i kommuneregnskapet. Stigende renten vil også gi høyere renteinntekter fra innestående likviditet og plasseringer, høyere rentekompensasjon fra Husbanken samt større gebyrinntekter på selvkost som følge av høyere kalkulatorisk rente.

Refinansieringer og nye låneopptak

Lånefondet har i perioden refinansiert lån på til sammen 300 millioner kroner. I tillegg er det i mars tatt opp 300 millioner kroner i nytt lån under årets låneramme. Lånet løper i fem år med flytende rente 3 måneders Nibor pluss 0,225 prosent.

Med unntak av en kort periode ved starten av pandemien, har likviditeten i markedet vært god og finansmarkedet har fungert bra. Drammen kommune søker å spre låneforfallene, og har få lån til refinansiering i løpet av 2021. Kapitalrisikoen vurderes som lav. En økning i styringsrenten på 0,25 prosent, forventes å kunne gi høyere renteutgifter i Lånefondet på lån med flytende rente, dog avhengig av hvor tidlig renteoppgangen kommer. For lån knyttet til utviklingen i 3 måneders Nibor vil det uansett ta noe tid før høyere markedsrente får fullt gjennomslag til låneporteføljen.

Status lånegjeld

Lånegjelden i Drammen kommunes Lånefond var per 1. januar 2021 på 8 877 millioner kroner. Ved utgangen av april var lånefondets gjeld økt til om lag 9 039 millioner kroner etter avdragsbetaling på 138 millioner kroner og nytt låneopptak på 300 millioner kroner. Per 1. tertial utgjør andel lån som er rentesikret 51 prosent, mens lån med kortsiktige rentevilkår utgjør 49 prosent. Dette er innenfor vedtatt rentesikringsstrategi. Sikringsandelen vurderes fortløpende i forbindelse med refinansieringer og nye låneopptak, med utgangspunkt i renteutviklingen i markedet og behovet for å sikre tilstrekkelig forutsigbarhet i fremtidige finanskostnader.

Kommunekassens finansbudsjett

Likviditet

Utvikling i rentenivået påvirker også kommunekassens renteinntekter og netto rentekostnad. Renteinntekter er avhengig av kommunens likviditet og innskudd /eventuelt trekk på driftskonto.

Kommunen har i perioden i gjennomsnitt hatt 770 millioner kroner innestående på ordinær driftskonto, i tillegg til drøye 200 millioner kroner plassert på høyrente konto til noe gunstigere rente hos hovedbankforbindelse Sparebank1 SR-bank. Ved utgangen av april har kommunen fortsatt også 100 millioner kroner plassert i likvide pengemarkedsfond. Det har i perioden ikke vært behov for å gjøre trekk på kommunens kassekreditt på total 400 millioner kroner. Kommunens likviditet vurderes per utgangen av april å være god.

Status startlån

Drammen kommune har søkt Husbanken om 450 millioner kroner til startlån for 2021. Lånet ble utbetalt til kommunen ved utgangen av april. I tillegg gjenstår om lag 63 millioner kroner i ubrukte lånemidler fra 2020. Det er per april utbetalt startlån for til sammen 99,6 millioner kroner, hvilket er noe høyere enn på samme tidspunkt i fjor, hvor samlet utbetaling var på 83,9 millioner kroner. Samlet utbetaling til startlån synes per april å ligge godt innenfor årets låneopptak i Husbanken med tillegg av ubrukte lånemidler.

Status startlån per april	2021	2020
Utbetalte startlån (mill. kr)	99,6 mill. kr	83,9 mill. kr
Forhåndsgodkjent og innvilget startlån (mill. kr)	139,0	119,1
Antall søknader	401	357
Ubehandlede søknader	403	158
Lån på restanseliste	88	118
Lån til inkasso	19	21

Oppsummering finansområdet

Større optimisme knyttet til vaksineutulling og raskere innhenting av norsk økonomi har gitt høyere markedsrente de første månedene av 2021 enn forutsatt. Sentralbankens heving av rentekurven på rentemøte 17. mars og fortsatt signaler om at den økonomiske utviklingen frem mot sommeren forventes å være i tråd med sentralbankens anslag, understøtter forventningene om en gradvis rentøkning allerede fra og med høsten 2021. Høyere markedsrente vil kunne gi økte renteutgifter i Lånefondet, men vil samtidig også gi høyere avkastning på kommunens overskuddslikviditet. Med 3 måneders Nibor-rente som i 1.tertial tidvis har lagt høyere enn forutsatt, kan man imidlertid ikke påregne å hente ut besparelser av betydning fra finansområdet samlet. Rådmannen legger foreløpig til grunn et mindreforbruk på finanspostene eksklusiv utbytte i underkant av 3 millioner kroner i år.

Årsoppgjørdisposisjoner

Det var i opprinnelig budsjett for 2021 budsjettet med et positivt netto driftsresultat på 33 millioner kroner. I 1. tertialrapport foreslår rådmannen budsjettjusteringer som forverrer driftsresultatet med 21,6 millioner kroner til 11,3 millioner kroner. Resultatgraden (netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter) er etter disse justeringene på 0,15 prosent. Rådmannen foreslår at resultatforverringen finansieres med økt bruk av disposisjonsfond.

Som det fremgår av tabellen under forventes disposisjonsfondets saldo per utgangen av 2021 å ligge godt over de finansielle handlingsreglene kommunestyret har fastsatt i kommunens økonomireglement.

Prognose disposisjonsfond per 31.12.2021

Beløp i millioner kroner	2021
Saldo disposisjonsfond per 1.1.	608,8
Vedtatt budsjett - avsetning	
Vedtatt budsjett - bruk	-49,1
Bruk 1. og 2. tertialrapport	-21,6
Saldo disposisjonsfond per 31.12 (prognose)	538,0
Generell reserve (tilsv. 3% av bto. driftsinntekter)	231,8
"Rentesikringsfond" (1% av brutto lånegjeld)	90,6
"Eier-risikofond"	20,0
Handlingsreglens reservekrav pr. 31.12 (prognose)	342,4
Avsetning ut over handlingsreglens krav	195,6
Prosent av brutto driftsinntekter	6,96 %

Revidert investeringsbudsjett

Det er gjennomført investeringer for totalt 214,2 millioner kroner per utgangen av 1. tertial 2021. Prosjektene følger i hovedsak planlagt fremdrift.

I formannskapet sin sak 40/21 ble det vedtatt å innarbeide 558 tusen kroner til 1. tertial for innkjøp av utstyr for strømming av politiske møter. Utgifter til varslingsystem under P15 er redusert med 500 tusen kroner, fra 2,0 millioner kroner til 1,5 millioner kroner. Dette er innarbeidet som endring til 1. tertialrapport. Det fremmes ikke forslag til nye tiltak eller endringer ut over dette.

Rådmannen foreslår å rebevilge totalt 296,5 millioner kroner av ubrukte midler vedtatt i fjor. Det er hovedsakelig igangsatte prosjekter, eller prosjekter hvor det er inngått avtaler og forpliktelser som binder opp kommunen som rebevilges.

Tabellen nedenfor viser oppsummerte investeringsrammer for Drammen kommunekasse og kommunale foretak i 2021.

Samlet investeringsbudsjett 2021 – status per 1. tertial

Beløp i 1000 kroner	Regnskap per 30.04.2021	Vedtatt budsjett 2021	Endringer til 1. tertialrapport	Rebevilgning fra 2020	Revidert budsjett etter 1. tertial
Drammen kommunekasse	110 131	546 800	58	38 953	585 811
Drammen Eiendom KF	104 095	237 950		257 626	495 576
Sum investeringer	214 226	784 750	58	296 579	1 081 387

Endringer til 1. tertial

I økonomiplanen er det lagt til grunn at noen prosjekter går over flere budsjettår og ubrukte midler et år rebevilges til det påfølgende året fram til ferdigstilling. Dette gjelder gjerne store byggeprosjekter som eksempelvis skoler eller ny bybro. Det kan også gjelde prosjekter hvor prosjekter er påbegynt i budsjettåret, men fakturaer og ferdigstilling løper inn i neste budsjettår.

Ved behandlingen av økonomiplanen var ikke omfanget av dette kjent. Slike forsinkede prosjekter innebærer en forskyvning i periodisering. Det er allerede tatt høyde for budsjetterte rente- og avdragsutgifter knyttet til disse investeringene i budsjettet forrige år. Dette skal derfor ikke påvirke driftsbudsjettet i Drammen kommune i 2021.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) presiserer i sin investeringsveileder at investeringsbudsjettet er ett-årig, og at prosjekter som går over flere år skal ha en realistisk periodisering mellom årene i økonomiplanen. Det følger også av KMDs presiseringer at ubrukte investeringsmidler, som det er behov for å videreføre, må bevilges på nytt, og rådmannen legger opp til at dette gjøres i forbindelse med behandlingen av 1. tertialrapport.

Midlene er fordelt på henholdsvis kommunekassen med 38,9 millioner kroner og Drammen Eiendom KF med 257,6 millioner kroner. Rådmannen foreslår at disse midlene videreføres i 2021 ved at kommunestyret rebevilger ubrukte investeringsmidler per programområde slik det fremgår av tabellen nedenfor. Det foreslås videre at rådmannen gis fullmakt til å fordele de ubrukte investeringsmidlene på enkeltprosjekter i samsvar med kommunestyrenes tidligere forutsetninger.

Tabellen nedenfor viser oppsummert endringer i Drammen kommunekasse og kommunale foretak sitt investeringsbudsjett for 2021

Programområde (1000 kroner)	Drammen kommunekasse	Drammen Eiendom KF	Totalt
P01 Skole	8 470	117 509	125 979
P02 Barnehage	783	4 472	5 255
P06 Hjemmetjenester og institusjon		57 366	57 366
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig		15 331	15 331
P09 Kultur, fritid, idrett	7 100	10 505	17 605
P11 Utbygging og samferdsel	19 900		19 900
P14 Ledelse, styring og administrasjon	2 700	2 500	5 200
P15 Samfunnsikkerhet	-500		-500
P18 Politisk styring	558		558
P19 Sentrale poster		49 943	49 943
Sum investeringer	39 011	257 626	296 637

For nærmere omtale av de enkelte prosjektene vises det til programområdeomtalen på de respektive programområdene.

Drammen kommunekasse investeringsbudsjett.

Kommunekassen har for 2021 en opprinnelig vedtatt brutto investeringsramme på 546,8 millioner kroner.

Per utgangen av 1. tertial er det regnskapsført 110,1 millioner kroner i investeringsutgifter. De største investeringsprosjektene hittil i år er (utgiftsført beløp per 31. april 2020 i mill. kr.):

Større investeringsprosjekter	
Spiralen - oppgradering / vanntetting	19,5
Bybru	15,6
Kirken	7,
Utskifting av maskiner og utstyr	3,4
Trafikksikkerhetstiltak 2020	3,1

Drammen Eiendom KFs investeringsbudsjett.

Drammen Eiendom KF har en opprinnelig vedtatt brutto investeringsramme på 237,9 millioner kroner. Ved utgangen av 1. tertial i år er det påløpt totalt 104,1 millioner kroner i investeringsutgifter hvorav 68,1 millioner kroner er påløpt til utbyggingsprosjekter og 36,0 millioner kroner er påløpt til vedlikehold & miljø, og Bolig.

Det foreslås ingen nye tiltak i Drammen Eiendom KFs investeringsbudsjett per 1. tertial 2021 ut over en periodiseringsendring på prosjekt Brandengen skole.

Prosjektene følger i hovedsak planlagt fremdrift, med unntak av Brandengen skole hvor entreprenøren gikk konkurs i april 2020.

Drammen Eiendom KF har 9 investeringsprosjekter under utførelse.

BYGGEPROSJEKTER UNDER UTFØRELSE:

- Brandengen skole – utvidelse
- Fjellhagen, erstatningsbarnehage
- Eikveien 54, tidligere omtalt som "Drammensgården"
- Åskollen HOD (Helse og Omsorgs Distrikt)
- Åskollen HOD FASE 2 (Helse og Omsorgs Distrikt)
- Rådhuset, Engene 1 - langsiktig investeringsplan
- EPC prosjektet
- Mjøndalen skole - to nye klasserom
- Mjøndalen skole - fornyelse skolegård

For nærmere omtale av de enkelte prosjektene vises til programområdeomtalen samt til Drammen Eiendom KFs rapport for 1. tertial 2021 som følger som vedlegg.

De største utbyggingsprosjektene er (total prosjektkostnad fram til 31. april 2021 i mill. kr.):

Større investeringsprosjekter, DK KF	
Fjell 2020	18,2
Åskollen HOD	13,2
Rådhuset, Engene 1	11,3
EPC/Enøk	9,6
Fjellhagen erstatningsbarnehage	4,2
Mjøndalen skole - fornyelse skolegård	3,0

Når det gjelder forslått periodisering av investeringsbudsjettet til 2022 så vil man komme tilbake til det til 2. tertialrapport.

Finansieringsbehov

I tillegg til de foreslåtte endringer i investeringsrammene foreslår rådmannen at det gis et lån på 5 millioner kroner til Drammen Scener AS til oppgradering av sikkerhetssystemet i sceneriggen i Drammen teater. Det vises til nærmere omtale under Eierstyring.

Dette gir et samlet finansieringsbehov for Drammen kommunekasses investeringsbudsjett på 44,0 millioner kroner, som foreslås finansiert med økt anslag momskompensasjon på 6,6 millioner kroner og økt bruk av lån på 37,4 millioner kroner.

Drammen Eiendom har et økt finansieringsbehov på 257,6 millioner kroner. Dette foreslås finansiert med økt anslag for momskompensasjon på 43,8 millioner kroner og økt bruk av lån på 213,8 millioner kroner.

Det vises til nærmere spesifikasjoner i vedlegg II til rådmannens forslag til vedtak.

TJENESTEOMRÅDER

Hovedutvalg for

OPPVEKST OG

UTDANNING

P01 Skole

P02 Barnehager

P03 Forebyggende tjenester

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

Oppsummering

Hovedutvalget for oppvekst og utdanning har det politiske ansvaret for programområdet P01 Skole, P02 Barnehage og P03 Forebyggende tjenester.

Per 1. tertial viser hovedutvalget et samlet merforbruk på 12,9 millioner kroner. Dette fordeler seg på P01 Skole og P02 Barnehage med henholdsvis 3,4 millioner kroner og 11,8 millioner kroner i merforbruk samt et mindreforbruk på P03 Forebyggende tjenester på 2,3 millioner kroner. Dette er resultatet før hovedutvalget er kompensert for merutgifter for pandemien. Totale merutgifter for pandemien for hovedutvalget er 17,7 millioner kroner. Når det kompenseres for merutgifter for pandemien, vil hovedutvalget samlet sett ha et positivt resultat på 4,8 millioner kroner.

Barnehageområdet står overfor store økonomiske utfordringer i 2021. For å oppnå balanse på årsbasis for hovedutvalget varsler rådmannen å flytte 8 millioner kroner fra P01 Skole og 2 millioner kroner fra P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage som en engangsjustering i 1. tertial. Dette vil, sammen med overføring av mindreforbruk i 2020 på 12,9 millioner kroner og andre tiltak i P02 Barnehage, løse de økonomiske utfordringene i 2021. Utfordringene vil allikevel være like store i neste økonomiplanperiode og rådmannen vil komme tilbake til dette i handlings- og økonomiplan 2022-25.

Demografiske framskrivninger peker på at kommunen må forvente nedgang i barne- og elevtall også flere år fremover i tid. Ved at rammene til barnehage og skole tildeles etter antall barn og elever, vil begge tjenestene oppleve nedtrekk i rammene i kommende økonomiplanperioder. Det vil være behov for å dimensjonere tjenestene deretter. For å oppnå den påkrevde reduksjonen i tjenestetilbudet vil rådmannen se på strukturen både i barnehage og skole.

Nedgang i barnetall vil også påvirke P03 Forebyggende tjenester utover i økonomiplanperioden.

Status økonomi

Beløp i 1000				
Tjenesteområder	Rev. bud. hiå. 2021	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev. bud. 2021
P01 Skole	343 433	346 852	-3 419	1 031 288
P02 Barnehager	268 967	280 808	-11 840	785 829
P03 Forebyggende tjenester	122 810	120 465	2 345	355 668
Sum	735 211	748 125	-12 914	2 172 784

P01 Skole

Innledning

Det utøves god økonomistyring i virksomhetene, men på grunn av pandemien har tjenesteområdet et samlet merforbruk på 3,4 millioner kroner.

Programområdet mottok i april 9,5 millioner kroner fra staten til utvidelse av kommunens sommerskoletilbud.

Det forventes en samlet elevtallsnedgang fra skoleåret 2021-2022. Statistikk fra SSB viser at elevtallet vil fortsette å synke de kommende år. Rådmannen vil følge elevtallsutviklingen tett og se på hvordan tjenesteområdet kan tilpasses fremtidige elevtall og budsjettammer.

Rådmannen foreslår å overføre 8 millioner kroner fra programområde P01 Skole til programområde P02 Barnehage, for å bidra til å løse de økonomiske utfordringene barnehageområdet står i.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 10,5 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	400 135	404 394	-4 259	1 089 906
Andre driftsutgifter	43 573	46 918	-3 345	207 651
Sum Driftsutgifter	443 708	451 312	-7 604	1 297 557
Andre inntekter	-83 143	-84 778	1 635	-224 068
Ref. sykelønn	-17 131	-19 682	2 550	-42 201
Sum driftsinntekter	-100 275	-104 460	4 185	-266 270
Netto resultat	343 433	346 852	-3 419	1 031 288

Fakta

PO1 Skole viser per 1. tertial et samlet merforbruk på 3,4 millioner kroner, som tilsvarer 0,3 prosent av programområdets ramme. Merforbruket fordeler seg mellom barne- og ungdomsskolene, voksenopplæringen og sentrale ansvar med henholdsvis 3,1 millioner kroner, 0,1 millioner kroner og 0,2 millioner kroner. Merforbruket skyldes ekstrautgifter i tilknytning til pandemien. Totale merkostnader knyttet til pandemien er 10,5 millioner kroner per 1. tertial. Kompensert for disse merutgiftene har PO1 et samlet mindreforbruk på 7,1 millioner kroner.

Vurdering

Barne- og ungdomsskoler

Det utøves god og stram økonomistyring i virksomhetene, som legger opp til et positivt resultat ved årsslutt etter at merutgifter knyttet til pandemien er kompensert. Det er ønskelig med et mindreforbruk som kan overføres til 2022, da det forventes elevtallsnedgang og strammere budsjettammer. Skolene har hittil i år vært på gult eller rødt nivå, hvilket har medført ekstra kostnader til smittevern og høyere bemanning på grunn av deling i mindre grupper. Totale merkostnader utgjør 9,3 millioner kroner per april. I tillegg har stenging av AKS og SFO i perioder medført tapt brukerbetaling i størrelsesorden 0,3 millioner kroner.

Flere av skolene opplever en nedgang i antall barn i aktivitetsskolen (AKS) og skolefritidsordningen (SFO). Per april har 1 889 barn plass i AKS eller SFO. Til sammenlikning hadde 2 045 barn plass i SFO eller AKS på samme tid i 2020. I tillegg til at antallet har gått ned er det færre barn med 100 prosent plass. Dette har trolig sammenheng med pandemien, som har resultert i at flere foreldre er hjemme på grunn av permitteringer, påbudt hjemmekontor etc. For skolene resulterer dette i lavere inntekter, og dette skaper utfordringer. For å tilpasse driften til inntektsnivået må bemanningen reduseres. Samtidig har perioder med gult og rødt nivå krevd høyere bemanning enn normalt, som følge av at elevene må deles i mindre grupper på disse nivåene. Det har ikke vært mulig for skolene å tilpasse driften til et lavere inntektsgrunnlag samtidig som nødvendige smittevernhensyn skal ivaretas. Etersom hensynet til smittevern veier tyngst har kostnadene til AKS og SFO hittil i år ligget på et høyere nivå enn inntektene skulle tilsi. Rådmannen vil følge utviklingen nøye fremover.

Det ble i 2019 igangsatt et arbeid med å innføre varslingssystemet Team alert i skoler og barnehager i hele den nye kommunen. Prosjektet skal ferdigstilles i løpet av 2021. Varslingssystemet svarer opp nasjonalt risikobilde rundt skoleskytinger, samtidig som det kan brukes i den enkelte skoles beredskapsplaner. Selve varslingssystemet er finansiert av investeringsbudsjettet til programområde P14 Ledelse, styring og administrasjon, men investeringen medfører driftskostnader knyttet til kompensasjon for bruk av private mobiltelefoner. For 2021 utgjør dette 0,6 millioner kroner for P1 skole, og kostnaden dekkes innenfor programområdets ramme.

Voksenopplæringen

Voksenopplæringen viser per april et merforbruk på 0,1 millioner kroner. Hittil i 2021 har inntektene vært noe lavere enn budsjettet, og det er også knyttet usikkerhet til kommende inntekter dette året. Pandemien har hittil i år resultert i merkostnader på totalt 0,2 millioner kroner og et estimert inntektstap på 0,5 millioner kroner. Rådmannen følger utviklingen nøye og kommer tilbake til dette i 2. tertial.

Sentrale ansvar

Sentrale ansvar innehar budsjettmidler til blant annet skolebygg, skoleskyss og sommerskole. Pandemien har medført merkostnader til ekstra renhold av skolebygg, samt økte skysskostnader som følge av at elevene i enkelte tilfeller ikke har kunne benytte seg av ordinær rutebuss som vanlig. I stedet har man måtte benytte seg av egne busser eller taxi. Per april utgjør disse merutgiftene 0,2 millioner kroner. Andre sentrale kostnader er i tråd med budsjett, og det er ikke behov for å iverksette tiltak sentralt.

Sommerskolen mottok i april 9,5 millioner kroner fra staten. Midlene skal brukes til å utvide kommunens eksisterende sommerskoletilbud, for at flest mulig barn og unge skal få tilbud om sosiale og lærerike aktiviteter i sommer. Målet er at sommerskolen skal kompensere for noen av de faglige og sosiale følgene som pandemien har hatt for barn og unge. Arbeidet med sommerskolen er godt i gang, og det er inngått samarbeid med blant annet friluftslivet, frivillige lag og foreninger og næringslivet.

Overføring til P02 barnehage

Rådmannen foreslår å overføre 8 millioner kroner fra P01 Skole til P02 Barnehage, for å bidra til å løse de økonomiske utfordringene barnehageområdet står i. For P01 Skole betyr uttrekket på 8 millioner kroner noe lavere bemanning innenfor programområdet.

Konklusjon/prognose

Programområdet styrer mot balanse ved årsslutt, men resultatet vil være avhengig av hvordan pandemien utvikler seg og i hvor stor grad merkostnadene vil bli kompensert fremover. Et resultat i balanse forutsetter også at skolene klarer å tilpasse seg et strammere høstbudsjett etter overføringene til barnehageområdet.

Status investeringsprosjekter

Belp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK IKT P01 Skole	Iht. plan	15 000	0		15 000
KK Inventar og utstyr P01 Skole	Iht. plan	12 000	993		11 007
Sum		27 000	993		26 007

Kommunekassen

Programområdet har en investeringsramme på 27 millioner kroner som fordeler seg mellom IKT (15 millioner kroner), og inventar og utstyr (12 millioner kroner).

I tillegg til vedtatt investeringsramme for 2021 foreslår rådmannen å rebevilge totalt 8,47 millioner kroner i ubrukte investeringsmidler fra 2020. I 2020 ble flere investeringer forsinket på grunn av pandemien.

5 millioner kroner av dette gjelder utstyr og inventar til Brandengen skole. Ved Brandengen skole har konkurs hos entreprenør medført forsinkelser i byggeprosjektet. Forsinkelsen medfører at også investeringer i inventar og utstyr må forskyves, og det er knyttet usikkerhet om disse midlene vil bli brukt i inneværende år. Rådmannen vil komme tilbake til dette i 2. tertial.

Investeringer ved de andre skolene er i planleggingsfase. Skolene har utredet sine investeringsbehov, og rådmannen vil innen sommeren fordele investeringsmidlene mellom skolene etter en vurdering av innmeldte behov.

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF har en total investeringsramme på 246,7 millioner kroner på programområdet P01 skole i 2021. Det er per 1. tertial investert for til sammen 23,9 millioner kroner.

På Fjell er rehabilitering og utvidelse av Fjell skole, samt etablering av ny flerbrukshall og aktivitetshus ferdigstilt. Det pågår sluttoppgjør og noe reklamasjonsarbeider.

Utvidelsen av Brandengen skole er forsinket grunnet konkurs hos entreprenør i april 2020. I første tertial er det undertegnet kontrakt med ny totalentreprenør, og arbeidene gjenopptas våren 2021. Skolen vil stå ferdig i løpet av andre tertial 2022. De økonomiske konsekvensene av konkursen er ikke endelig avklart. Det pågår også fortsatt en sak mot tidligere eier av tomten for mangelfull sanering av forurensing i grunnen.

Mjøndalen skole skal utvides grunnet kapasitetsutfordringer. Utvidelsen omfatter innbygging av et eksisterende overbygg. Det er inngått en totalentreprisekontrakt, og byggestart vil være i løpet av mai 2021. Tiltaket er planlagt ferdigstilt innen skolestart i august 2021. I tillegg til utvidelsen fornyes uteområdene. Arbeidene forventes ferdigstilt i mai 2021, med unntak av noen mindre arbeider som må koordineres med utvidelsen.

I Økonomiplan 2019-22 ble det vedtatt bygging av ny ungdomsskole på Åskollen. Prosjektet er i konseptvalgfase. Regulering er startet, og oppstart varslet. Byggestart kan tidligst skje i 2023. Beslutning om det skal bygges ungdomsskole eller 1-10-skole fattes høsten 2021.

For ytterligere informasjon vises det til tertialrapport fra Drammen Eiendom KF.

Øvrige rapporteringspunkter

Demografi

Statistikk fra SSB viser at kvinner føder færre barn enn tidligere, og at denne trenden gjelder både for landet som helhet og for Drammen. En lavere fødselsrate vil gi færre elever i grunnskolen i årskullene i årene fremover. Drammen har dette skoleåret et stort kull på 10. trinn, med 1 253 elever som vil avslutte sin skolegang til sommeren. Samtidig forventer grunnskolen i Drammen cirka 1 125 nye skolestartere i kommunale skoler til høsten. Det vil si at det samlede elevtallet går ned med cirka 130 elever. Endelig antall førsteklassinger vil først være avklart ved skolestart i august. Mye tyder på mønsteret om at store kull går ut av grunnskolen og mindre kull kommer inn, vil fortsette flere år fremover i tid. Rådmannen vil følge denne utviklingen tett.

Aktivitetsskole og skolefritidsordning – gratisplasser og inntektsgradert moderasjon

Per april har 416 barn gratis ettermiddagsplass eller inntektsgradert moderasjonsordning i SFO eller AKS. Det har i løpet av våren blitt gjennomført en undersøkelse vedrørende bruk av gratisplasser. Resultatet viser at i gjennomsnitt 86 prosent av barna med gratis plass benytter seg av plassen hver uke. 3 prosent av barna benytter seg vanligvis av plassen, men ikke under pandemien av frykt for smitte. 11 prosent bruker sjelden eller aldri plassen sin. Det er store variasjoner mellom skolene.

Fra august 2021 endres ordningen i tråd med vedtatt økonomiplan. Inntektsgrensen for gratis plass reduseres til 3G, og familier med inntekt under denne grensen får tilbud om både gratis formiddags- og ettermiddagsplass. Familier med inntekt over 3G vil få redusert oppholdsbetaling om de omfattes av den nasjonale inntektsgraderte moderasjonsordningen [1]. Kommunens totale kostnader til gratisplasser og moderasjonsordninger¹ forventes å ligge på samme nivå som i dag etter endringen, men dette vil være avhengig av hvor mange barn som velger å benytte seg av ordningen fra høsten av. Dette er foreløpig ikke avklart, da søknadene kommer fortløpende mot skolestart. Noen søker også først etter at skoleåret har begynt. Rådmannen vil følge nøye med på kostnadene knyttet til gratisplasser og inntektsgradert moderasjon og komme tilbake til dette i 2. tertial ved endret kostnadsnivå.

Frydenhaug skole - økt søkermasse og kapasitetsutfordringer

Frydenhaug skole har kapasitet til 85 elevplasser. Drammen kommune benytter 63 av plassene, mens de øvrige 22 er gjesteplasser som andre kommuner kjøper av Drammen kommune. Frydenhaug skole opplever at det er blitt en økning i antall familier som søker plass på skolen til sitt barn. Det er derfor flere barn som ikke får plass på Frydenhaug skole.

År	Antall søkere fra andre kommuner	Tildelt plass andre kommuner	Antall søkere fra Drammen	Tildelt plass fra Drammen
2021	9	8	22	9
2020	7	5	17	9
2019	8	7	21	12

Den nye opplæringsloven og overordnet del for de nye læreplanene (LK20) gir tydeligere retningslinjer for inkludering, og det gir kommunen muligheter for å lete etter andre og mer lokale løsninger i tillegg til tilbudet på Frydenhaug skole. Det arbeides med å se på ulike modeller for å kunne løse det økte behovet for særskilt tilrettelegging for denne elevgruppen. Elevgruppen som søker plass på Frydenhaug skole har ofte sammensatte hjelpebehov og vil kreve styrket bemanning i ordinære grunnskoler. Dette vil utløse behov for økte ressurser til skolene. Rådmannen vil komme tilbake til dette i handlings- og økonomiplan for 2022-2025.

¹ Den nasjonale inntektsgraderte moderasjonsordningen tilsier at ingen skal betale mer enn 6 prosent av husstandens samlede inntekt for opphold i AKS/SFO. Våren 2021 gjaldt ordningen kun 1.- og 2. klassinger, men fra høsten 2021 er også 3.- og 4. klassinger omfattet av ordningen. I Drammen får familier som omfattes av ordningen en ytterligere reduksjon i oppholdsbetalingen ved at prosentsatsen for denne gruppen reduseres til 5 prosent. Det vil si at de ikke skal betale mer enn 5 prosent av husholdningens samlede inntekt for opphold i AKS/SFO.

P02 Barnehager

Innledning

P02 Barnehage viser per 1. tertial et samlet merforbruk på 11,8 millioner kroner, som tilsvarer 4,4 prosent av programområdets ramme per april. Etter kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien per 1. tertial vil merforbruket være 5,7 millioner kroner.

Merforbruket per 1. tertial på 11,8 millioner kroner fordeler seg på områdene moderasjonsordninger (3 millioner kroner), spesialpedagogiske tjenester (4,4 millioner kroner) og tilskudd til private barnehager (6 millioner kroner). Kommunale barnehager har et mindreforbruk eksklusivt pandemiutgifter på 6,9 millioner kroner. Dette kan tilskrives lavere aktivitet enn forventet i de kommunale barnehager.

Per april er 6,1 millioner kroner ført som pandemirelaterte utgifter i de kommunale barnehagene. Rådmannen foreslår å kompensere programområdet for dette.

Programområdet anslår et merforbruk på 26 millioner kroner eksklusiv pandemiutgifter per 1. tertial. Merforbruket knytter seg til moderasjonsordningene med 3 millioner kroner, tilskudd til private barnehager med 15 millioner kroner og spesialpedagogiske tjenester med 14 millioner kroner.

For å redusere merforbruket foreslår rådmann å iverksette følgende tiltak:

Spesialpedagogiske tjenester er i gang med å harmonisere vedtak. Forventet innsparing i 2021 er 2 millioner kroner. De kommunale barnehagene strammer inn i forhold til pedagognormen, og tar ikke inn barn uten rett til plass. Tiltaket forventes å gi en innsparing på 3 millioner kroner fra august. Rådmannen foreslår å overføre 8 millioner kroner fra P01 Skole og 2 millioner kroner P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage. Programområdet får også overført mindreforbruket fra 2020, 12,9 millioner kroner. Etter dette forutsetter rådmannen at programområdet styrer mot balanse.

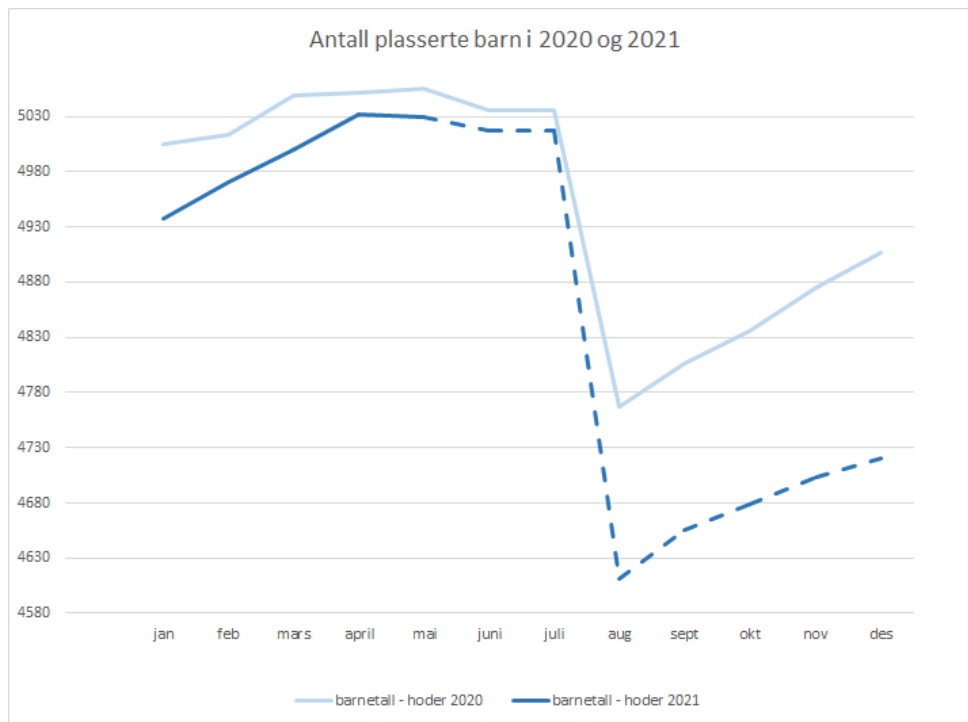
Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	156 787	153 773	3 014	407 076
Andre driftsutgifter	160 131	179 409	-19 278	498 277
Sum Driftsutgifter	316 918	333 182	-16 264	905 353
Andre inntekter	-40 465	-41 734	1 269	-97 059
Ref. sykelønn	-7 486	-10 640	3 154	-22 465
Sum driftsinntekter	-47 951	-52 374	4 423	-119 524
Netto resultat	268 967	280 808	-11 840	785 829

P02 Barnehage viser per 1. tertial et samlet merforbruk på 11,8 millioner kroner, som tilsvarer 4,4 prosent av programområdets ramme per april. Etter kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien per 1. tertial vil merforbruket være 5,7 millioner kroner.

Merforbruket per 1. tertial på 11,8 millioner kroner fordeler seg på områdene moderasjonsordninger (3 millioner kroner), spesialpedagogiske tjenester (4,4 millioner kroner) og tilskudd til private barnehager (6 millioner kroner). Kommunale barnehager har et mindreforbruk eksklusivt pandemiutgifter på 6,9 millioner kroner. Dette kan tilskrives lavere aktivitet enn forventet i de kommunale barnehager.

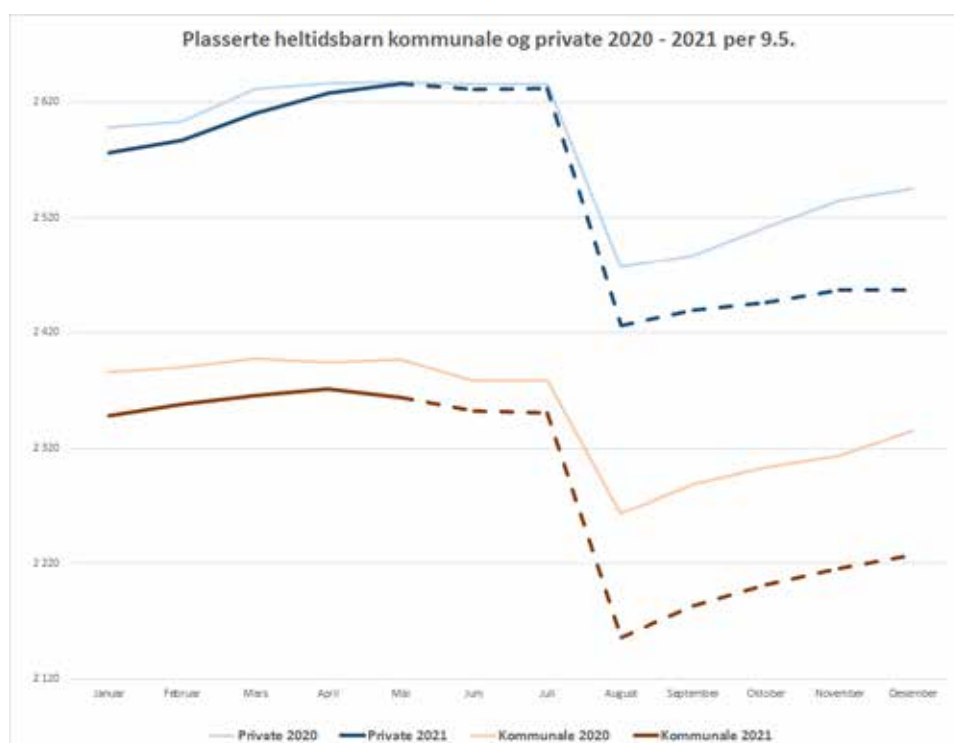
Barnetallsutvikling

Figuren viser antall plasserte barn i alle barnehager i Drammen kommune. Stiplet linje viser plasserte barn ut året per 6. mai 2021

Barnetallet styrer nesten hele den økonomiske utviklingen i programområdet. Forventet demografisk nedtrekk for 2021 er 61 barn. Per april er reelt nedtrekk 45 i snitt. Da det er overkapasitet i drammensbarnehagene og åpent inntak hele året vil ikke årets barnetall være kjent før i slutten av desember. Hovedopptaket for høsten 2021 er klart først i begynnelsen av juni.

Fordeling mellom private og kommunale barnehager

Stiplet linje viser antall plasserte barn ut året per 9. mai 2021.

Nedgangen finner hovedsakelig sted i de kommunale barnehagene med et snitt på 31 færre heltidsbarn per mai. Tilsvarende tall for de private barnehagene er 14 færre heltidsbarn. De kommunale barnehagene taper markedsandeler i et krypende marked. Dette er i tråd med trend fra 1.1.2020. For de kommunale barnehagene betyr dette vansker med å få fylt opp sine plasser, og tilsvarende utfordringer med å oppnå full utnyttelse av pedagogressursene.

Spesialpedagogiske tjenester

Spesialpedagogiske tjenester gir per april tilbud til 276 barn. Antallet barn hittil i år er på nivå med fjorårets tall. Det er særlig tjenester til barn med varig nedsatt funksjonsevne som viser økte utgifter etter harmonisering av disse tjenestene. Avviket per april er 4,4 millioner kroner. Prognosen for året er et merforbruk på 14 millioner kroner. Rådmannen vil komme tilbake til saken i handlings- og økonomiplan 2022-25.

Tilskudd til private barnehager

Tilskuddet til private barnehager regnes ut etter de kommunale barnehagenes regnskaper to år tidligere. Det betyr at tilskuddene for 2021 gis etter regnskapene for 2019 i de tre tidligere kommunene. Utgiftene i de tidligere kommunen økte fra 2018 til 2019 med henholdsvis 6 prosent i gamle Nedre Eiker og 13 prosent i gamle Drammen. I Svelvik var utgiftene på samme nivå som tidligere. Dette medfører at tilskuddet til de private barnehagene har økt med 6 millioner kroner utover det budsjetterte per april 2021. Flere barn enn forventet har så langt i år valgt private barnehager.

Staten gir tilskudd til barn med rett til plass i barnehage, mens utgifter til plasserte barn uten rett til plass må bæres av kommunen. Kommunen kan ikke nekte private barnehager å ta inn barn uten rett til plass.

Prognosen for tilskudd til private barnehager er et merforbruk på 15 millioner kroner for året i forhold til budsjett.

Drift av kommunale barnehager

De kommunale barnehagene har våren 2021 en utnyttelse av pedagogressursene på 95 prosent ifølge tall fra rapporteringen per 15.12.20. Rådmannen er i gang med tiltak i de kommunale barnehagene for å øke utnyttelsesgraden. Dette vil medføre lavere utgifter på sikt. Det er imidlertid usikkert hvor stor denne innsparingen vil bli i 2021. Dagens situasjon gir kommunen en merutgift til pedagog- og bemanningsnormen på rundt 14 millioner kroner. For å sikre god utnyttelse av pedagogressursene styres hovedopptaket våren 2021 i forhold til antallet pedagoger.

Barnehagene har hittil i år vært på gult eller rødt nivå i forhold til pandemien. Totale pandemiutgifter utgjør 6,1 millioner kroner per april. De kommunale barnehagene holder seg innenfor tildelt ramme totalt sett.

Moderasjonsordninger

Per april har 829 antall barn gratis barnehageplass og 195 barn har redusert oppholdsbetaling med gratis kjernetid. I økonomiplan for 2021-24 er det trukket ut 2 millioner til gratis barnehage grunnet forventet barnetallsnedgang. Per mai er det en økning i antall gratisplasser med 2,4 prosent, og tilsvarende for gratis kjernetid med 18,0 prosent, i forhold til på samme tid i fjor. Per april var merforbruket knyttet til moderasjonsordningene på 3 millioner kroner. Dette er også prognosen for året. Rådmannen vil følge nøye med på utgiftene knyttet til gratisplasser og inntektsgradert moderasjon og komme tilbake til dette i 2. tertial.

Ikke-rettighetsbarn

Ikke-rettighetsbarn er barn som søker utenom hovedopptaket eller som ikke har fylt ett år innen utgangen av november det året hovedopptak for barnehageåret skjer.

Da det er overkapasitet og åpent inntak i barnehagene i Drammen kommune innplasseres også småbarn som ikke har rett på plass. Totalutgift for ikke-rettighetsbarn født 2020 og innplassert i barnehage før august 2021 er 17 millioner kroner for barnehageåret. Drammen kommune mottar ikke midler fra staten for disse barna. 68 prosent av «ikke-rettighetsbarna» er plassert i private barnehager.

Pandemiutgifter

Per april er 6,1 millioner kroner ført som pandemi-relaterte utgifter i de kommunale barnehagene. Utgiftene fordeler seg på vikarer og smittevernustyr. Tapte foreldrebetaling grunnet drift på rødt nivå i årets fire første måneder utgjør 0,3 millioner kroner. Rådmannen foreslår å kompensere programområdet for dette.

Konklusjon/prognose

Programområdet anslår et merforbruk på 26 millioner kroner eksklusiv pandemiutgifter per 1. tertial. Merforbruket knytter seg til moderasjonsordningene med 3 millioner kroner, tilskudd til private barnehager med 15 millioner kroner og spesialpedagogiske tjenester med 14 millioner kroner. Det er betydelig usikkerhet knyttet til prognosen, hovedsakelig på grunn av uvisst utvikling i antall barn i private barnehager fra august 2021.

For å redusere merforbruket foreslår rådmann å iverksette følgende tiltak:

Spesialpedagogiske tjenester er i gang med å harmonisere vedtak. Forventet innsparing i 2021 er 2 millioner kroner. De kommunale barnehagene strammer inn i forhold til pedagognormen, og tar ikke inn barn uten rett til plass. Tiltaket forventes å gi en innsparing på 3 millioner kroner fra august. Rådmannen foreslår å overføre 8 millioner kroner fra P01 Skole og 2 millioner kroner fra P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage. Programområdet får også overført mindreforbruket fra 2020, 12,9 millioner kroner. Etter dette forutsetter rådmannen at programområdet styrer mot balanse.

Sammendrag status investeringer

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK IKT P02 Barnehage	Iht. plan	3 600	0	Utstyr er bestilt, levering høsten 2021	3 600
KK Inventar og utstyr P02 Barnehage	Forsinket	3 800	9	Er i oppstartsfasen, realiseres høsten 2021	3 791
Sum		7 400	9		7 391

Kommunekassen

Programområdet har en investeringsramme på 7,4 millioner kroner som fordeler seg mellom IKT 3,6 millioner kroner og 3,8 millioner kroner til inventar og utstyr. Det er foretatt bestillinger med forventet levering høsten 2021.

Rådmannen foreslår rebevilgning av investeringer fra 2020 på 783 tusen kroner. Dette gjelder forsinket leveranse av utstyr bestilt i 2020.

Drammen Eiendom KF

Utbyggingsprosjekter

Utbedring av Langløkka barnehage er budsjettet til 20 millioner kroner i 2021. Per 1. tertial er det påløpt 0,6 millioner kroner.

Oppgradering bygningsmasse

Av et totalbudsjett på 3 millioner kroner er det ikke påløpt noen utgifter per 1. tertial.

Øvrige rapporteringspunkter

Demografi

Statistikk fra SSB viser at kvinner føder færre barn enn tidligere, og at denne trenden gjelder både for landet som helhet og for Drammen. Færre barn trenger derfor plass i barnehage. I 2013 var det 5 250 barn i barnehagene, mens det tilsvarende tallet for 2020 var 4 910 barn. Ingen kommunale barnehager er lagt ned i perioden.

Drammen kommune har dette barnehageåret 1 094 barnehageplasser som frigis ved at 6-åringene begynner på skole. Samtidig er det ved hovedopptaket 910 nye søkere med rett til barnehageplass.

Ved at et stort kull går ut og et mindre kull kommer inn, vil barnehagene samlet sett få færre barn neste barnehageår. Mye tyder på at trenden med store utgående og mindre innkommende kull vil fortsette i årene framover.

Programområdet har gjennom økonomiplanen fått et nedtrekk på 6 millioner kroner i 2021 på grunn av forventet nedgang i barnetallet. Nedtrekket er i tråd med faktisk nedgang i barnetallet fra august, slik det nå ser ut.

Barnehagene rapporterer antall barn og ansatte i barnehagene til Utdanningsdirektoratet 15.12. hvert år. Det synkende barnetallet gir behov for færre barnehageplasser. For å tilpasse tilbudet til etterspørselen vil rådmannen komme tilbake med forslag til endret barnehagestruktur i forbindelse med handlings- og økonomiplan 2022-25.

Lånegarantivedtak

Kommunestyret vedtok 15.12.20 at det kan gis kommunal garanti til lån for oppgradering av private barnehager etter søknad. Det er per 21.4.21 mottatt søknad fra Kjerraten barnehage om lånegaranti med selvskyldnerkausjon på 2,5 millioner kroner, løpetid 10 år med halvårlige avdrag for vedlikehold og oppgradering. I tillegg søker Kjerraten barnehage om å få konvertert tidligere lån i Kommunalbanken med enkel garanti 1,98 millioner (saldo per 31.12.20) til en lånegaranti til med selvskyldnerkausjon, men rådmannen anbefaler at denne opprettholdes uendret. Selvskyldnerkausjon medfører at kreditor kan gå til garantist med én gang låntaker ikke innfrir låneforpliktelsene sine. Per 31.12.20 har Drammen kommune et garantiansvar

for private barnehager på totalt 20,8 millioner kroner. Det er knyttet risiko til barnetall i Drammen kommune i årene som kommer.

Rådmannen tilrår:

1. Drammen kommune garanterer med selvskyldnerkausjon for nytt lån på 2,5 millioner kroner med løpetid 10 år til oppgradering og vedlikehold av Kjerraten barnehage.
2. Kausjonen gjelder for lånets hovedstol maksimalt 2,5 millioner kroner med tillegg av 10 % av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og kostnader. Det maksimale beløpet som det kausjoneres for er 2,75 millioner kroner som reduseres i takt med nedbetalingen for lånet.
3. Kausjonsansvaret gjelder fra 1.8.21 til 31.7.31 med tillegg av 2 år.

Siden garantirammen er under 10 millioner kroner krever ikke vedtaket godkjenning fra Statsforvalteren i Oslo og Viken, jfr. § 4 i forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning*.

* Grensen på 10 millioner kroner gjelder for kommuner med mer enn 100 000 innbyggere.

P03 Forebyggende tjenester

Innledning

Programområde 03 Forebyggende tjenester har et positivt resultat på 2,3 millioner kroner per april. Hovedårsaken til dette er fremdeles rekrutteringsutfordringer innen Helsefremmede tjenester 0-100. Tjenestene registrerer høy etterspørsel og har tilsatt jordmødre som tiltrer i løpet av mai/juni. Ubesatte stillinger som skolehelsesykepleiere lyses ut, men konkurransen kommunene imellom om denne kompetansen er stor. På grunn av pandemien har det vært redusert kapasitet i fysioterapitjenestene for barn, og dette har medført ventelister på inntil 6 måneder. For å komme mer ajour lyses det ut midlertidige stillinger ut året. Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 1,6 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Rådmannen foreslår å overføre 2 millioner kroner fra P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage for å bidra til å løse de økonomiske utfordringene på barnehageområdet i 2021.

Programområdet samlet melder per april budsjettbalanse ved årets slutt.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	113 063	109 449	3 614	318 280
Andre driftsutgifter	26 385	28 600	-2 215	92 156
Sum Driftsutgifter	139 449	138 050	1 399	410 437
Andre inntekter	-13 938	-14 189	251	-46 908
Ref. sykelønn	-2 701	-3 396	696	-7 860
Sum driftsinntekter	-16 638	-17 585	947	-54 768
Netto resultat	122 810	120 465	2 345	355 668

Programområdet har hatt kostnader på ca. 0,25 millioner kroner knyttet til koronapandemien. Det benyttes ressurser fra helsefremmede tjenester 0-100 til vaksinasjonsarbeidet. Helsefremmede tjenester 0-100 har hatt merkostnader knyttet til vaksinasjon på 1,35 millioner kroner.

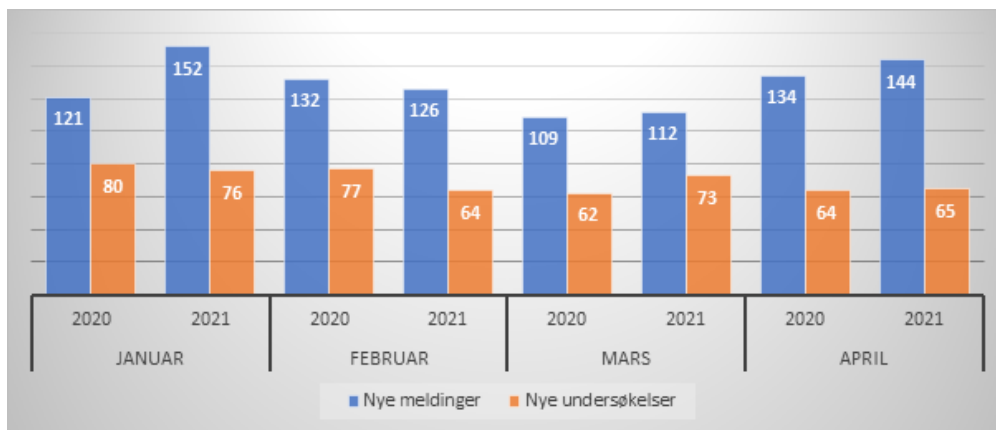
Barnevernet:

Barneverntjenesten forventer med de tallene som foreligger nå å gå i balanse i 2021, men det understrekes at prognosen er usikker. Plasserte barn er, sammen med lønn til ansatte, den store kostnadsdriveren i barneverntjenesten. Prognosen vil kunne endres dersom det skjer vesentlige endringer i antallet plasserte barn, eller dersom plasserte barn har behov som gjør at kostnadene ved plasseringen stiger. Det kan i tillegg skje endringer i form av andre økte kostnader eller redusert refusjon for fosterhjem.

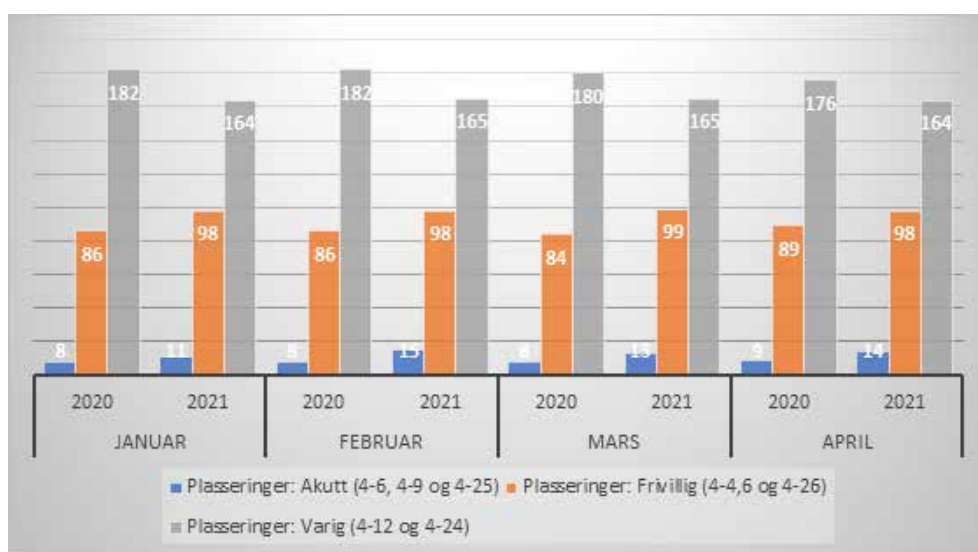
Tallene viser en reduksjon i antallet enslige mindreårige flyktninger de kommende årene. Samtidig har endringene i barnevernloven med rett til tiltak opp til 25 år gjort at reduksjonen i antallet over 20 år vil gå saktere enn tidligere forventet. Avdelingen har per april et merforbruk, men forventes å redusere avviket ned til rammen i løpet av året.

Barnevernet forbereder implementering av ny barnevernsreform som iverksettes i 2022. Kommunens økte økonomiske ansvar for oppgaver knyttet til ny reform i barnevernet medfører at fordelingsnøkkelen til kommunene endres for å stimulere kommunene til økt innsats på forebyggende arbeid. Innhold og konsekvenser av reformen vil omtales nærmere i handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Barnevernet mottok 38 flere bekymringsmeldinger i løpet av 1. tertial sammenliknet med samme periode for 2020. Antall nye undersøkelser i perioden er 5 færre sammenliknet med samme periode i 2020.

Antallet akutt plasserte barn økte med 4 i løpet av 1. tertial. For de andre kategoriene er antallet uendret.

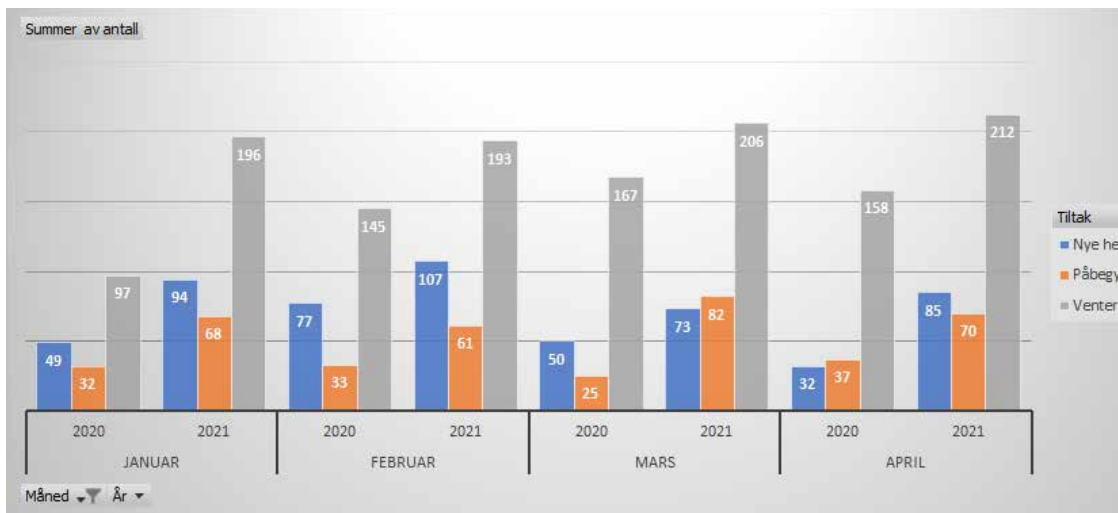

PP-tjenesten

Det henvises 151 flere barn til PP-tjenesten de fire første månedene i 2021 sammenliknet med samme periode året før. Det er startet et arbeid for, om mulig, å redusere antallet henvisninger som ikke utløser rett til spesialundervisning, men som må løses innenfor tilpasset opplæring i opplæringsstilbudet.

Diagrammet under viser en økning i antall barn på ventelister i løpet av 1. tertial 2021 sammenliknet med 2020. Så lenge antall henvisninger øker er det utfordrende å redusere ventelistene.

Tiltak

Tjenesten har overført lønnsmidler fra 2020 og øker kapasiteten i en periode for å behandle flere saker.

Konklusjon -prognose

PP- tjenesten melder balanse per 1. tertial 2021.

Helsefremmede tjenester 0-100 (HFT0-100)

Helsefremmede tjenester 0-100 har et positivt avvik grunnet ubesatte stillinger ved inngangen av året. Dette er knyttet til rekrutteringsutfordringer. Virksomheten jobber fortsatt med å oppbemanne tjenesten og styrker midlertidig barnefysioterapitjenesten og ergoterapitjenesten for å redusere ventelister.

Virksomheten planlegger også oppbemanning med miljøterapeut i uteteamet for sommerperioden. Også denne sommeren er det forventet at en del ungdom vil befinne seg hjemme i sommerferien. At kommunen også i juli kan ha uteteamet på jobb vurderes som et godt forebyggende tiltak.

Sak om Lokalisering av helsestasjonstilbudet i Drammen kommune legges fram for politisk behandling. Ett av alternativene i saken er å realisere et lokalt tilbud for beboere på Åskollen. Dersom dette alternativet blir vedtatt utredet nærmere, vil aktuelle lokaler ha behov for inventar og utstyr. Lokalene vil også måtte tilpasses formålet gjennom bygningsmessige tilpasninger. Rådmannen vil i så fall foreslå at disse kostnadene dekkes innenfor programområdets rammer i 2021.

Konklusjon/prognose

Helsefremmede tjenester 0-100 melder per 1. tertial balanse i 2021.

Rådmannen foreslår å overføre 2 millioner kroner fra P03 Forebyggende tjenester til P02 Barnehage for å bidra til å løse de økonomiske utfordringene på barnehageområdet i 2021.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK Inventar og utstyr P03 Forebyggende tjenester	Iht. plan	1 000	65	Investeringsmidler til inventar og utstyr er fordelt mellom virksomheter i P03- forebyggende tjenester.	
Sum		1 000	65		935

Sammendrag status investeringer

Bruk av investeringsmidler til inventar og utstyr følger planlagt fremdrift.

Øvrige rapporteringspunkter

Barnevernreformen

Reformen omtales i ASSS-kommunene som oppvekstreformen. Årsaken er kravet til tverrfaglig samhandling og tidlig innsats i hele kommunens tiltakskjede rettet mot sårbare barn og unge. P03 Forebyggende tjenester er i gang med dette arbeidet, men for å lykkes er bred samhandling med andre programområder en forutsetning.

Hovedutvalg for

HELSE, SOSIAL OG OMSORG

P04 Helse

P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

P06 Hjemmetjenester og institusjon

P07 Rus og psykisk helse

P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig

Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg

Oppsummering

Samlet merforbruk for hovedutvalgsområdet helse-, sosial- og omsorg per april, er 117,9 millioner kroner, inkludert merkostnader knyttet til pandemien på 79,6 millioner kroner.

Rådmannen foreslår at utgifter som er relatert til pandemien blir tilført hovedutvalget, i sin helhet. Dette betyr at merforbruket eksklusive pandemirelaterte kostnader, er 38,2 millioner kroner per april.

Dette merforbruket er primært knyttet til programområde P06 Hjemmetjenester og institusjon, som har et merforbruk på 38,1 millioner kroner per 1. tertial. P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig, har per 1. tertial et merforbruk på cirka 4,3 millioner kroner knyttet til økonomisk sosialhjelp. I programområdene P04 Helse og P07 Rus og psykisk helse er status per 1. tertial et mindreforbruk på henholdsvis 1,5 og 2,6 millioner kroner. P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne har per 1. tertial et resultat i balanse.

Det er igangsatt tiltak i P06 Hjemmetjenester og institusjon som er forventet å gi en innsparing i 2021 på om lag 31 millioner kroner.

Prognosen for 2021 tilsier at hovedutvalgsområdet vil komme til å få et merforbruk på 65,0 millioner kroner eksklusive merkostnader til pandemien.

Rådmannen foreslår å kompensere hovedutvalgsområdet med en engangsbevilgning på 79,6 millioner kroner for å dekke påløpte merkostnader vedrørende pandemien i 2021. Rådmannen foreslår også en varig rammestyrking (P06 Hjemmetjenester og institusjon) på 20 millioner kroner, samt en engangsbevilgning på 45 millioner kroner i 2021 til samme programområde.

Heltidskultur - status på arbeidet

Drammen kommune satser på heltid. Satsingen vil foregå over tid og vil bestå av flere piloter. På grunn av pandemien, har arbeidet med denne satsingen i programområdene i helse, sosial og omsorg blitt delvis utsatt. Ansvarlig for heltidskulturarbeidet har vært omdisponert til vaksinekoordinator

Transport av brukere til dag og aktivitetssentre for Hjemmetjenester og institusjon

Virksomhet aktivitet og rehabilitering har videreført en ordning med transport av brukere til dagtilbud ved Bråta helse- og aktivitetssenter (P04 Helse). Brukere av øvrige aktivitetssentre som har behov for transport, kjøres med taxi. Dette er en tjeneste som ikke er finansiert og som innebærer et merforbruk for aktivitet og rehabilitering som på kort sikt er finansiert ved å holde stillinger i andre deler av tjenesten vakante. Det arbeides med en kortsiktig løsning i samarbeid mellom P04 Helsetjenester, P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne og P06 Hjemmetjenester og institusjon for å utnytte tilgjengelig transportkapasitet bedre og for å gi et bedre kvalitativt tilbud til personer med behov for ledsager og større fleksibilitet ved transport til Unik bedrift enn det som er mulig innenfor gjeldende taxi-anbud. Se for øvrig omtale under økonomistatus på P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Status økonomi

Beløp i 1000				
Tjenesteområder	Rev. bud. hiå. 2021	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev. bud. 2021
P04-P04 Helse	102 257	129 466	-27 209	311 769
P05-P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	159 086	161 268	-2 182	311 722
P06-P06 Hjemmetjenester og institusjon	383 036	467 386	-84 350	977 453
P07-P07 Rus og psykisk helse	79 870	79 481	389	152 967
P08-P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	115 259	119 759	-4 499	390 575
Sum	839 509	957 360	-117 850	2 144 485

P04 Helse

Innledning

Per april viser programområdet et merforbruk på 27,2 millioner kroner i forhold til periodisert budsjett, hvilket tilsvarer 26,6 prosent av programrådets totale ramme. Pandemirelaterte bokførte kostnader beløper seg til 28,7 millioner kroner hvorav 2,7 millioner kroner gjelder vaksinasjon.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 28,7 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	79 507	105 774	-26 267	230 531
Andre driftsutgifter	41 979	47 765	-5 787	143 091
Sum Driftsutgifter	121 486	153 540	-32 054	373 622
Andre inntekter	-17 418	-20 359	2 941	-55 763
Ref. sykelønn	-1 810	-3 715	1 905	-6 090
Sum Sum driftsinntekter	-19 228	-24 074	4 845	-61 853
Netto resultat	102 257	129 466	-27 209	311 769

Vurdering/analyse

Kommentarer til resultatet i programrådets ordinære drift (+ 1,5 millioner kroner):

Lønn:

Flere virksomheter, spesielt Drammen helsehus, har stort mindreforbruk på fastlønn knyttet til vakanser, men bruker ekstravakter og overtid for å dekke opp, i tillegg til innleie av sykepleiere (se drift).

Drift:

Flere virksomheter har mindreforbruk i ordinær drift tilknyttet redusert aktivitet som følge av pandemien. Dette gir særlig utslag på innkjøp av mat til videresalg (kafé), medisinsk forbruksmateriell og medisiner (vaksiner) samt mindre poster som transport, opplæring og kurs. Dette må ses opp mot mindreinntekter fra kafeteria og ordinær vaksinerings (vaksinerings som ikke er knyttet til pandemien).

Kostnader til ikke-budsjettert innleie av eksterne sykepleierressurser beløper seg til 2,9 millioner kroner, hovedsakelig hos Drammen helsehus og noe hos Drammen legevakt

Andre inntekter:

Mindreinntekt grunnet redusert aktivitet i ordinær drift, primært tilknyttet redusert reisevaksinerings, og stoppet kafédrift. Dette må ses opp imot reduserte kostnader til vaksiner og matinnkjøp.

Det har vært høy aktivitet på Drammen legevakt som har gitt merinntekt i brukerbetaling på 0,8 millioner kroner.

Sykelønnsrefusjon:

Noe forsiktig budsjettering av sykelønns- og fødselsrefusjoner

Merinntekten går til dekning av økte vikarkostnader

Tiltak

Programområdet tilstreber å tilpasse bemanningsnivå og bemanningsordninger etter smittenivå og pasienttilstrømning, både i ordinær drift og i pandemirelatert drift.

Eksterne kjøp av sykepleiertjenester erstattes med egne ansatte i den grad det lar seg gjøre

Stillinger holdes vakante i den grad det er forsvarlig for ansatte og tjenesteproduksjonen.

Konklusjon/prognose

Det er fortsatt store utfordringer med å få ansatt kvalifisert helsepersonell til Drammen helsehus og Drammen legevakt. Drammen helsehus kan etter hvert se noen resultater av nyansettelser som er gjort denne våren. Men, for å opprettholde kvalitet i tjenesteleveransen, er både helsehusets og legevaktens ordinære drift fortsatt avhengig av innleie av sykepleiere fra bemanningsbyrå, i tillegg til bruk av overtid. Dette er nødvendig for å dekke opp den ordinære turnusen. Med flere personer i fulle stillinger (jevnfør kommunens arbeid med heltidskultur) er det krevende å få besatt vakter i helgene. Utfordringene med tilgang på kvalifisert personale ses både på sykepleier- og legesiden (legevakten), og de forsterkes av pandemien. Det er, og har vært, meget stor etterspørsel etter disse tjenestene. Det er per 1. tertial benyttet byråttjenester for til sammen 2,9 millioner kroner i programområdet.

Å holde stillinger vakante der det er mulig bidrar til besparelser. Men på grunn av omdisponeringer knyttet til pandemien, og bevisst manglende vikarbruk gjennom 2020, har Aktivitet og rehabilitering et stort etterslep på oppgaver inn i 2021. Det er konkrete oppgaver som har blitt liggende på vent, og det er innbyggere som har fått et større funksjonsfall enn ønskelig på grunn av manglende tilbud. Det vil derfor ikke være mulig å holde stillinger vakante over tid i år, og det vil eventuelt bli tatt i bruk vikarer for å innhente etterslepet. Dette vil gi mindre rom for besparelser.

Forutsatt at pandemirelaterte kostnader kompenseres fullt ut forventes det balanse i Medisinskfaglig virksomhet. Drammen helsehus og Drammen legevakt forventer merforbruk på henholdsvis 4,0 millioner kroner og 1,5 millioner kroner da virksomhetene fortsatt er avhengig av innleieressurser og bruk av overtid. Aktivitet og rehabilitering forventer merforbruk på rundt 0,6 millioner kroner, først og fremst knyttet til transportløsning for brukere innen programområde P06 Hjemmetjenester og institusjon .

Prognose for programområdet tilsier et merforbruk på årsbasis på til sammen 6,1 millioner kroner, først og fremst knyttet til innleie fra bemanningsbyrå. Rådmannen legger til grunn at merforbruket dekkes innen programområdets budsjettamme og kommer tilbake til dette i forbindelse med 2. tertialrapport.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000						
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik	
KK Inventar og utstyr P04 Helse	Iht. plan	1 000	0	Flytting og etablering av samlokalisert hjelpemiddel- og teknologisenter, samt utvidelse av lokalene til fastlegekontor på Fredholt.		
	1 000					
Sum		1 000	0			1 000

Det er planlagt investering i to tiltak for 2021.

Egnede lokaler til samlokalisert hjelpemiddel- og teknologisenter er under utredning og flytting planlegges høsten 2021.

Det er planlagt utvidelse av lokalene til Fredholt fastlegekontor ved å bruke arealet til tidligere Fredholt helsestasjon slik at legekantoret kan ha plass til flere fastlegehjemler. Drammen Eiendom avventer anbud for ønskede endringer vedrørende utvidelsen.

Øvrige rapporteringspunkter

Psykososial beredskap

Tjenesten psykososial beredskap har hatt høyere bemanning enn budsjettet i 1. tertial. Sak om psykososial beredskap ble lagt fram for hovedutvalget for helse, sosial og omsorg i april 2021. Hovedutvalget fattet i april 2021 vedtak om at tjenesten psykososial beredskap videreføres og knyttes tettere til Drammen legevakt. En tettere integrering av tjenesten med resten av virksomheten ved Drammen legevakt innebærer at tjenesten forventes å kunne drives innenfor Drammen legevakts samlede budsjettammer

P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Innledning

Økonomireultatet per 1. tertial viser et merforbruk på 2,1 millioner kroner, av dette er 2,0 millioner kroner merkostnader knyttet til pandemien.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 2,0 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Etter korleksjonen forventer programområdet å levere et økonomisk resultat for året som er i tråd med revidert budsjett.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	111 716	116 907	-5 191	341 045
Andre driftsutgifter	11 819	10 629	1 189	32 863
Sum Driftsutgifter	123 535	127 536	-4 001	373 908
Andre inntekter	39 490	39 102	388	-48 277
Ref. sykelønn	-3 939	-5 370	1 431	-13 909
Sum driftsinntekter	35 552	33 732	1 820	-62 186
Netto resultat	159 086	161 268	-2 182	311 722

Programområdet i 1. tertial har et merforbruk på 2,1 millioner kroner, hvorav 2,0 millioner kroner kostnader er i forbindelse med pandemien. Merforbruk når pandemirelaterte kostnader holdes utenfor er på 0,1 millioner kroner.

Flere av avdelingene innenfor heldøgnsomsorg har utfordringer med økte vedtak og endring av og hos tjenestemottakere. Dette medfører bruk av engangsmidler, og gir et mindre behov for å øke kjøp av private plasser.

Aktivitets- og avlastningstilbudene har hatt ulik grad av redusert drift og vil ha et mindreforbruk i inneværende år.

Programområdet har store utfordringer med å rekruttere riktig fagkompetanse. I 1. tertial har det vært særskilt vanskelig å rekruttere verne- og sykepleiere. Det har derfor vært krevende å innfri formelle kompetansekrav i tråd med lov og regelverk. I tillegg er det en stor driftsutfordring å ha flere ubesatte fagstillinger som må dekkes av personell uten formell kompetanse.

Vurdering og analyse

Programområdet forventer å gå i balanse ved utgangen av året, etter kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien.

Det er ytterligere behov å se på rammemidler til full drift av nyetablert enhet fra 2020 (Mikkelsveien).

På transport ble det gitt en ramme på 3,2 millioner kroner mens kostnad i 2020 ble på 5,98 millioner kroner. Her jobbes det med å redusere kostnadene, men på grunn av kontrakten med leverandør kan det ikke igangsettes optimaliserte tiltak nå. Avtalen reforhandles i 2022.

Det jobbes fortsatt med detaljene for å få korrekte rammer mellom programråder innenfor helse, sosial og omsorg. Dette bidrar til noe usikkerhet angående prognosene.

Tiltak

Det jobbes aktivt med innsparingstiltakene i programområdet.

Prognose/konklusjon

Prognosen er at programområdet vil gå i balanse i 2021.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000						
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik	
KK Inventar og utstyr PO5 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	lht. plan	1 000	0	Iverksettes i henhold til plan.	1 000	
Sum		1 000	0		1 000	

Det er utarbeidet en oversikt over planlagte investeringsbehov og disse blir satt i bestilling utover i året. De største enkeltpostene gjelder investeringer til et nytt kjøkken og til nytt alarmanlegg.

Øvrige rapporteringspunkter

Redusere kjøp av private tjenester

Lille Åsgate i Svelvik har stått tilgjengelig og vært nyttig for programområdet i forbindelse med pandemien siden bygget var ferdig i 2020. Leilighetene har vært benyttet til å kunne opprettholde karantene- og isolasjonbestemmelsene ved smitte i virksomhetene. Det er nå en utvikling i behov for tilpassede rammer og bolig hos flere av våre tjenestemottakere. For å redusere eksterne kjøp gis nå tjenestemottakere i programområdet tilbud om å kunne flytte inn i disse leilighetene. Noen ressurser som tjenestemottakeren har i dag, følger med fra dagens tilbud. Dette er med på å gi en økt forsvarlighet i tjenesten, samtidig som programområdet unngår å gå til eksterne kjøp av flere tjenester.

Videre utvikling av tjenestetilbudet til leietakere i Lille Åsgate vil rådmannen komme tilbake til i 2. tertial.

Økt vedtaksvolum

Flere av avdelingene innenfor heldøgnsomsorg har utfordringer med økte vedtak og endring av behov hos tjenestemottakere. Dette medfører bruk av engangsmidler og redusert behov for å kjøpe private plasser.

Det er et økning i antallet tjenestemottakere over 16 år og det er flere i ungdomskole som får avlastningstjenester gjennom Aktivitetsskole. Private kjøp/avlastninger er blitt flyttet ut i bemannet bolig. Venteliste på dag- og aktivitetstrentene medfører behov for økt avlastning.

Gjennomgang av tjenesteområdet fra ekstern aktør er i gang

I "økonomiplan 2021–2024" står det at "Rådmannen vil foreta en gjennomgang av tjenestetilbud til personer med behov for heldøgns bemanning i løpet av 2021 ved hjelp av eksterne krefter". Det er laget en foreløpig tidsplan og aktiviteter for prosess og bestillingen er forventet å være ferdigstilt i uke 39.

P06 Hjemmetjenester og institusjon

Innledning

Per april viser programområdet et merforbruk på 84,3 millioner kroner i forhold til periodisert budsjett. Pandemirelaterte bokførte kostnader beløper seg til 46,4 millioner kroner. Drammen kjøkken og ernæring er foreløpig ikke kompensert for Inntektstap knyttet til pandemien. Rådmann kommer tilbake til dette og andre tapte inntekter i forbindelse med 2.tertial. Resterende merforbruk i 1. tertial beløper seg til rundt 37,6 millioner kroner, tilsvarende 9,8 prosent av periodisert budsjett per 1. tertial.

Utviklingen i 2021 viser at utgiftene for P06 hjemmetjenester og institusjon per utgangen av 1. tertial er på omtrent samme nivå som ved utgangen av 2020. Dette innebærer at det er behov for å sette inn kraftfulle tiltak for å få programområdet i balanse.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 46,4 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Det vurderes ikke som realistisk å komme helt ned på balanse, og rådmannen foreslår derfor en varig rammestyrking for programområdet på 20 millioner kroner.

Som følge av at tilpasning av rammer tar lengre tid enn forutsatt, foreslår rådmannen i tillegg en engangsbevilgning til programområdet på 45 millioner kroner i 2021.

I alt foreslår rådmannen å styrke programområdet med 111,7 millioner kroner i 1. tertial, inkludert kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien. Selv med disse korreksjonene vil det være krevende å holde budsjettammene i 2021, men rådmannen forventer at programområdet styrer mot balanse.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	345 509	374 533	-29 024	1 035 516
Andre driftsutgifter	61 918	125 532	-63 615	236 937
Sum Driftsutgifter	407 427	500 065	-92 638	1 272 454
Andre inntekter	-8 800	-11 706	2 906	-247 714
Ref. sykkelønn	-15 591	-20 974	5 382	-47 287
Sum driftsinntekter	-24 391	-32 680	8 289	-295 001
Netto resultat	383 036	467 386	-84 350	977 453

Programområdet har per april et merforbruk på 84,3 millioner kroner, hvorav 46,4 millioner er merkostnader relatert til pandemien i form av beredskap og vaksinasjon. Drammen kjøkken og ernæring er foreløpig ikke kompensert for Inntektstap knyttet til pandemien. Rådmann kommer tilbake til dette og andre tapte inntekter i forbindelse med 2.tertial. Sett bort fra pandemirelaterte kostnader er avviket på 10,0 prosent av periodisert budsjett.

Vurdering/analyse

I forhold til periodisert budsjett er det institusjonstjenestene etterfulgt av hjemmesykepleien som har det største merforbruket per april. Merforbruket i institusjon skyldes blant annet brukere med atferdsutfordringer som er spredt på flere av kommunens institusjoner og som derfor krever én til én oppfølging. Likevel har antall variable årsverk for hele programområdet gått ned fra forrige måned til et mer normalt nivå i forhold til januar og februar. Sykefraværet viser en liten reduksjon hver måned siden starten av året. Dette må også sees i sammenheng med pandemien.

Netto lønnskostnader per institusjonsplass og volumet på hjemmesykepleie er stabilt. Utbetalinger og antall mottakere på andre hjemmebaserte tjenester, som omsorgsstønad og kommunal BPA, er også stabilt, og inntektene total sett for kommunale tjenester er nesten i tråd med budsjettet.

Det er meldt at prisen på privat BPA er økt med 3,7 prosent fra 1. mars. Dette er høyere enn deflator og merkostnaden for dette er stipulert til cirka 2,5 millioner kroner i forhold til budsjettforutsetningene.

Prosjekt Balanse 2021

Rådmannen initierte prosjekt Balanse 2021 i februar 2021 som følge av den økonomiske situasjonen for P06 Hjemmetjenester og institusjon. I prosjektet er det i alt arbeidet med 18 ulike forslag til tiltak. Disse tiltakene anslås å ha en samlet årseffekt på om lag 75 millioner kroner og en effekt i innværende år på cirka 31 millioner kroner.

Av disse tiltakene legges forslag om spesialisering av sykehjemsplasser, omfordeling av plasser og arbeid på tvers av gamle kommunegrenser frem for politisk behandling. I denne saken redegjøres det også for de øvrige tiltakene som planlegges.

Det er to hovedlinjer som bidrar til besparelser gjennom prosjekt Balanse 2021:

Stram styring og oppfølging

Identifisering av tiltak som endrer innhold i tjenestene, rutinene og/eller strukturen innenfor programområde O6 Hjemmetjenester og institusjon.

Den store kostnadsdriveren innenfor pleie og omsorg er lønn og lønnsavhengige kostnader. Dette medfører at forslagene til besparelser i hovedsak vil gjelde tiltak som reduserer personalkostnadene.

Summarisk oversikt over foreslåtte/planlagte tiltak i Balanse 2021:

Tiltak (beløp i millioner kroner)	Effekt 2021	Årseffekt
Tildelingspraxis og rett tjeneste til rett tid	3,5	10
Spesialisering av sykehjemsplasser	1	3
Omdisponering av plasser	3	10
Arbeid på tvers av kommunedelsgrenser/ tidligere kommunegrenser	2,5	7,5
Vikarpool/ressurssenter	4	12
Organisering av aktivitetssentre og vurdering av kafedrift	0	0
Redusere private kjøp	3	6
Samordne kontorfaglige ressurser	0,7	1
Harmonisere drift i ernæring og kjøkkendrift	0,9	0,9
Beste praksis	0	0
Omsorgsboligkonseptet	0	0
Organisering av natttjenesten	0	0
Abonnementsløsning dagsenter	0	1,5
Reduksjon utskrivningsklare pasienter	1	1,5
Organisering av P06 hjemmetjenester og institusjon	0	0
Stram styring/andre tiltak	12	21,6
Sum	31	75

I tillegg til de enkelte tiltakene er det et pågående arbeid med å sikre tett oppfølging og stram styring av økonomi og drift. Effektene av noen av tiltakene det er satt null i effekt på, er lagt under stram styring. For eksempel innebærer tiltaket «beste praksis» en analyse som gir oversikt over forskjellene i lønnskostnader per plass i institusjon og i hjemmetjenestene på tvers av virksomhetene. Oversikten skal fremskaffe konkrete forskjeller i kostnadsnivå og beskrive årsaken til ulikhetene. Det er også igangsatt en gjennomgang av turnuser i alle avdelinger for å se på innsparingsmuligheter. Dette tiltaket gir ikke effekt i seg selv, men bidrar til en oversikt som gir bedre muligheter for stram styring og bedre utnyttelse av virksomhetenes ressurser.

Konklusjon/prognose

Programområdet har fortsatt utfordringer i 2021 på enkelte områder, med flere usikkerhetsmomenter og en krevende økonomisk situasjon. En framskrivning av dagens situasjon tilsier et merforbruk mot slutten av året på om lag 95 millioner kroner, i tillegg til merkostnader knyttet til pandemien.

I forbindelse med prosjektet Balanse 2021 er det kartlagt og foreslått tiltak som forventes å gi økonomisk effekt på rundt 31 millioner kroner i år. Det forventes også en teknisk korleksjon mellom programområdene P05 og P06. Med dette som grunnlag er foreløpig prognose for 2021 et merforbruk på cirka 65 millioner kroner. Rådmannen foreslår en varig styrking av programområdets ramme på 20 millioner kroner og en engangsbevilgning i 2021 på 45 millioner kroner. Etter disse tilførselene forutsetter rådmannen at det styres mot balanse ved utgangen av året.

I sum er dette rådmannens forslag for å møte utfordringene i 2021, med de behov som er kjent nå. Demografiske framskrivinger tilsier imidlertid at behovet for tjenester innenfor programområdet vil øke i årene fremover. Rådmannen vil komme tilbake til dette i handlings- og økonomiplan 2022-25.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000						
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik	
KK Inventar og utstyr P06 Hjemmetjenester og institusjon	Forsinket	10 000	729		9 271	
Sum		10 000	729		9 271	

Det er lagt en plan for investeringer i inventar og utstyr i programområdet og alle virksomhetene har fått tildelt bevilgning. Hittil i år er det kostnadsført 0,7 millioner kroner, men det forventes brukt cirka 10 millioner kroner totalt i 2021.

I følge Drammen Eiendom KF sitt regnskap som følger som vedlegg, så er det påløpte kostnader på 15,5 millioner kroner, for det meste relatert til nye tilrettelagte boliger på Åskollen.

Øvrige rapporteringspunkter

Programområdet har ikke forhold å rapportere på dette punktet.

P07 Rus og psykisk helse

Innledning

Programområdet har et regnskapsført mindreforbruk på 0,4 millioner kroner i forhold til revidert budsjett per april. Med forventet effekt av planlagte og iverksatte tiltak forventer rådmannen at programområdet vil styre mot balanse ved utgangen av året, etter kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	45 967	46 057	-90	130 340
Andre driftsutgifter	21 121	20 665	456	55 687
Sum Driftsutgifter	67 088	66 722	366	186 027
Andre inntekter	14 718	14 566	153	-26 643
Ref. sykelønn	-1 936	-1 807	-129	-6 417
Sum driftsinntekter	12 782	12 759	23	-33 060
Netto resultat	79 870	79 481	389	152 967

Programområdet har et regnskapsført mindreforbruk på 0,4 millioner kroner i forhold til revidert budsjett per april. Identifiserte kostnader knyttet til pandemien er per april 2,3 millioner kroner.

Tiltak

I økonomiplan 2021-24 er det forutsatt følgende innsparingstiltak. Disse er innarbeidet i budsjetttrammene:

Reduksjon kjøp kortsiktig tjenestetilbud	0,5 millioner kroner
Redusere private kjøp	4,0 millioner kroner
Årsverksreduksjoner	0,6 millioner kroner
Reduksjon USK	0,55 millioner kroner
SUM effekt 2021:	5,65 millioner kroner

Status per april er at tiltakene gjennomføres som planlagt.

Konklusjon/prognose

Med forventet effekt av planlagte og iverksatte tiltak forventer rådmannen at programområdet vil styre mot balanse ved utgangen av året, etter kompensasjon for merkostnader knyttet til pandemien.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK Inventar og utstyr PO7 Rus og psykisk helse	Ikke vurdert	1 000	0		1 000
Sum		1 000	0		1 000

Ingen anskaffelser er satt i bestilling ved utgangen av april.

Øvrige rapporteringspunkter

Det er ingen avvik i forhold til planlagt gjennomføring av planlagte tiltak. Det vises forøvrig til omtale av innsparingstiltak under «Økonomi status».

P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig

Innledning

Status per april 2021 for programområde 08 Sosialtjeneste, etablering og bolig viser et merforbruk på 4,5 millioner kroner. Pandemirelaterte bokførte kostnader beløper seg til 0,2 millioner kroner, hvorav mesteparten gjelder vaksinasjon. Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 0,2 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000					
	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.	
Lønn inkl sos.	81 397	76 958	4 439		224 792
Andre driftsutgifter	67 485	80 108	-12 623		210 880
Sum Driftsutgifter	148 883	157 066	-8 184		435 673
Andre inntekter	-31 965	-34 381	2 416		-40 473
Ref. sykelønn	-1 658	-2 926	1 268		-4 625
Sum driftsinntekter	-33 623	-37 307	3 684		-45 098
Netto resultat	115 259	119 759	-4 499		390 575

Resultat fordelt på programrådets virksomheter:

Ny start, mindreforbruk 1,2 millioner kroner

NAV, merforbruk 5,1 millioner kroner

Knutepunkt Strømsø, merforbruk 0,5 millioner kroner

Sentrale ansvar på P08 er i balanse

Vurdering/analyse:

NAV

Stram styring gjør at lønnskostnadene er under kontroll, og mindreforbruket i kvalifiseringsprogram (KVP) skyldes at mange av deltakerne er i arbeidsrettede tiltak hvor lønn delvis erstatter kvalifiseringsstøtten. Sosialhjelp, som omfatter boutgifter og livsopphold, har et akkumulert merforbruk per april på 13,6 millioner kroner. Det er per april 2021 utbetalt 55,7 millioner kroner i sosialhjelp mot 53,5 millioner kroner på samme tidspunkt i 2020.

Antall mottakere av sosialhjelp

Så langt i år har 1 906 innbyggere i Drammen mottatt økonomisk sosialhjelp. På samme tidspunkt i 2020 var tallet 2 117, altså en nedgang på 211. Antallet mottakere i de ulike månedene varierer. I januar måned var det 1 196 mottakere, i februar 1 286, i mars 1424 og i april 1 036.

Gjennomsnittlig utbetaling

Utbetalingen per mottaker varierer mye fra måned til måned. Resultatet for april måned viser at gjennomsnittlig utbetalt beløp per mottaker var 13 702 kroner. Dette er en betydelig økning fra de tre foregående månedene. I januar og februar var beløpet cirka 10 400 kroner, og i mars 11 024 kroner. Men det er fortsatt tidlig på året, og rådmannen følger utviklingen frem mot 2. tertial. Det jobbes målbevisst med å redusere kostnadene til sosialhjelp.

Ny Start

Det er generelt mindreforbruk og lavere aktivitet i alle avdelinger i Ny start, bortsett fra i Flyktningtjenesten hvor det allerede er bosatt 28 av 56 forventede flyktninger per april. I tillegg står flyktninger som deltar i introduksjonsprogram lenger i program enn det det er budsjettert med. Dette som konsekvens av pandemien.

Knutepunkt Strømsø

Lønn er i balanse, men det er noe merforbruk på generelle driftsposter. Feilførte kostnader for ansatte i barnevernet som var ansatt i Knutepunkt Strømsø i 2020 men ble overført til programområde 03 Forebyggende tjenester fra 1. januar 2021 blir ompostert i mai.

Sentralt ansvar

Det sentrale ansvaret for programområdet er i balanse

Tiltak:

Tiltakene nedenfor vil bidra til å redusere kommunens kostnader innenfor programområdet. Det er imidlertid svært utfordrende å realisere besparelser i år, på grunn av pandemien.

Tiltak for å redusere sosialhjelpsutbetalinger:

Vilkår om aktivitetsplikt for utbetaling av økonomisk sosialhjelp

Aktivitetsplikt er det mest virkningsfulle tiltaket for å redusere utbetaling av sosialhjelp. Dette er innført for alle mottakere mellom 18 og 67 år. På grunn av blant annet smittevernrestriksjoner og utfordringer i arbeidslivet, har det vært, og er det fremdeles, krevende å gjennomføre aktivitetsplikten i tråd med intensjonene. Det er vanskelig å beregne den økonomiske effekten dersom aktivitetsplikten kunne vært tatt i bruk fullt ut, men basert på tidligere erfaringer ville dette ført til en betydelig reduksjon av utbetalingene.

Aktiv bruk av kvalifiseringsprogram (KVP)

Mer aktiv bruk av KVP har også dokumentert effekt på kostnadsnivået. Dette vil fortsatt være et tiltak å sikre at alle inntektsmuligheter eller muligheter for kostnadsreduksjon for hver enkelt søker blir vurdert før det utbetales sosialhjelp. Dette er i tråd med formålet med lov om sosialhjelp som handler om å gjøre brukerne mest mulig økonomisk selvhjulpne.

Harmonisering av forvaltnings- og metodepraksis i NAV

Harmonisering og innføring av enhetlig praksis på tvers av avdelingene i den nye og sammenslåtte organisasjonen, vil bidra til kvalitetssikring av likebehandling og «rett» nivå på ytelser. Rådmannen forventer at dette vil føre til reduserte utbetalinger.

Innsparingstiltak

Det er innarbeidet innsparingstiltak i årets ramme for Ny start tilsvarende 2,8 millioner kroner knyttet til nedbemanning og 8,8 millioner kroner med bakgrunn i reduserte kostnader til bosetting av flyktninger. Inntektsbortfall på 2,2 millioner kroner i forbindelse med at Lier kommune avsluttet sin avtale med Drammen kommune om kjøp av krisesentertjenester fra 2021 er innarbeidet i rammen for Ny start. Det ble gjort vedtak i hovedutvalget for helse, sosial og omsorg i mai 2020 om å utrede mulighet for samlokalisering av Drammen krisesenters manns- og kvinnebolig. Med utgangspunkt i dette vedtaket ønskes det et forprosjekt for samlokalisering av de to boligene i løpet av 2021. Drammen Eiendom har kostnadsestimert et forprosjekt til cirka 0,5 millioner kroner som må avsettes i Drammen Eiendom sitt investeringsbudsjett. Dette er et tiltak for effektivisering og kvalitetsmessig forbedring av tjenestetilbudet.

Konklusjon:

Totalt for hele programområdet er det sosialhjelpsutbetalingene som er den store kostnadsdriveren. Pandemiens konsekvenser for arbeidslivet har vært store, og det er forventet at denne situasjonen vil vare en god stund til. Utfordringene i næringslivet begrenser mulighetene for arbeidsrettet aktivitet og gjør det vanskelig å redusere sosialhjelpsutgiftene i vesentlig grad, også i 2021. Med høy arbeidsledighet vil antagelig sosialhjelpsmottakere stå dårligere rustet til å komme ut i arbeidsmarkedet i konkurranse med mange andre arbeidssøkere. Programrådet ble tilført 10,0 millioner kroner til styrking av sosialhjelpsposten for 2021 (5,0 millioner kroner i 2022).

Maksperioden for dagpenger er midlertidig utvidet slik at personer som nådde maksperioden får fortsette på dagpenger ut oktober 2021. Det er stor risiko for at de som mottar dagpenger, og har gjort det i lang tid, ikke vil komme i arbeid når dagpengeperioden utløper. Det er derfor knyttet stor usikkerhet til om det vil gi økt etterspørsel etter sosialhjelp når denne ordningen opphører.

Som en konsekvens av knutepunkt-modellen ble det etablert en helt ny helsestasjon på Knutepunkt Strømsø. Det var ikke avsatt midler til utstyr og innredning for etablering av ny helsestasjon i rammen for knutepunktet i 2020, og det kan forventes ytterligere innkjøp og rigging/ferdigstilling av helsestasjonen.

Prognosen tilsier at programområdet vil ha et merforbruk i 2021 tilsvarende 6,5 millioner kroner, først og fremst knyttet til sosialhjelp. Prognosen er usikker på grunn av pandemien og begrensningene den gir for mulighetene til å gjennomføre tiltak for å holde sosialhjelpsutgiftene nede.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK Inventar og utstyr PO8 Sosialtj, etabl. og bolig	Ikke vurdert	1 000	0	Vurdere igangsettelse til 2. tertial.	1000
Sum		1 000	0		1 000

Ingen investeringsprosjekter er foreløpig vurdert i programområdet, men dette vil bli gjort frem mot 2. tertial.

Øvrige rapporteringspunkter

Fremdeles høy arbeidsledighet

Arbeidsledigheten har i første tertial vært relativt høy, sammenliknet med 2019, året før pandemien. Ledigheten har vært påvirket av pandemien, økt smittetrykk og lokale restriksjoner.

Da tredje bølge inntraff rett etter nyttår, og lokale restriksjoner medførte ny nedstengning både innenfor restaurant- og uteliv, men også innenfor butikk og handel, resulterte dette i øyeblikkelige permitteringer og økt ledighet. Ledigheten har variert fra 5,1 prosent til hele 6,1 prosent, mens den i 2019 var på cirka 3 prosent. Det er forventet en nedgang i ledigheten fremover etter hvert som samfunnet åpner opp, i takt med økt vaksinerings og lavere smittetrykk i befolkningen.

Hovedutvalg for

KULTUR, IDRETT OG FRIVILLIGHET

P09 Kultur, idrett og frivillighet

P10 Medvirking og lokaldemokrati

Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet

Oppsummering

Hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet har det politiske ansvaret for programområde P09 Kultur, idrett og frivillighet og P10 Medvirkning og lokaldemokrati. Hovedutvalgsområdet har et samlet merforbruk i 1. tertial på 1,0 millioner kroner. Det pågår er arbeid for å harmonisere tjenestene hvor også potensialet for forbedring og effektivisering vurderes. Dette har resultert i at det ble utformet nye tilskuddsordninger for kunst og kultur. Kulturlivet i Drammen har ikke hatt mange arrangement hittil i år, men enkelte arrangementer er gjennomført på digitale plattformer.

Programområdet har hatt ansvar for å drive vaksine telefonen, for øvrig er tjenestenivået tilpasset situasjonen rundt pandemien. P09 har også hatt ansvar for utvikling og oppfølging av Helseboka.

For P10 har hovedoppgavene så langt i 2021 blant annet vært etablering og utvikling av nærutvalgene, tilstedeværelse på knutepunkt for å utvikle medvirknings- og lokaldemokratifunksjonen som en del av møteplassen, arbeid med lokaldemokratisk verktøykasse samt planlegging og gjennomføring av medvirkningsaktivitetene i forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel.

Status økonomi

Beløp i 1000				
Tjenesteområder	Rev. bud. hiå. 2021	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev. bud. 2021
P09 Kultur, idrett og frivillighet	74 625	75 846	-1 222	271 378
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	363	148	215	3 269
Sum	74 988	75 995	-1 007	274 647

P09 Kultur, idrett og frivillighet

Innledning

Programområdet har et merforbruk på 1,2 millioner kroner per april. Hovedårsaken er drift av telefonsenter for pandemien. Rådmannen foreslår å kompensere programområdet for utgifter knyttet til pandemien med 5,5 millioner kroner. Den norske kirke tilføres 0,5 millioner og Drammensbadet tilføres 9 millioner kroner. Av dette er 8,2 mill avsatt 2020 til Drammensbadet.

Rådmannen foreslår å tilføre programområdet 4,1 millioner kroner for utbetaling til Drammensbadet utover pandemirelaterte kostnader.

Rådmannen foreslår å omdisponere inntil 3,5 millioner kroner av rammen for investeringer på 17 millioner kroner for mulig kjøp av aksjer fra Attic AS. Dette vil innebære at noen andre planlagte tiltak må utsettes til senere år.

Økonomisk status

Beløp i 1000				
	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	40 462	41 184	-722	115 774
Andre driftsutgifter	66 603	68 971	-2 367	184 633
Sum Driftsutgifter	107 065	110 154	-3 089	300 407
Andre inntekter	-32 132	-33 362	1 230	-28 965
Ref. sykelønn	-308	-946	637	-63
Sum driftsinntekter	-32 441	-34 308	1 868	-29 028
Netto resultat	74 625	75 846	-1 222	271 378

Status

Programområdet har et merforbruk på 1,2 millioner kroner per april.

Vurdering/analyse

Drammenshallen, Ebbestadhallen, samfunnshuset i Mjøndalen og gymsalen på Fjell skole er i dag brukt som vaksinasjonssenter og dette gjør at det ikke kan faktureres inntekter her. Inntektstapet anslås til 1,5 millioner kroner. Stengte haller og kulturarenaer gir tapte inntekter men også reduserte kostnader.

Prognose

Rådmannen vil jobbe aktivt med prioritering av tiltak og tilpasning av nivå på tjenester for å levere ett økonomisk resultat innenfor revidert budsjett.

Det er i 2019 gitt tilsagn til at Drammen kirkelige fellesråd kan ta opp lån til brannsikring av Bragernes kirke. Dette lånet er nå godkjent av statsforvalteren. Kommunen skal dekke renter og avdrag på dette.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000						
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik	
KK P09 Kirken	Ferdig	7 500	7 500			0
KK P09 Maskiner, inventar og utstyr	Iht. plan	8 800	544			8 256
KK P09 Oppgradering arena, anlegg og natur	Iht. plan	8 200	444			7 756
Sum		24 500	8 488			16 012

Rådmannen foreslår rebevilgning av 7,1 millioner kroner fra 2020 for å ferdigstille nedenfor nevnte tiltak.

Forsinkede leveranser		7,1
Tråkkemaskin Konnerud		1,3
Ismaskin Øren		1,6
Sceneutstyr		1,0
Neon fritidsklubb		0,5
Knutepunkt Fjell		1,7
Rewilding		1,0

Programområdet har ansvar for en rekke anlegg, arenaer, maskiner og teknisk utstyr innenfor kultur, idrett og frivillighet. Det er et vedvarende løpende behov for vedlikehold og utskifting av det kommunen allerede eier. Programområdet har en ramme til investering på 17 millioner årlig fordelt på 8,2 millioner kroner til oppgradering av arena, anlegg og natur samt 8,8 millioner kroner til maskiner inventar og utstyr. Rådmannen foreslår å omdisponere inntil 3,5 millioner kroner til mulig kjøp av aksjer i Attic AS. Dette vil medføre utsettelse og bortfall av tiltak som er planlagt gjennomført 2021 til senere år.

Øvrige rapporteringspunkter

Ekstra tilskudd Drammen museum

Drammens museum har søkt om økte midler til vedlikehold. Dette må vurderes i handlings- og økonomiplan 2022-2025. Samlet behov som søkes inndekket fra Viken og Drammen kommune over en 4-års periode er på 9,5 millioner kroner.

Omdisponering av tilskudd lag og foreninger

Helårseffekt av økt driftstilskudd til Portåsen med ytterligere 0,6 millioner kroner i 2021, med helårseffekt på totalt 1,2 millioner kroner, er ikke innarbeidet. Tilsvarende gjelder Fossekleiva med helårseffekt av driftstilskudd på 0,5 millioner kroner. Forventing om helårseffekt av økte tilskudd til Fossekleiva og Portåsen vil føre til nedprioritering av søkbare tilskuddsordninger. Rådmannen anbefaler ikke at tiltakene videreføres.

Kapitaltilførsel Drammensbadet KF

Drammensbadet har ved utgangen av 2020 negativ egenkapital og må tilføres 2,6 millioner kroner. Politisk vedtak om tidlig åpning av utebadet medfører en ekstra kostnad på 1,5 millioner kroner. For utfyllende tekst se under omtale av Eierskap og eierstyring.

Søknad om lånegaranti fra Drammen Strong

Drammen Strong har forespurt Drammen kommune om å stille en lånegaranti for å kunne flytte et byggelån (Stronghytta) til KLP. Drammen Strong har byggelån for å sikre likviditet i prosjektperioden i påvente av momskompensasjon. Ved å flytte byggelånet vil Drammen Strong få en mer fordelaktig rentebelastning og vil kunne spare penger. Kommunen har mottatt nedbetalingsplan og siste reviderte regnskap fra Drammen Strong. Rådmannen foreslår å stille lånegaranti på 1,5 millioner kroner med vilkår. Lånet skal nedbetales etter 1,5 år og lånegarantien er gjelder for maksimum to år etter innfrielsesdato.

Ny forurensningsforskrift – krav om tiltak mot spredning av gummigranulat fra kunstgressbaner

Det er vedtatt en ny forurensningsforskrift som setter strengere krav til anleggseiere av kunstgressbaner. Kravene gjelder tiltak for å hindre flukt av gummigranulat fra kunstgressbaner. Forskriften gjelder fra 1.7.21, og Drammen kommune har 10 kunstgressbaner som krever tiltak for å komme i tråd med forskriften. Rådmannen foreslår at tiltak som følge av ny forskrift innarbeides i handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Gebyrer kulturskolen

Det legges frem en politisk sak for hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet samtidig med tertialrapporten vedrørende gebyrer i kulturskolen (etter vedtak 19/21 av 10.3.21) med en annen ordning for friplasser der det er en gradert gebyrmodell.

Regress etter flomskade i Einar Aas vei 13

Drammen kommune har i første tertial 2021 utbetalt et regresskrav på 0,2 millioner kroner for vannskade som ble påført eiendom i Einar Aas vei 13 etter flom fra Blektjern i 2020. Regresskravet er belastet programområdet.

P10 Medvirkning og lokaldemokrati

Innledning

Drammen satser på et aktivt lokaldemokrati, der det skal være enkelt å medvirke og interessant å delta. Programområdet omfatter følgende hovedaktiviteter:

- Etablere og utvikle nærutvalg i henhold til vedtatt reglement.
- Etablere og videreutvikle lokaldemokratisk verktøykasse, herunder opplæringsaktiviteter knyttet til innbyggerinvolvering og medvirkning.
- Koordinering og samordning mellom kommunedelene og kommunens sentrale ledelse.
- Etablere overordnet systematikk og struktur i arbeidet med involvering og medvirkning.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	942	948	-6	2 579
Andre driftsutgifter	274	8	266	1 633
Sum Driftsutgifter	1 216	957	259	4 212
Andre inntekter	-853	-808	-45	-943
Ref. sykelønn	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-853	-808	-45	-943
Netto resultat	363	148	215	3 269

Programrådet har et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner mot periodisert budsjett per april. Mindreforbruket er knyttet til drift av nærutvalgene.

Øremerkede midler overført fra 2020 forventes brukt i løpet av året.

Foreløpig besparelse forventes brukt og programrådets prognose er derfor balanse ved årsslutt.

Sammendrag status investeringer

Programområdet har ikke forhold å rapportere på dette punktet.

Øvrige rapporteringspunkter

Nærutvalg

Første møte i kommunens 10 nærutvalg ble gjennomført i januar 2020, digitalt på grunn av pandemien. Neste ordinære møte gjennomføres i april/mai. Alle nærutvalgene ønsket flere enn fire møter årlig (jf. reglement) og har i tillegg gjennomført flere arbeidsmøter. Det er også gjennomført opplæring knyttet til:

- Nærutvalgets mandat, roller og viktigste oppgaver
- Teams og gjennomføring av digitale møter
- Ulike plantyper, prosess og tidspunkt for medvirkning (i regi av planavdelingen).

På kommunens hjemmeside finnes oversikt over det enkelte nærutvalg, medlemmer, referater og opptak fra møter.

Lokaldemokratisk verktøykasse

Arbeidet med lokaldemokratisk verktøykasse har gått fra konsept- til prosjektfase og er inndelt i tre delprosjekter:

- Digitalt planleggingsverktøy for medvirkningsaktiviteter
- Digital medvirkningsløsning for innbyggere
- Opplæringsaktiviteter

Hensikten med prosjektet er å effektivisere og øke kvaliteten i medvirkningsprosesser, gi innbyggere tilgang til en digital medvirkningsløsning, samt avklare og rigge hvordan opplæring skal gjennomføres både på kort og lang sikt. Prosjektet vil ha en varighet på rundt ett og et halvt år. Underveis i prosjektfasen vil løsningene testes på reelle medvirkningsaktiviteter, blant annet i forbindelse med høringsperioden for kommuneplanens samfunnsdel.

Koordinering og samordning

Hovedoppgavene så langt i 2021 har vært etablering og oppfølging av nærutvalgene. Forventningene til de lokale koordinatorene (2,5 årsverk) er store, og rådmannen opplever nå at ressurstilgangen utfordres med tanke på oppfølging av nærutvalgene og deres initiativ. Utfordringen vil tas opp med nærutvalgene slik at man sammen kan finne gode løsninger.

I tillegg har de lokale koordinatorene blant annet jobbet med å gjøre seg kjent i lokalmiljøene, hatt fast tilstedeværelse på knutepunkt når pandemisituasjonen har tillatt det, samt planlagt og gjennomført medvirkningsaktiviteter i forbindelse med kommuneplanprosessen.

Lokaldemokratikoordinator har det koordinerende ansvaret for å sikre fremdrift i arbeidet med programområdets satsinger.

Hovedutvalg for

TEKNISKE TJENESTER

P11 Utbygging og samferdsel

P12 Vann, avløp og renovasjon

P13 Arealplan og miljø

Hovedutvalg for tekniske tjenester

Oppsummering

For å oppnå økonomisk balanse er drift av vei- og parkanlegg redusert til et minimum, og flere tiltak for å redusere vedlikeholdsetterslepet blir utsatt. Arbeidet med å gjennomføre vedtatte innsparingstiltak i økonomiplanen har imidlertid vært krevende, grunnet forskriftskrav og tidligere inngåtte avtaler med private aktører. Selvkostområdet vann og avløp har hatt drift som normalt, og forventes å gå i balanse ved årsslutt.

Innen arealplan, klima og miljø er det jevn pågang av plan- og byggesaker. Arbeidet med klimastrategi, klimabudsjett og klimaregnskap er nå godt i gang, og blir integrert i kommunens øvrige tjenester og styringssystem.

Status økonomi

Beløp i 1000				
Tjenesteområder	Rev. bud. hiå. 2021	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev. bud. 2021
P11 Utbygging og samferdsel	47 994	51 619	-3 626	111 294
P12 Vann, avløp og renovasjon	64 832	65 526	-694	-166 211
P13 Arealplan, klima og miljø	19 206	17 874	1 332	50 330
Sum	132 032	135 019	-2 987	-4 587

P11 Utbygging og samferdsel

Innledning

Programområdet har betydelige utfordringer med å oppnå et årsresultat i samsvar med vedtatt budsjett, men rådmannen legger til grunn at dette er mulig. Utfordringene er særlig knyttet til at flere av de planlagte innsparingstiltakene har vist seg å være vanskeligere å gjennomføre enn forutsatt.

Vedtatte innsparingstiltak har medført svakere driftsstandard innen vei og park, samtidig som etterslepet øker som følge av redusert vedlikehold. De nye parkeringsattsene er for lave i forhold til å nå inntektsforventningene fra parkering. Dette ville vært tilfelle, også om 2021 hadde vært et normalår (uten pandemien).

Grunnet pandemien er det er mindreinntekter fra parkering på 4,2 millioner kroner og kostnader vedrørende vaksinasjon på 0,2 millioner kroner. Rådmannen foreslår at programområdet kompenseres for 4,4 millioner kroner i 1. tertial.

Programområdet har i tillegg pandemirelaterte mindreinntekter i forbindelse med torgleie på 1 million kroner. Sak vedrørende dette behandles av kommunestyret i juni. Rådmannen kommer tilbake til eventuelt forslag om kompensasjon av tapet i forbindelse med 2. tertial.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 4,4 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000				
	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	34 214	33 767	446	94 628
Andre driftsutgifter	38 285	42 904	-4 619	132 018
Sum Driftsutgifter	72 499	76 672	-4 173	226 646
Andre inntekter	-24 037	-23 538	-499	-114 254
Ref. sykelønn	-469	-1 514	1 046	-1 098
Sum Sum driftsinntekter	-24 506	-25 052	547	-115 352
Netto resultat	47 994	51 619	-3 626	111 294

Programområde for utbygging og samferdsel forventes å gå i balanse ved årets slutt. Det er imidlertid små marginer og det er utfordringer knyttet til å kunne oppnå ønsket eller avtale/forskriftsfestet nivå på drift og vedlikehold. Det er også krevende å svare ut politiske bestillinger fra blant annet økonomiplan 2020-2023 og 2021-24. Rådmannen forutsetter imidlertid, at tiltak tilsvarende avviket utarbeides for å oppnå budsjettbalanse og kommer tilbake til saken i forbindelse med 2. tertialrapport.

Regnskapet per utgangen av 1. tertial viser et merforbruk på om lag 3,6 millioner kroner. Lønnsutgiftene inkludert refusjon fødselspenger og sykelønn viser et mindreforbruk på om lag 1,5 millioner kroner noe som skyldes at det ikke alltid er mulig å hente inn vikarer ved fravær.

Det er et merforbruk på driftsutgifter knyttet til utfordringer med å realisere innsparingstiltak i økonomiplanen fullt ut. Per utgangen av 1. tertial er prognosen et merforbruk på 3,5 millioner kroner ved årsslutt. Merforbruket har flere årsaker, det kan for eksempel være vanskelig å redusere aktivitet innen enkelte områder uten å utfordre forskriftsfestede krav. Det dreier seg også om forpliktelser knyttet til avtaler og kontrakter. Økt bruk av utearealer under pandemien har gitt behov for å opprettholde driftsnivået innen park. Planlagte vedlikeholdoppgaver utsettes for å veie opp for urealiserte innsparingskrav.

Virksomhet parkering har på grunn av pandemien en inntektssvikt fra parkeringsautomater 4,2 millioner kroner per utgangen av 1. tertial. I tillegg har programområdet kostnader vedrørende vaksinasjon på 0,2 millioner kroner. Rådmannen foreslår at programområdet kompenseres for dette. Det er usikkerhet rundt hvordan dette vil utvikle seg for resten av året, da det avhenger av hvor lenge pandemirestriksjonene varer. I tillegg er det i økonomiplanen lagt inn en forutsetning om økte parkeringsinntekter på 2 millioner kroner mer enn det som er realiserbart med gjeldende parkeringssatser. Det vurderes at lavere driftsutgifter og høyere refusjoner enn budsjettet for fødselspenger og sykelønn vil kunne dekke manglende parkeringsinntekter ut over prisøkning.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000						
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik	
KK P11 Bybru	Iht. plan	40 000	15 582		24 418	
KK P11 Flomsikring	Iht. plan	16 000	1 455		14 545	
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	Ikke vurdert	3 000	0		3 000	
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	Ikke vurdert	6 000	3 438		2 563	
KK P11 Oppgradering av dammer	Ikke vurdert	2 000	0		2 000	
KK P11 Oppgradering lekeplasser	Ikke vurdert	6 000	0		6 000	
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	Ikke vurdert	10 000	2 319		7 681	
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	Iht. plan	20 000	7 165		12 835	
KK P11 Spiralen Oppgradering	Iht. plan	20 000	19 498		502	
KK P11 Sykkelplass	Ikke vurdert	21 000	2 143		18 857	
KK P11 Sykkelvei - tiltak for næringsliv	Ikke vurdert	5 000	0		5 000	
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	Ikke vurdert	17 000	7 259		9 741	
KK P11 Universell utforming	Ikke vurdert	2 000	0		2 000	
KK P11 Vei	Ikke vurdert	56 000	764		55 236	
Sum		224 000	59 624		164 376	

Prognose er tilnærmet i henhold til årsbudsjett for alle investeringstiltakene. En stor andel av investeringene innen programområdet må gjennomføres i vår-, sommer- og høst-sesongen, og det er av denne grunn naturlig med lavt forbruk på mange poster per 1. tertial.

Det er lagt inn forslag om å rebevilge 19,9 millioner kroner fra 2020.

Investeringsprosjekt	Beløp
Samarbeid med andre utbyggere	2 500
Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	3 000
Vei	3 500
Fjell almenning	10 900
Sum rebevilget	19 900

Under samarbeid med andre utbyggere gjelder 2 millioner kroner Gulsbogen vest - bydelspark som var i samarbeid med Block Watne og 500 tusen gjelder investeringsprosjekt byliv.

Trafikksikkerhetstiltak med 3 millioner gjelder prosjekt Bjørnstjerne Bjørnsonsgate - tilgrensende veier.

Vei med 3,5 millioner kroner gjelder fortau Juveveien som ferdigstilles i 2021.

10,9 millioner kroner rebevilges samlet på Fjell allmenning. Prosjekt Fjell allmenning utgjør 8,5 millioner kroner og prosjekt Fjell 2020 utgjør 2,4 millioner kroner. Slutfaktura fra Drammen Eiendom KF på prosjektene kommer i 2021.

Øvrige rapporteringspunkter

Programområdet har ikke forhold å rapportere på dette punktet.

P12 Vann, avløp og renovasjon

Innledning

Drift av vann- og avløpssektoren har blitt gjennomført som normalt. Programområdet er selvkostfinansiert, og forventes per årsslutt å gå i balanse innenfor selvkostregimet.

Økonomisk status

Beløp i 1000				
	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	20 975	21 153	-178	60 378
Andre driftsutgifter	43 857	44 462	-605	143 212
Sum Driftsutgifter	64 832	65 615	-783	203 589
Andre inntekter	0	677	-677	-369 800
Ref. sykelønn	0	-766	766	0
Sum Sum driftsinntekter	0	-89	89	-369 800
Netto resultat	64 832	65 526	-694	-166 211

Det forventes at vann- og avløpsområdet innen programområde P12 Vann, avløp og renovasjon vil gå i balanse ved årets slutt. Regnskapet per utgangen av 1. tertial viser et merforbruk på ca. 0,7 millioner kroner.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
Vann/avløp	Iht. plan	200 000	26 087		173 913
Sum		200 000	26 087		173 913

VA har hittil i år brukt 22,2 millioner kroner. Basert på tidligere års erfaring forventes det at regnskapsførte kostnader blir i henhold til vedtatt budsjett på 200 millioner kroner.

VA og Utbygging og infrastruktur opererer erfaringsmessig med overbooking i forhold til budsjettet. Overbooking er bestilling av tjenester utover vedtatt ramme. I løpet av året oppstår det erfaringsvis forsinket fremdrift i enkeltprosjekter, slik at kostnader knyttet til prosjekter blir forskjøvet til neste år. For 2021 er det overbooket med 31 millioner kroner ut over budsjetttramme for å oppnå budsjettbalanse ved årsslutt.

Øvrige rapporteringspunkter

Programområdet har ikke forhold å rapportere på dette punktet.

P13 Arealplan, klima og miljø

Innledning

Det er jevnt god pågang av både plan-, bygge- og bevilningssaker. Dette tas som et tegn på at byggeaktiviteten i kommunen er god, og at det er optimisme i byggebransjen med hensyn til aktivitet og etterspørsel i tiden fremover.

Arbeidet med kommuneplanens arealdel er igangsatt, og vil kreve en del ressurser innen programområdet ut året og inn i 2022.

Arbeidet med å utarbeide klimastrategi, klimabudsjett og klimaregnskap er nå godt igang.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	28 301	28 246	56	78 688
Andre driftsutgifter	5 917	5 697	220	21 182
Sum Driftsutgifter	34 219	33 943	276	99 870
Andre inntekter	-14 481	-14 927	446	-48 055
Ref. sykelønn	-531	-1 142	611	-1 486
Sum driftsinntekter	-15 012	-16 068	1 056	-49 540
Netto resultat	19 206	17 874	1 332	50 330

P13 Arealplan, klima og miljø forventes å gå i balanse ved årets slutt.

Regnskapet per utgangen av 1. tertial viser et mindreforbruk på om lag 1,3 millioner kroner. Lønnsutgiftene inkludert refusjon fødselspenger og sykelønn viser et mindreforbruk på om lag 0,7 millioner kroner mens andre driftsutgifter har et marginalt mindreforbruk på om lag 0,2 millioner kroner. Inntektene er per 1. tertial om lag 0,4 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Det er utfordringer knyttet til båter som har sunket og som således utgjør en forurensningsfare. Der eier ikke ivaretar sine forpliktelser kan kommunen ende opp med å betale for heving og destruering. Midler til slike tiltak er ikke innarbeidet i budsjettet, men vil bli dekket innenfor programrådets rammer i 2021.

Øvrige rapporteringspunkter

Kommuneplanens arealdel

Arbeidet med kommuneplanens arealdel er igangsatt og forslag til planprogram legges fram til førstegangs behandling i formannskapet i juni 2021. Det legges opp til en 10 ukers høringsperiode for planprogrammet, hvor det også er mulig å komme med arealinnspill. Samtidig vil det engasjeres konsulentbistand for planarbeidet, herunder konsekvensutredning, fagutredninger og prosessledelse. Forslag til kommuneplanens arealdel forventes ferdig sommeren 2022, og vil være det viktigste og mest omfattende arbeidet det kommende året.

Pågang av plan- og byggesaker

Det har generelt sett vært god pågang av saker av alle kategorier, noe som vurderes å reflektere høy aktivitet og optimisme i byggebransjen.

Overordnet plan og detaljregulering

Innenfor overordnet plan pågår det arbeid med to kommunedelplaner og seks områdereguleringer.

Det er cirka 80 pågående detaljreguleringsplaner, og de fleste av disse er private innsendte planer. Antall mottatte planinitiativ så langt i år tilsier samme eller høyere saksinnang enn i fjor, hvor antallet planinitiativ totalt var 25.

Aktivitetsstatistikk for planer per 14. mai 2021

Antall mottatte planinitiativ	13
Antall vedtatte kommunedelplaner, områdereguleringer og detaljreguleringer	5
Antall vedtatte endringer av reguleringsplaner etter enklere prosess	1
Antall fastsatte planprogram	1
Antall kommunedelplaner, områdereguleringer og detaljreguleringer sendt på høring	3
Antall politiske behandlinger av planinitiativ etter pbl § 12-8	3
Antall planprogram sendt på høring	1

Boligbygging

I verbalvedtak til økonomiplanen ble rådmannen bedt om å «etablere fast rapportering på boligbygging i kommunen, tallene rapporteres gjennom tertial.»

I perioden 1.1.2021 - 30.4.2021 er det gitt følgende tillatelser:

Rammetillatelser: 131

Igangsettingstillatelser: 213

Midlertidig brukstillatelse/ferdigattest (tatt i bruk): 149

Av totalt 471 saker som i utgangspunktet har gebyrplikt i henhold til gebyrregulativet, er det 30 saker hvor kommunen har måttet frafalle gebyr grunnet oversittelse av lovbestemt saksbehandlingstid. Gebyrbortfallet utgjør 1,1 millioner kroner i 1. tertial.

Klagesaker

Det er i løpet av 1. tertial mottatt 23 klager på vedtak, mot 16 innen samme periode i fjor. Det er tildels betydelige avvik i saksbehandlingstid på klager, da det over tid har vært omlag 20 ukers saksbehandlingstid, mot lovbestemt frist på 8 uker. Saksbehandlingstiden har også sammenheng med at det er vedtatt at alle klagesaker skal behandles politisk. Det vil bli fremmet egen sak om at klagesaker hvor det er lite politisk handlingsrom kan delegeres til administrasjonen.

Bevilling

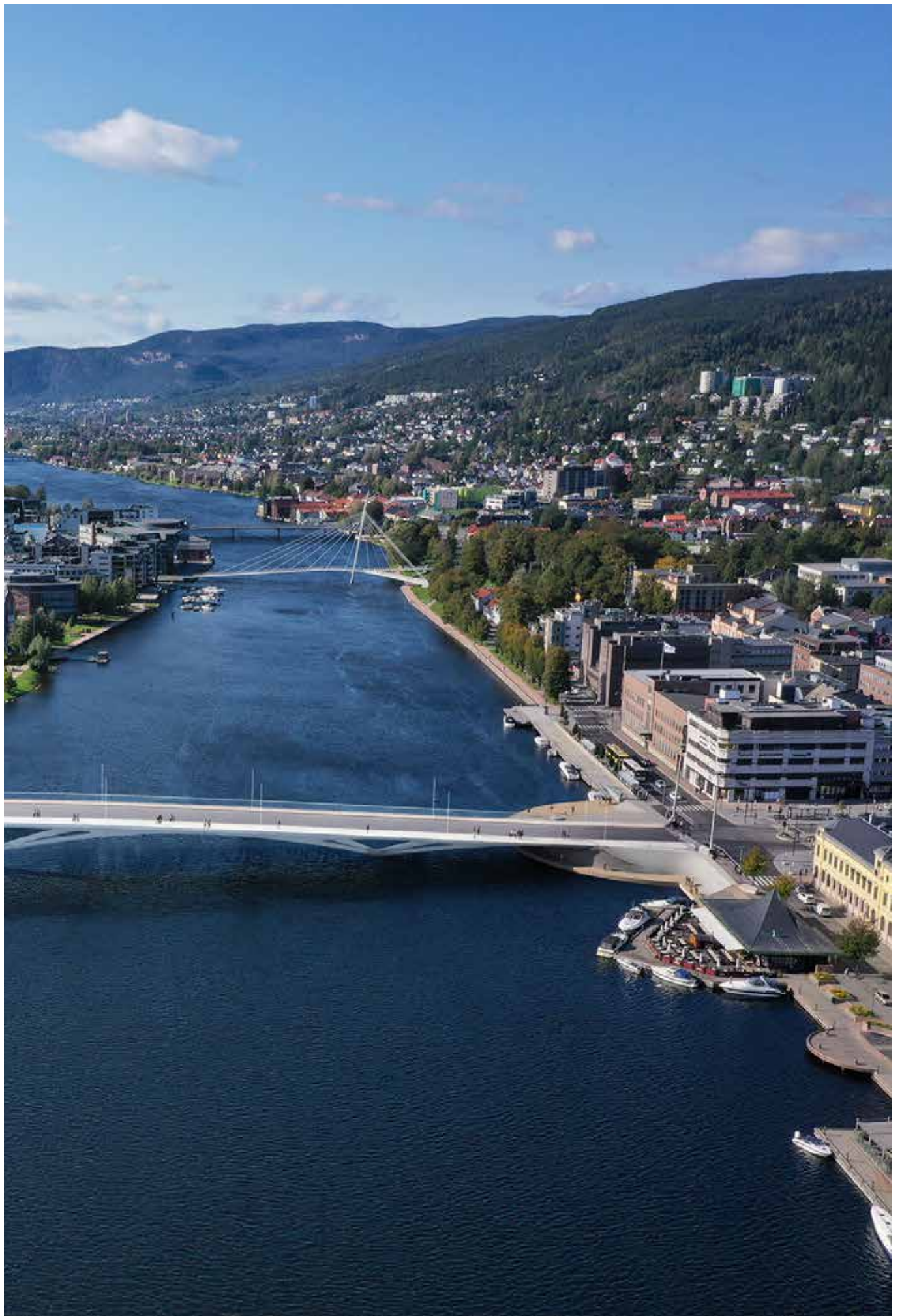
Søknader om nyetableringer per 1. tertial 2020 og 2021:

	1. tert. 2020	1. tert. 2021
Søknad om serveringsbevillinger	4	15
Søknad om skjenkebevillinger	3	3

Det er en økning i antall søknader om serveringsbevillinger. Det antas at noe av dette kan skyldes at noen permitterte (relatert til pandemien) ønsker å starte for seg selv. Dette gir håp om at bransjen kan reise seg igjen raskt etter at pandemirestriksjonene oppheves, selv om situasjonen nå er svært anstrengt for mange aktører.

Fag- og saksbehandlingssystemer

Nytt fag- og saksbehandlingssystem i kommunen (P360 og eByggesak) har vært ressurskrevende over lengre tid. Saksbehandlingen forventes å bli mer effektiv når avdelingene fremover kan jobbe med saker i en mer normalsituasjon, og ved at fag- og saksbehandlingssystemene forbedres gjennom ny versjon i mai 2021. Erfaring med rutiner, maler samt økt kompetanse innenfor nye fagområder forventes også å øke produksjonen og redusere antall restanser.

FORMANNSKAP

P14 Ledelse, styring og administrasjon

P15 Samfunnssikkerhet

P16 Næringsutvikling

P17 Arbeid og inkludering

P18 Politisk styring

Formannskap

Oppsummering

Formannskapet har rollen som overordnet plan-, økonomi-, eierskapsutvalg samt utvalg for næring, arbeid og inkludering. Programområdene som sorterer under formannskapet hadde et samlet merforbruk i 1. tertial på 3,3 millioner kroner. Hovedårsaken ligger på merkostnader knyttet til lisenser for økt bruk av Teams samt økte kostnader til personforsikringer knyttet til pandemien.

Når det gjelder omtale av overordnet økonomi og eierskap, vises til egne kapitler i tertialrapporten.

Status økonomi

Beløp i 1000				
Tjenesteområder	Rev. bud. hiå. 2021	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev. bud. 2021
P14 Ledelse, styring og administrasjon	133 611	137 218	-3 608	365 089
P15 Samfunnsikkerhet	29 047	28 858	189	88 849
P16 Næringsutvikling	4 089	4 056	33	49 839
P17 Arbeid og inkludering	0	0	0	0
P18 Politisk styring	13 297	13 442	-145	48 219
P19 Sentrale poster	-42 566	161 877	-204 443	-22 444
Sum	137 477	345 451	-207 974	529 553

P14 Ledelse, styring og administrasjon

Innledning

Programområdet har et merforbruk på 3,6 millioner kroner ved utgangen av 1. tertial.

Merkostnadene skyldes økte lisenskostnader for bruk av Teams, samt forsikringskostnader som følge av pandemien. Dette er utgifter som gjelder hele kommunen, og rådmannen legger opp til å fordele kostnadene ut på de berørte virksomhetene. Det har vært en vesentlig reduksjon i reisekostnader i alle programområder, og dette avviket skal benyttes som finansieringskilde for å dekke økte lisenskostnader.

Det varsles om besparelser, og etter ovennevnte kostnadsfordeling og kompensasjon for kostnader knyttet til pandemien forventer programområdet å gå i balanse ved årets slutt.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 0,9 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000				
	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	96 968	93 335	3 633	266 559
Andre driftsutgifter	58 510	65 975	-7 465	168 452
Sum Driftsutgifter	155 478	159 310	-3 832	435 011
Andre inntekter	-19 983	-20 498	516	-64 840
Ref. sykelønn	-1 885	-1 594	-291	-5 082
Sum Sum driftsinntekter	-21 868	-22 092	224	-69 922
Netto resultat	133 611	137 218	-3 608	365 089

Status og vurdering

Programområde 14 har et samlet merforbruk på 3,6 millioner kroner mot periodisert budsjett per utgangen av april. Avviket stammer hovedsakelig fra pandemirelaterte lisensutgifter og økte utgifter til personalforsikring.

Lønnspostene har et underforbruk på 3,6 millioner kroner. Det er flere foreløpig vakante stillinger, men det er forventninger om å fylle disse.

Andre driftsutgifter har et merforbruk på 7,5 millioner kroner, og lisenser og forsikringsutgifter står for største delen av dette.

Pandemien har medført at en betydelig andel av av kommunens ansatte måtte gå over til bruk av hjemmekontor. Dette krevde anskaffelser av mange nye lisenser til Office365 og tilhørende sikkerhetsprodukter. I tillegg er det valgt en løsning hvor brukerkontoer er skybasert, slik at det er mulig å benytte Teams med dokumentdeling slik det praktiseres i dag. Ny lisensavtale for disse produktene har gitt en kostnadsøkning på cirka 4,9 millioner kroner. Lisensavtalen kom ikke på plass før økonomiplanarbeidet var avsluttet og det er derfor ikke tatt høyde for kostnaden i økonomiplan 2021-24.

En tilsvarende varig kostnadsøkning er knyttet til personforsikring. Forsikringsbransjen forventer økte utbetalinger knyttet til pandemirelaterte sykdommer og kommunens forsikringspremie er derfor økt med om lag 1,4 millioner kroner.

Det har vært en økning i kostnader knyttet til ekstern bistand i eierstrategiprosesser. Dette gjelder blant annet Glitre Energi AS, Drammen Havn. Rådmannen forutsetter at disse kostnadene dekkes innenfor programområdets rammer.

Tiltak

Avviket på lisens og forsikringspremie relateres til alle ansatte og virksomheter, og det er naturlig å fordele kostnaden ut i organisasjonen. Bruken av Teams har sammen med pandemien bidratt til besparelser på reiser, kurs og hotellopphold. Disse besparelsene kan benyttes som finansieringsbidrag til de økte kostnadene.

Konklusjon

Det er behov for permanente rammejusteringer for å dekke merkostnader på lisenser og personalforsikring. Rådmannen ser på løsninger for omfordeling av budsjettmidler mellom programområder for å sikre at effektiviseringsgevinsten ved digitaliseringen realiseres. Programområdet forventes å gå i balanse ved årets slutt, etter en slik korleksjon.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK P14 Digitalisering	Iht. plan	49 900	13 611		36 289
KK P14 Visuell Profil	Iht. plan	2 000	0		2 000
Sum øvrige prosjekter		0	1		-1
Sum		51 900	13 612		38 288

Det er ikke meldt avvik knyttet til disponeringen av investeringsrammene. Det er forslått å rebevilge 2,7 millioner kroner for å ferdigstille A4.2 prosjektet.

Drammen Eiendom har foreslått rebevilgning av ubenyttede midler fra 2020 slik at budsjettet til oppgradering av bygningsmasse på P14 Ledelse, styring og administrasjon totalt er 5,0 millioner kroner. Per 1. tertial er 0,8 millioner kroner benyttet til oppgradering av rådhusbygget og brannstasjonen i Mjøndalen.

Øvrige rapporteringspunkter

Den senere tid er det fattet to vedtak om omdisponering av midler som per i dag hører til P14 og virksomhet Kompetansesenteret. Det ene vedtaket gjelder nedskalering av Kompetansesenteret med 5 millioner kroner og bruk av midlene til styrking av skole- og barnehagemiljøet.

Derneft er 1 million kroner av disse midlene besluttet anvendt til å finansiere ett årsverk i politiet. Vedtakene bygger ikke på en forutgående saksutredning, og rådmannen finner det derfor tjenlig å gi noe mer informasjon i sakene. Se nærmere omtale av disse forholdene i vedlegget om oppfølging av kommunestyrets verbalvedtak.

P15 Samfunnssikkerhet

Innledning

Programområdet har et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner per 1. tertial, og forventer å gå i balanse ved årsslutt. Rådmannen foreslår i 2021 å trekke ut 0,5 millioner kroner til finansiering av digital 17. mai feiring. Dette gjelder ikke videre i planperioden.

Rådmannen foreslår å kompensere programområdet med en engangsbevilgning på 0,06 millioner kroner for å dekke merkostnader vedrørende pandemien i 2021.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	0	0	0	0
Andre driftsutgifter	29 246	29 117	129	89 653
Sum Driftsutgifter	29 246	29 117	129	89 653
Andre inntekter	-200	-260	60	-804
Sum driftsinntekter	-200	-260	60	-804
Netto resultat	29 047	28 858	189	88 849

Programområdet har et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner mot periodisert budsjett ved utgangen av april. Sikringsmidler i 2021 har 0,5 millioner kroner som foreslås fristilt til finansiering av digital 17. mai feiring. Dette er ikke en varig fristillelse da midlene finansierer Teamalert varslingssystem med halvårsvirkning i 2021 og helårsvirkning i 2022.

Prognose ved årsslutt er balanse etter uttrekk av sikringsmidler.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000					
Investering	Status framdrift	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar	Avvik
KK P15 Varslingssystem	Iht. plan	2 000	343	Bruk av mobiler må tas i driftsregnskapet så prosjektet reduseres med denne kostnaden	1 657
Sum		2 000	343		1 657

Programområdet har et pågående prosjekt for innføring av varslingssystem i skoler og barnehager i kommunen. Systemet svarer opp nasjonalt risikobilde rundt skoleskytinger, samtidig som det kan brukes i den enkelte skoles beredskapsplaner. Innføringen er i full gang. Per april er det påløpt 0,4 millioner kroner i utgifter på prosjektet. Prosjektet reduseres med 0,5 millioner kroner da utgifter til kompensasjon for bruk av private telefoner i barnehage og skole tas som driftskostnad.

Øvrige rapporteringspunkter

Tiltak

Det er etablert et prosjekt for varslingssystem i skoler og barnehager. Det er et behov for en slik løsning som ett av flere tiltak mot truslene mot skoler i vårt område. Prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av året.

Drammen kommune er vertskommune for Sivilforsvaret i Buskerud. Som vertskommune skal kommunen sørge for et FIG lager (fredsinnsatsgruppen i Sivilforsvaret). I dag er dette lageret i tilknytning til Sivilforsvarets kontorer på Landfall. Lageret er enkelt og tilfredsstillende ikke de kravene som kommer i ny forskrift om FIG-lager. Denne forskriften kommer i løpet av 2021.

Union har gitt flere leietakere tilgang til lagerbygget og det er som en midlertidig løsning behov for å fysisk sikre at ingen uvedkommende har tilgang til materiellet. Kostnaden dekkes innenfor tildelt ramme.

Drammensregionens brannvesen (DRBV)

Smittevernstiltakene har medført lavere forebyggende - og øvelsesaktivitet enn planlagt. Det har vært et par ressurskrevende innsatser, en brann ved Protan og en akutt forurensningsaksjon (Berlevåg).

Modum kommune har invitert DRBV til en prosess for å utrede mulig deltakelse i DRBV. Rapporten vil ventelig ferdigstilles medio oktober 2021.

Sør øst 110 IKS

Det har ikke vært reduksjon av beredskapen på nødalarmsentralen på grunn av smitte eller karantene i første tertial. Valg av nytt nasjonalt oppdragshåndteringsverktøy (ohv) er gjennomført og Sør øst 110 IKS sin andel av innkjøpskostnadene er 6,85 millioner kroner. Styret har arbeidet med finansieringen og selskapet selv har dekning for investeringen. Driftskostnadene for det nye oppdragshåndteringsverktøyet og kostnader til nasjonalt selskap som håndterer investeringen, implementering, opplæring og drift er ikke klar.

P16 Næringsutvikling

Innledning

Deler av næringslivet er også i 2021 sterkt berørt av pandemien og tilhørende smitteverniltak. Pandemien krever derfor fortsatt til dels endring i fokus og prioritering, fra planlagte aktiviteter til forvaltningen av lokale, regionale og nasjonale tiltak overfor de delene av næringslivet som er hardest rammet.

Stortinget har hittil i år bevilget 1,75 milliarder kroner til kommunene, slik at de kan kompensere lokale virksomheter som er rammet av nasjonale eller lokale smitteverniltak. Midlene kommer i tillegg til de 250 millioner kroner som regjeringen bevilget til støtte for lokalt næringsliv i desember 2020. Formannskapet har så langt i 2021 tildelt Drammen kommunes andel av disse midlene i tre omganger. Erfaringene er at den lokale kompensasjonsordningen representerer et viktig supplement til den nasjonale ordningen, for bedrifter som faller utenom kriteriene i den nasjonale ordningen, og som har betydelige likviditetsutfordringer som følge av nasjonale eller lokale smitteverniltak.

Aktiviteten har ikke hatt noen økonomiske konsekvenser for programområdet.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	1 171	1 178	-7	3 318
Andre driftsutgifter	3 084	3 040	44	46 557
Sum Driftsutgifter	4 255	4 218	37	49 875
Andre inntekter	-12	-1	-11	-36
Ref. sykelønn	-154	-161	7	0
Sum driftsinntekter	-166	-162	-4	-36
Netto resultat	4 089	4 056	33	49 839

Programområdet har ingen avvik per 1. tertial. Det er ingen kjente kostnader per i dag som ikke har dekning innenfor tildelt ramme. Prognose er et resultat innenfor revidert budsjett.

Øvrige rapporteringspunkter

Næringsvekst 2020 – evaluering

Det fireårige samarbeidsprosjektet Næringsvekst 2020 ble avsluttet ved årsskiftet. Prosjektet har hatt som mål å forsterke næringslivets egne prosesser og prosjekter, som bidrar til å etablere nye arbeidsplasser i Drammen. Kommunikasjon, koordinering og organisering var prosjektets sentrale virkemidler. Nylig ble det ferdigstilt en *sluttrapport for Næringsvekst 2020*, blir lagt fram for politisk behandling i juni. Erfaringene fra prosjektet vurderes som relevante i forhold til innretningen av fremtidige samarbeidsprosjekter om nærings- og arbeidsplassvekst mellom Drammen kommune og det lokale næringslivet.

Aktiviteten har ikke hatt noen økonomiske konsekvenser for programområdet.

Besøks- og sentrumsnæringene – Byen Vår Drammen

Formannskapet behandlet 27. april, sak 58/21, om Byen Vår Drammen AS, og Drammen kommunes tilnærming til selskapets strategiske plattform og rolle. Hensikten med saken var å redegjøre for kommunens roller og tilknytning til selskapet, samt skissere en prosess som kan bidra til å avklare kommunens fremtidige roller og forventninger til virksomheten, med vekt på kommunereformen og det lokale næringslivets behov.

Det ble fattet vedtak, som innebærer at eierne i Byen Vår Drammen AS inviteres til eierdialog og dialog med representanter for lokale, publikumsrettede bransjer om en fornyelse av virksomhetens mandat, tilpasset sentrumsstrukturen i den nye kommunen, og tilpasset næringslivets behov og ønsker. Dialogen åpner opp for å se på alle sider av virksomheten, herunder organisasjonsform, eierstruktur, vedtekter og finansiering.

Aktiviteten har ikke hatt noen økonomiske konsekvenser for program-området.

Igangsetting av universitetskommuneavtale

I sak 193/20, besluttet kommunestyret å fornye og formalisere samarbeidet med Universitet i Sørøst-Norge (USN) gjennom å inngå en universitetskommuneavtale, slik den fremkommer i saken. Universitetskommuneavtalen legger til grunn følgende satsingsområder og hovedmål for samarbeidet:

Videreutvikle og styrke samarbeidet mellom USN og Drammen kommune som tjenesteleverandør

Videreutvikle og styrke samhandlingen mellom USN og Drammen kommune som samfunnsutvikler

Begge parter har nå bidratt til etableringen av en representativ styringsgruppe og to tverrfaglig sammensatte samarbeidsutvalg, ett for hvert av de to hovedsatsingsområdene, som har igangsatt arbeidet med å realisere innholdet i avtalen.

Aktiviteten har ikke hatt noen økonomiske konsekvenser for programområdet.

Videreutvikling av Etablererveiledningen i Drammensregionen

Etablererveiledningen i Drammensregionen er en gratis veiledningstjeneste for gründere og etablerere, finansiert av kommunene Lier, Øvre Eiker og Drammen. Tjenesten står i spissen for en rekke kurs og arrangementer for alle som vurderer å starte en ny virksomhet, eller som er i ulike faser av en oppstart. Tjenesten kan vise til økende interesse, høy brukertilfredshet og gode resultater, og vurderes derfor som et viktig element i kommunens tilrettelegging for nærings- og arbeidsplassvekst. Se også *Etablererveiledningens årsrapport 2020*.

Viken fylkeskommune er i gang med å utvikle en ny samarbeidsplattform for alle etablerer-veiledningstjenestene i kommuneregionene i fylket. Rådmannen vil i samråd med nabokommunene komme tilbake med en egen politisk sak, om en videreutvikling av Etablererveiledningen høsten 2021.

Aktiviteten har ingen økonomiske konsekvenser for Drammen kommune, ut over budsjettert spleiselag.

Næringsklyngen No Waste

Næringsklyngen No Waste, se også *Grønn vekst ved omstilling til en sirkulær økonomi - NoWaste!*, ble stiftet som en medlemsorganisasjon i januar 2019. Klyngen ble introdusert for kommunens næringsutvalg 22. april, i forbindelse med presentasjonen av kommunens egen bedrift *Lindum AS*, og bedriftens fokus på næringsutvikling og sirkulærøkonomi. Lindum AS er en av aktørene bak etableringen av No Waste. I sak 60/21 behandlet formannskapet 27. april spørsmålet om Drammen kommune skal gå inn som medlem i denne næringsklyngen, og fattet enstemmig vedtak om dette. Rådmannen vil følge opp vedtaket i dialog med klimautvalget og med næringsutvalget.

Medlemskontingenten, 30 tusen kroner per år, belastes programområdet innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Utviklingsarbeid innenfor plan- og byggesak

Formannskapet vedtok den 1. desember 2020, jfr. sak 166/20 å igangsette et utviklingsarbeid som skal bidra til at Drammen kommune oppfattes som næringsvennlig, imøtekommende og løsnings-orientert, med fokus på plan- og byggesaksbehandling. I 1. tertial har rådmannen gjennomført en kartleggingsfase, som involverer næringsliv, politikere og kommunens ansatte på plan- og byggesak. Kartleggingen viser at utviklingsarbeidet bør rettes inn mot tre hovedområder:

- Digitalisering
- Relasjon/dialog/service
- Kompetanse/kapasitet

Det jobbes nå med å utvikle en handlingsplan som konkretiserer hva som bør og kan gjennomføres.

Tiltak som ikke utløser behov for økte økonomisk rammer vil bli gjennomført fortløpende. Det jobbes konkret med økt tilgjengelighet, effektivisering av arbeidsrutiner og holdningsskapende arbeid. Politisk nivå vil bli holdt løpende orientert om utviklingen i arbeidet.

P17 Arbeid og inkludering

Status

Det er ikke knyttet budsjettmidler til programområde 17 Arbeid og inkludering. Det er derfor ingen avvik i 1. tertialrapport. Det vises til vedlegg med kommentarer til verbalvedtak som er knyttet til programområdet.

P18 Politisk styring

Innledning

Programområdet står for driften av kommunens politiske styringssystem. Gjennomføring av valg er også et ansvar som tilhører programområdet. Per april er programområdet i balanse i forhold til periodisert budsjett og det forventes å være balanse ved årsslutt.

Formannskapet vedtok i sak 40/21 å anskaffe utstyr til strømming av politiske saker. Kostnad på 0,6 millioner er i henhold til vedtak innarbeidet i forslag til revidert investeringsbudsjett.

Økonomisk status

Beløp i 1000	Rev.bud. hiå.	Regnskap hiå. 2021	Avvik hiå.	Rev.bud.
Lønn inkl sos.	7 151	7 290	-139	24 428
Andre driftsutgifter	6 868	6 989	-122	24 979
Sum Driftsutgifter	14 019	14 280	-261	49 407
Andre inntekter	-722	-838	116	-1 188
Ref. sykelønn	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-722	-838	116	-1 188
Netto resultat	13 297	13 442	-145	48 219

Programområdet har et merforbruk på 0,1 millioner kroner mot periodisert budsjett pr april, og oppleves med det å være i balanse.

Programområdet forventer å gå i balanse ved årsslutt.

Sammendrag status investeringer

Rådmannen fremmet i sak 40/21 i formannskapet forslag om anskaffelse av utstyr til strømming av politiske saker. Forslaget ble vedtatt og tiltak på 558 tusen kroner er innarbeidet i forslag til revidert investeringsbudsjett.

Øvrige rapporteringspunkter

Storings- og sametingsvalget skal planlegges gjennomført under en pandemi. Smittesituasjonen i august og september er usikker. For en utfyllende beskrivelse av hvordan valget planlegges gjennomført vises det til valgstyrets møte 11. mai, se sak 08/21 (Valg og smittevern - gjennomføring under en pandemi?).

En stiftelse er en selveiende formuesmasse. Stiftelser hjemmehørende i Drammen kommune forvalter i dag betydelige formuesmasser. I mange av vedtektene er det forutsatt at kommunestyret helt eller delvis skal oppnevne medlemmer til stiftelsesstyret. Fordi stiftelser er selveiende utøver ikke kommunen eierstyring i stiftelser. I utgangspunktet yter kommunen

heller ikke andre tjenester som forretningsførsel etc. Prinsippet gjengitt her er fastslått i Drammen kommunes eierpolitikk 2020 – 2024. Stiftelsen Felleslegatet i Svelvik har likevel vedtektsfestet at kommunen skal bekoste forretningsførsel og revisjon. Likeledes har det i tidligere Svelvik kommune vært tradisjon for at kommunen bekoster forretningsførsel og revisjon for stiftelsen Kulturlegat Svelvik.

Nevnte stiftelser har for lav grunnkapital til at avkastningen kan bekoste forretningsførsel og revisjon. Det er derfor vurdert dithen at kommunen som en kortsiktig løsning dekker disse utgiftene. Frem mot neste valgperiode vil det bli igangsatt et arbeid for å vurdere om kommunen kan løse denne oppgaven på annen måte. Momenter i den forbindelse vil være vedtektsendringer med sikte på at stiftelser med lav grunnkapital enten oppløses eller fusjoneres.

Kommuneombudet har sagt opp stillingen. Siste arbeidsdag er 31. juli. Ordningen med kommunalt ombud ble vedtatt av kommunestyret i sak 48/20 (Lokalt ombud for kommunale saker).

I sak 40/21 vedtok formannskapet at kommunen skal gå til innkjøp av utstyr for strømming av politiske møter. Når løsningen er iverksatt, vil kommunen ha to møterom (kommunestyresalen/formannskapssalen) med utstyr for å strømme politiske møter. Kostnaden på 0,6 millioner kroner er innarbeidet i 1. tertial.

EIERSTYRING

Eierstyring og eierskap

Eierstyring – aktuelle prosesser

Eierstrategisk arbeid

Drammen kommune har eierposisjoner i om lag 40 selskaper og foretak, herunder 21 aksjeselskaper (AS), 7 interkommunale selskaper (IKS) og 3 kommunale foretak (KF). Kommunens eierstyring skjer med utgangspunkt i kommunens eierpolitikk som ble vedtatt av kommunestyret 28.4.20. Se kommunens nettside for mer informasjon om kommunens eierskap.

Alle selskaper som har budsjettmessig påvirkning er omtalt under «Utbytte og eieruttak» og «Kommunale foretak». De kommunale foretakene er en del av Drammen kommune som juridisk enhet og samhandler på ulik måte med kommunens basisorganisasjon. Drammen kommune er i mange selskaper en stor eier og har som mål å utøve et aktivt eierskap. Disse forhold omtales under avsnittet «Eierstrategisk arbeid».

Selskaper og pandemisituasjonen

Situasjonen rundt pandemien har berørt alle selskaper også i 2021, men i ulik grad. For Drammen Scener AS og Drammensbadet KF har kommunen sikret videre drift gjennom økonomiske tiltak. Det vises for øvrig til særskilt omtale i tertialrapporten vedrørende pandemiens konsekvenser for Drammen kommune og tiltak i forhold til dette.

Drammen Scener AS

Drammen Scener har vært stengt ned siden 9. november 2020 og er i skrivende stund stengt til 10. mai 2021. Selskapet hadde planlagt over 50 kulturarrangementer etter påske, som det ble søkt om stimuleringsmidler til fra Kulturrådet. Denne søknaden ble i første omgang avslått og det har igjen blitt søkt om midler for 40 arrangementer for mai/juni, som det avventes svar på. Det er per nå ikke åpnet for å søke om kompensasjon for avlyste arrangementer i 2021 fra de statlige støtteordningene. Første kvartal viser derfor et underskudd på 3,5 millioner kroner. Alle ansatte er helt/delvis permittert fra 18. mars 2021.

Søknad om lån jf. vedtak:

Drammen Scener AS søker om å få innvilget et lån på 5 millioner kroner av Drammen kommune (eier) til oppgradering av sikkerhetssystemet til scenerigg jf. brev fra Drammen Scener v/daglig leder datert 12. mai 2021 (vedlagt). Oppgraderingen er nødvendig, da sikkerhetssystemet i begrenset grad tilfredsstillers dagens krav til sikkerhet, funksjonalitet og standard. Drammen Scener AS har nylig nedbetalt et tilsvarende lån hos Drammen kommune, i forbindelse med utskifting av stolene i Drammens teater.

Rådmannen anbefaler at Drammen Scener AS innvilges et lån på 5 millioner kroner. Rente fastsettes etter intern rente i lånefond. Lånet nedbetales over 10 år. Det er rentefritt ut 2021, og fra 2022 betales rente tilsvarende Kommunalbankens pt rente.

Drammensbadet KF

Drammensbadet måtte stenge badeanlegget våren 2020 på grunn av pandemien. I tillegg har foretaket grunnet pandemien hatt begrensninger på antall besøkende i de perioder anlegget har kunnet være åpent. Dette har medført et inntektstap. Foretaket ble i 2020 kompensert med totalt 12,2 millioner kroner. Badet har i hovedsak vært stengt siden nyttår og har i 1. tertial hatt et inntektstap som følge av pandemien på 12,5 millioner kroner. Inntektstapet foreslås dekket med allerede avsatte midler på 8,2 millioner kroner og ved 4,3 millioner kroner i ny bevilgning. Nærmere omtale av 1. tertialrapport for Drammensbadet KF under avsnittet «Kommunale foretak».

Eierstrategier

Glitre Energi AS

Glitre Energi AS eies av Drammen kommune (50%) og Vardar AS (50%). Agder Energi AS eies av 25 kommuner i Agder (ca. 55%) og Statkraft (ca. 45%). Styrene i Glitre Energi AS og Agder Energi AS har arbeidet med å legge til rette for en fusjon mellom de to selskapene. På bakgrunn av dette har styrene i Glitre Energi AS og Agder Energi AS vedtatt en intensjonsavtale datert 29.1.21 med sikte på sammenslåing av de to selskapene. Glitre Energi AS har orientert formannskapet om fusjonsarbeidet i møter 15.9.20 og 10.11.20. Selskapet presenterte intensjonsavtalen i formannskapets møte 12.2.21. Våren 2021 har intensjonsavtalen vært til behandling hos eierne i både Agder Energi AS og Glitre Energi AS. Vedtatt intensjonsavtale hos eierne etablerer det formelle grunnlaget for å gå videre med fusjonsforhandlinger og endelig politisk sak om fusjon som er planlagt høsten 2021. Drammen kommunestyre vedtok 4.5.21 å utsette saken for videre utredning.

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS (DKEU) eies 100 prosent av Drammen kommune og ble etablert i 2016. I henhold til vedtektene skal selskapet selv og gjennom investeringer i andre selskaper kjøpe, selge, eie, utvikle, drive og forvalte næringseiendom og annen fast eiendom på vegne av Drammen kommune, samt alt som står i naturlig sammenheng med dette. DKEU kan eie slik eiendom sammen med private eller andre offentlige aktører. Rådmannen har i 1. tertial 2021 arbeidet med å etablere en eksplisitt eierstrategi for selskapet. Eierstrategien skal blant annet fremme målet med eierskapet, formålet med selskapet, kommunens forventninger til selskapet og styringsdialog m.m. Formannskapet ble orientert om arbeidet i møte 27.4.21. Eierstrategien vil bli lagt frem til endelig politisk behandling i kommunestyret høsten 2021.

Drammen interkommunale havnevesen

Som vist i kommunestyresak 147/20 og i økonomiplan 2021-2024 er det sammen med øvrige eiere, som er Asker og Lier kommuner, igangsatt en eierstrategisk utredning for Drammen Havn. Bakgrunnen for denne prosessen er at det nylig er vedtatt ny kommunelov og ny havne- og farvannslov, som blant annet innebærer at dagens § 27- samarbeid vil falle bort, og må erstattes av en ny selskapsform.

De tre eierkommunene samarbeider nå om nødvendige utredninger og beslutningsunderlag for den videre prosessen. Alle faser i denne prosessen vil følge spillereglene nedfelt i vedtektene for selskapet, og innebærer omforent politisk behandling i de tre kommunestyrene, før det er grunnlag for å fatte vedtak i havnerådet.

Drammensregionens brannvesen IKS

Rådmennene i de fem deltakerkommunene i Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV) har i 1. tertial 2021 arbeidet med å etablere en ny eierstrategi for selskapet. Dette etter tidligere politiske vedtak og vedtak i selskapets representantskap. Arbeidet ble forankret politisk i eierkommunene vinteren 2021 (Drammen formannskap 2.2.21). Flere forhold gjør det naturlig med en eierstrategisk prosess. Gjeldende eierstrategi er gammel og fra 2002. Det har skjedd endringer i samfunnet knyttet til risikobilde, teknologi og urbanisering. Kommunereformen har medført en ny eierstruktur hvor antall eierkommuner er redusert fra 8 til 5. Det pågår vurderinger av brannsamarbeid i regionen, ref. Kongsbergregionen og Modum kommune. Ny eierstrategi planlegges lagt frem for kommunestyrene i løpet av 2021.

Organisatorisk gjennomgang Hermansenteret KF og Drammensbadet KF

Rådmannen har i 1. tertial 2021 foretatt en gjennomgang av Drammensbadet KF og Hermansenteret KF med det formål å finne en oppdatert og hensiktsmessig organisering for de to foretakene, jfr. tidligere politiske vedtak. BDO AS har bistått i arbeidet og det er utarbeidet rapporter for begge gjennomgangene. Rapportene har vært på høring og rådmannen fremmer sin innstilling til politisk behandling som del av 1. tertialrapport 2021. Nærmere om dette under avsnittet «Kommunale foretak».

Byen Vår Drammen AS

Det ble gjennomført eiermøte med selskapet i formannskapet 6. april. I møtet fikk formannskapet en orientering ved styreleder og daglig leder. I januar fikk eierne informasjon om at «Koronakrisen påvirker driften i Byen Vår Drammen». Informasjonen var vedlagt saken til formannskapet.

Etter dette behandlet formannskapet 27. april, sak 58/21, om Byen Vår Drammen AS, og Drammen kommunes tilnærming til selskapets strategiske plattform og rolle. Hensikten med saken var å redegjøre for kommunens roller og tilknytning til selskapet, samt skissere en prosess som kan bidra til å avklare kommunens fremtidige roller og forventninger til virksomheten, med vekt på kommunereformen og det lokale næringslivets behov. Det ble fattet vedtak, som innebærer at eierne i Byen Vår Drammen AS inviteres til eierdialog og dialog med representanter for lokale, publikumsrettede bransjer om en fornyelse av virksomhetens mandat, tilpasset sentrumsstrukturen i den nye kommunen, og tilpasset næringslivets behov og ønsker. Dialogen åpner opp for å se på alle sider av virksomheten, herunder organisasjonsform, eierstruktur, vedtekter og finansiering.

Enter Kompetanse AS

Bedriften gjennomfører en organisasjonsendring som følge av skjerpede krav fra NAV til sporbarhet og separasjon av tilskuddsmidler i arbeids- og inkluderingsbedrifter. I denne forbindelse er det nødvendig å skille ut deler av Enter Kompetanse AS i egne selskaper. Prosessen gjennomføres med hjelp av eksterne konsulenter.

Solberg Sport- og kultursenter AS

Solberg Sport og Kultursenter AS har etter avtale med kommunen rett til vederlagsfri bruk av Solberghallen, men har samtidig ansvar for å utføre og bekoste drift, vedlikehold og investeringer i bygningsmassen, samt den innholdsmessige driften i idrettshallen. Styret i Solberg Sport og Kultursenter AS har formelt henvendt seg til kommunen med bekymring om at selskapets økonomi vil være for liten til å oppfylle større vedlikeholds/rehabiliteringsplaner og større investeringer i tiden fremover. Selskapet har forsøkt å øke inntektsgrunnlaget, men da leietakerne i stor grad er kulturforetak/idrettsforeninger og frivillighet for barn og unge er inntekspotensialet begrenset. Kommunen v/Styring og eierskap er i dialog med selskapet for å finne løsning vedrørende saken.

Generalforsamlinger (AS) og representantskapsmøter (IKS)

Drammen kommune har våren 2021 forberedt og gjennomført sin deltakelse i ulike representantskapsmøter (IKS) og generalforsamlinger (AS). Det er ordfører som er kommunens representant i disse organene. Det er våren 2021 gjennomført styrevalg i både aksjeselskaper og interkommunale selskaper.

Selskapsrapporter / Eiermelding fra interkommunale selskap (IKS)

Eierstrategiene for Renovasjonsselskapet i Drammensregionen IKS og Glitrevannverket IKS forutsetter at selskapene utarbeider årlige selskapsrapporter/eiermeldinger som oversendes eierkommunene etter behandling i representantskapet. Disse følger vedlagt.

Valg til styre i kommunale foretak (KF)

Det er kommunestyret som velger styrene til kommunale foretak (KF). Rådmannen vil fremme egen sak til kommunestyret i juni om styrevalg til kommunale foretak.

Eiermøter 2021

Drammen kommunes eierpolitikk legger opp til at det gjennomføres eiermøter i formannskapet. Nytt i 2021 er at formannskapet har fastsatt særskilte møter til å gjennomføre eiermøter med utvalgte selskaper. I 2021 skjer dette 6. april og 12. oktober. På eiermøtedagen 6. april deltok Drammen Eiendom KF, Drammen Scener AS, Brageteatret AS og Byen Vår Drammen AS.

Eierskapskontroll

Kontrollutvalget i Drammen kommune vedtok 29.9.20 at Viken kommunerevisjon IKS skal gjennomføre eierskapskontroll. Eierskapskontrollen omhandler kommunens oppfølging av eierskapet i Glitre Energi AS og Drammen kommune eiendomsutvikling AS og er tematisk avgrenset til å gjelde kommunens eierstyring innenfor internkontroll, etikk- og antikorrupsjonsarbeid. Kommunerevisjonen har i hovedsak gjennomført arbeidet i 1. tertial 2021 og sak vil bli fremmet for kontrollutvalget og kommunestyret.

Utbytte og eieruttak

Foreløpig prognose basert på styrenes anbefaling til generalforsamlingene tilsier et aksjeutbytte på 119,1 millioner kroner i år. Dette er 22,5 millioner kroner mer enn budsjettert. Utbytte fra de ulike selskapene fremgår av tabellen nedenfor. Utbytte fastsettes endelig på generalforsamlingene våren 2021.

I tillegg til har Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS (RfD) besluttet å utbetale eieruttak på 15 millioner kroner. Dette gjelder opparbeidet overskudd fra næringsavfall over flere år. Med 62,8 prosent eierandel i RfD vil Drammen få 9,42 millioner i ekstraordinært eieruttak. Eieruttak fra Drammen Eiendom KF foreslås oppretthold som budsjettert med 94,7 millioner kroner. Samlet merinntekt fra utbytte og eieruttak blir dermed 31,9 millioner kroner.

Utbytte fra aksjeselskap og eieruttak

Mill. kroner	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Vedtatt budsjett 2021	Prognose 2021	Avvik budsjett
Glitre Energi AS	-71,9	-94,5	-57,5	-65,8	8,3
Glitre Energinett Holding AS	-6,7	-5,9	-4,8	-4,8	0,0
Vardar AS		-15,6	-7,8	-7,8	0,0
Lindum AS	-17,6	-15,3	-22,5	-23,7	1,2
Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS	-2,0	-2,0	-2,0	-15,0	13,0
Drammen Kino AS	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0
D-Park AS	0,0	0,0	-2,0	-2,0	0,0
Sum utbytte	-101,0	-133,4	-96,6	-119,1	22,5
Drammen Eiendom KF	-84,4	-92,4	-94,7	-94,7	0,0
Renovasjonsselskapet i Drammensregionen IKS	0,0	0,0	0,0	-9,4	9,4
Sum eieruttak	-84,4	-92,4	-94,7	-104,1	9,4

Kommunale foretak

Drammen Eiendom KF

Driftsregnskapet

Drammen Eiendom KF (DEKF) har et negativt driftsresultat per utgangen av 1. tertial på -3,4 millioner kroner. Dette er 0,5 millioner kroner bedre enn budsjettert. Det negative resultatet skyldes i hovedsak høyere kostnader til eiendomsdrift og vedlikehold. Samtidig er driftsinntektene noe høyere enn budsjettert og netto finansutgifter noe lavere enn budsjettert. Årsprognose for netto driftsresultat tilsier ingen vesentlige avvik i forhold til avgitt budsjett. Vedtatt budsjett for 2021 viser et netto driftsresultat på null kroner etter overføring til kommunekassen på 94,7 millioner kroner.

Pandemisituasjonen

DEKF har hatt full drift i 2021. Det er fremdeles økt renhold ved sykehjem, barnehager og skoler, og det påløper ekstra utgifter til innkjøp av renholdsartikler og beskyttelsesutstyr.

Investeringsregnskapet

Drammen Eiendom KF har i 1. tertial i år foretatt investeringer for 104,1 millioner kroner. Dette er noe lavere enn i samme periode i fjor da det påløp 144,1 millioner kroner. De største prosjektene i 1. tertial er påløpt innenfor programområde 01 Skole på 23,9 millioner kroner, programområde 02 Barnehager 4,9 millioner kroner, programområde 06 Hjemmetjenester og institusjon på 5,7 millioner kroner, diverse rehabiliterings-tiltak på formålsbygg og bolig med 8,0 millioner kroner og strategiske eiendomskjøp på 28,0 millioner kroner.

Rådmannen foreslår at DEKFs investeringsbudsjett tilføres 257,6 millioner kroner gjennom re-bevilgning av ubrukte investeringsmidler fra 2020. Foretaket har samtidig foreslått i sin tertialrapport at årets investeringsramme kan trekkes ned med netto 130 millioner kroner som følge av forskjøvet framdrift i forhold til budsjett. Dette skyldes først og fremst at prosjektet nybygg Krokstad sykehjem og at utvidelsen av Brandengen skole blir forsinket, sistnevnte som følge av at hovedentreprenør ble slått konkurs. Rådmannen foreslår at det ikke gjøres nedtrekk i investeringsbudsjettet i denne omgang, men vil komme tilbake til dette i 2. tertialrapport. Det vises forøvrig til nærmere omtale av Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett under generell omtale av investeringsbudsjettet, herunder forslag til justeringer i årets investeringsbudsjett, samt i foretakets egen rapport per 1. tertial.

Kjøp og salg av boliger

Prosjektet «Fra leie til eie» legger til rette for at leietakere som har ønske om og mulighet til å kjøpe egen bolig kan kjøpe boligen de leier til markedstakst. I løpet av 1. tertial er en bolig solgt til tidligere leietakere for 2,0 millioner kroner. I vedtatt budsjett for 2021 er det forutsatt salg av boliger for 20 millioner kroner. Drammen Eiendom KF forventer å nå budsjettet.

Årets budsjett for anskaffelse av boliger er på 24,1 millioner kroner. Det er ikke kjøpt noen boliger i 1. tertial, men det er kontraktsfestet kjøp av en ordinær enebolig til 3,7 millioner kroner.

Strategisk eiendomskjøp

Med bakgrunn i befolkningsveksten har Drammen kommune behov for arealer til en rekke formål. Fra tid til annen blir eiendom lagt ut for salg i byen. For å være i posisjon til å delta i budrunder er det fordelaktig å ha en ramme.

Budsjett for 2021 er kr. 38,25 mill. (kr. 12,0 mill. ny bevilgning 2021). DEKF effektuerer strategiske eiendomskjøp etter bestilling fra Drammen kommune. Kjøp av Nordby gård som ble vedtatt i 2020 er overtatt i 1. tertial.

I tillegg disponeres en ramme på 3,0 mill. til kjøp av friluft og natur områder.

Vurdering av økt egenregi innenfor renholds- og vaktmestertjenesten

Ved behandlingen av 2. tertialrapport 2020 fattet kommunestyret følgende vedtak:

«Rådmannen lager en sak med en vurdering av etablering/utvidelse av renholdstjenesten i egenregi gjennom DEKF.

Rådmannen lager en sak med en vurdering av etablering/utvidelse av vaktmestertjenesten i egenregi gjennom DEKF.»

Foretaket har utredet spørsmålene i egen rapport som ble behandlet i styret 11. mai i år. Konklusjonene som styret i DEKF har sluttet seg til er at man øker andelen egenregi for renholdstjenester fra dagens nivå på om lag 35 prosent til cirka 50 prosent fra 1. januar 2022. Dette er anslått å gi en årlig merkostnad på +/- 2 millioner kroner. Når det gjelder vaktmestertjenester anbefaler styret at dagens organisering opprettholdes. Rådmannen vil legge fram egen sak om dette etter sommerferien.

Fullstendig 1. tertialrapport 2021 fra Drammen Eiendom KF følger som vedlegg.

Drammensbadet KF

Drammensbadet KF er som virksomhet hardt rammet av tiltakene som har blitt innført for å hindre Covid 19 smitte. Badeanlegget har i 1. tertial 2021 kun vært åpent 2,5 uker, noe som har medført en inntektssvikt på om lag 12,5 millioner kroner sammenlignet med budsjett. Foretaket viser til at akkumulert antall besøkende per 1. tertial var 12 841 mot budsjettet 124 000.

Drammensbadet KF har per 1. tertial 2021 et negativt resultat på om lag 8,2 millioner kroner. Foretaket hadde for perioden budsjettet med et overskudd på om lag 0,8 millioner kroner, dvs et negativt budsjettavvik på om lag 9 millioner kroner. Resultatet for samme periode i 2020 var også preget av pandemien og viste et underskudd på om lag 3,8 millioner kroner.

I tillegg til utfordringer med stengt anlegg som følge av pandemien, så ble bakterien *Pseudomonas Aeruginosa* oppdaget i uke 6. Cirka 55 badegjester ble rammet av symptomer av variert art og badeanlegget var stengt grunnet bakterien fra 10. februar til 4. mars. Drammensbadet hadde i denne perioden tett dialog med kommunens smittevernoverlege, nettverk i badebransjen samt rådgiver innen kjemi/renhold. Det var et meget krevende arbeid som varte i tre uker innen foretaket kunne friskmelde anlegget.

Rådmannen konstaterer at Drammensbadet KF var allerede ved inngangen til 2020 i en krevende driftssituasjon. Årsregnskapet for 2020 viste et underskudd på om lag 0,5 millioner kroner og en negativ egenkapital på om lag 2,6 millioner kroner. Situasjonen med nedstengning av badeanlegget å grunn av pandemien forverrer driftssituasjonen ytterligere. Netto inntektstap på 9 millioner kroner kompenseres gjennom ekstra tilskudd. Rådmannen foreslår å dekke inn den negative egenkapitalen. I tillegg gis det en engangsbevilgning i tråd med kommunestyrets vedtak om åpning av utebadet på 1,5 millioner kroner.

Fullstendig 1. tertialrapport 2021 fra Drammensbadet KF følger som vedlegg.

Hermansenteret KF

Hermansenteret KF har i 1.tertial vært preget av delvis nedstegning som følge av pandemien. De har derfor et underskudd på driften med 146 tusen kroner i perioden. Rådmannen foreslår å kompensere for dette. Spørsmålet om eventuell ytterligere kompensasjon vurderes på nytt i 2. tertialrapport.

Hermansenteret KF var frem til kommunesammenslåingen et kommunalt foretak i Nedre Eiker kommune. Hermansenteret er videreført som kommunalt foretak i nye Drammen kommune gjennom kommunestyrevedtak 19.11.19. Kommunestyret vedtok 19.11.19 vedtekter for Hermansenteret KF. I Brønnøysundregisteret er Hermansenteret KF registrert som «Hermansenteret Nedre Eiker KF». Brønnøysundregisteret krever at Hermansenteret etter kommunesammenslåingen registreres som «Hermansenteret Drammen KF». Dette må synliggjøres i vedtektene. Rådmannen legger derfor frem for kommunestyret reviderte vedtekter for Hermansenteret hvor formelt navn «Hermansenteret Drammen KF» fremkommer. Rådmannen anbefaler at reviderte vedtekter datert 28.05.21 vedtas.

Fullstendig 1. tertialrapport 2021 og forslag til reviderte vedtekter følger som vedlegg.

Organisatorisk gjennomgang av Drammensbadet KF og Hermansenteret KF

Bakgrunn

Rådmannen har i henhold til politiske vedtak foretatt en gjennomgang av Drammensbadet KF og Hermansenteret KF, med det formål å finne en oppdatert og hensiktsmessig organisering for de to foretakene. Konsulentselskapet BDO AS har bistått i arbeidet, jfr. rammeavtale. Arbeidet har vært organisert som separate prosesser med to oppnevnte arbeidsgrupper bestående av representanter for rådmannen (eierstyring), styreleder og daglig leder i foretakene og BDO. I arbeidsgruppen for Drammensbadet har Fagforbundet deltatt som fagforeningsrepresentant.

BDO har utarbeidet sluttrapporter for begge gjennomgangene. Disse følger vedlagt. Hovedkonklusjon fra BDO er at det anbefales at Drammensbadet KF videreføres som kommunalt foretak. BDO anbefaler at Hermansenteret avvikles som kommunalt foretak og organiseres som del av kommunens basisorganisasjon.

Rapportene ble 8. april sendt på høring til styrene i Drammensbadet KF, Hermansenteret KF og Drammen Eiendom KF, med høringsfrist 3. mai. Sammen med høringsnotat ble rapportene også lagt frem i rådmannens drøftingsmøte med de tillitsvalgte 29.4.21. Hørings svar og referat fra drøftingsmøte følger vedlagt.

Drammensbadet KF

Vurdering og anbefaling fra BDO

BDO peker på at Drammensbadet er en betydelig langsiktig investering for Drammen kommune. BDO mener slik virksomhet krever god økonomistyring i et langsiktig perspektiv. For dette formålet mener BDO at dagens foretaksmodell er godt egnet. Etter BDOs vurdering er transparens og avgrensning i foretakets økonomi sentralt, særlig av hensyn til at badet også driver en ikke uvesentlig kommersiell aktivitet. BDO ser ikke at dette løses bedre ved overføring til basisorganisasjonen, der det vil være vanskeligere med økonomisk transparens mellom kommersiell og kommunal aktivitet. BDO viser til at det i dag, gjennom statsstøtteregelverket, er forventninger om at det etableres et regnskapsmessig skille for kommersiell aktivitet av en viss størrelse, der det også finnes potensielle konkurrenter. Det kan i fremtiden også bli stilt strengere krav til organisering av slik aktivitet, der det for tiden pågår et arbeid i Nærings- og fiskeridepartementet som ser på organisering av kommersiell aktivitet drevet av kommuner.

BDOs vurdering er at dagens økonomiske situasjon og økonomimodell innebærer at en organisering som aksjeselskap ikke er aktuell.

BDOs gjennomgang viser at Drammensbadet KF har en tydelig definert økonomi med produktregnskap som viser økonomiske resultater oppdelt på hovedaktiviteter og som samtidig illustrerer utfordringen ved å drive denne typen virksomhet med lønnsomhet. Foretaket har over tid hatt en svak økonomi med løpende underskudd. Foretaket har trukket på egenkapitalen som ved utgangen av 2019 ble tapt og ført negativ med 2,1 millioner kroner. BDO viser til at det er utarbeidet eier- og foretaksstrategi for Drammensbadet som definerer målsetting og retning for foretakets styre og ledelse og at foretaket overordnet styres gjennom de etablerte formelle kanaler - foretakets styre og kommunestyret. Eierdialogen oppleves som god. BDO peker på at styret beskrives som et kompetent organ som bidrar til å skape merverdi.

BDO finner ikke at en inkludering i basisorganisasjonen vil avstedkomme betydelige gevinster i form av bedre styringsmuligheter eller bedre ressursutnyttelse. På den andre siden, vil en organisering i basisorganisasjonen ifølge BDO gi mulighet for en mer direkte politisk styring av økonomien i badet, dersom kommunestyret skulle ønske dette.

BDO anbefaler at Drammensbadet KF videreføres som kommunalt foretak. Samtidig anbefaler BDO kommunen å vurdere å:

Avklare faktiske begrensninger som kommunen legger på foretakets fleksibilitet for kommersielle løsninger, herunder om foretaket selv kan vurdere organiseringen av aktiviteter og kommersielle samarbeid på en måte som kan bidra til et enda mer attraktivt tilbud og bedre lønnsomhet for foretaket.

Foreta en kvalitetssikring av at det er grunnlag for kommersiell drift i forhold til statsstøtteregelverkets krav om å dekke en andel av alle felleskostnader, inkludert en normal fortjeneste, uten noen form for kryssubsidiering fra kommunale budsjetter eller ressurser på annen måte.

Samordne de øvrige svømmeanleggene i kommunen i samme foretak for mer effektiv drift, samhandling og stordriftsfordeler, herunder utnyttelse av kompetanse og ressurser.

Høring

Rådmannen sendte BDO-rapporten på høring til styrene i Drammensbadet KF og Drammen Eiendom KF og ba om høringsinnspill til rapporten som helhet, med de vurderinger og anbefalinger som fremkommer. Begge foretakene har gitt høringssvar som følger vedlagt.

Styret i Drammensbadet KF uttrykker ingen oppfatning om anbefalt organisasjonsform som sådan og hvilken modell som vil være å foretrekke. Styret mener at rapporten omhandler de faktiske forholdene ved Drammensbadet. Styret peker på en rekke forhold som bør vektlegges. Husleienivå, besøkstall og forståelse av badets samfunnsoppdrag fremheves. Styret gir uttrykk for at uavhengig av organisasjonsform, så må badets vedlikeholdskostnader vurderes ifht. budsjettammer. Opplevd vs. faktisk handlingsrom for daglig ledelse må også belyses. Styret mener det må være en klar forståelse i styringslinjen i hele kommuneorganisasjonen for hvilke rammer som gjelder dersom KF skal vedvare som driftsform. Hvilke begrensninger og muligheter som ligger til grunn for kommersiell drift fremheves i den sammenheng. Oppgradering/ombygging av utebadet må gjennomføres uavhengig av driftsform. Styret mener at samhandling med flere badeanlegg i kommunen nok kan gjennomføres uansett driftsform.

Styret i Drammen Eiendom KF peker på at Drammen Eiendom KF eier bygningsmassen som Drammensbadet KF driver sin virksomhet i, og har vedlikeholdsansvar for bygningsmassen. Styret fremhever at en endret organisering til basisorganisasjonen ikke vil endre Drammen Eiendom KF sitt eierskap til eller vedlikeholdsansvar for bygningsmassen. Dagens husleie ville også blitt videreført. Ut fra dette har ikke Drammen Eiendom KF særskilte synspunkter på om

Drammensbadet KF bør organiseres etter foretaksmodellen eller i basisorganisasjonen. Styret viser til at drift av svømmeanlegg er helt på siden av ordinær eiendomsdrift som Drammen Eiendom KF ellers utøver, og ikke er noe foretaket har spisskompetanse på. Gitt dette støtter Drammen Eiendom KF en samordning av alle kommunens svømmeanlegg, for å kunne lykkes med en effektiv, kompetent og kostnadseffektiv drift av svømmeanleggene.

Drøftingsmøte med tillitsvalgte

Drøftingsnotat med vedlagte BDO-rapporter for både Drammensbadet KF og Hermansenteret KF ble lagt frem i rådmannens drøftingsmøte med tillitsvalgte 29.4.21. Verneombudstjenesten mener det er mye informasjon de ansatte i KFene ikke får ta del i og anbefaler derfor at Drammensbadet KF legges inn i basisorganisasjonen. Fagforbundet ga uttrykk for at det er bra at man får opp en del av forholdene som framkommer i saken. Fagforbundet er opptatt av at ansatte i KFene skal ha de samme rettighetene som ansatte i Drammen kommune. Delta støtter forslagene slik de framkommer i notatet og er opptatt av at de ansatte i de kommunale foretakene må ha de samme tilgangene til kommunens systemer som øvrige ansatte. Skolenes landsforbund ønsker å opprettholde alle de badeanleggene kommunen har og er opptatt av lokale prosesser for å finne gode ordninger mht. organisasjonsmodell.

Vurdering og anbefaling fra rådmannen

Rådmannen konstatere BDOs vurderinger og anbefaling om at Drammensbadet KF videreføres som kommunalt foretak. Drammensbadet er klassifisert som badeland med betydelig kommersiell aktivitet. De forhold BDO peker på var viktige begrunnelser for hvorfor Drammensbadet ble etablert som KF da nytt badeanlegg ble bygget på Marienlyst i 2007. I politisk sak til Drammen bystyre i 2007 om etablering av Drammensbadet KF viste rådmannen i tidligere Drammen kommune til at det nye helårsbadet skulle representere et tjenestetilbud til befolkningen av en helt annen karakter sammenlignet med daværende badeanlegg. Større krav til forretningsmessig tenkning med tilsvarende organisasjonskultur enn det en tradisjonell forvaltning representerer var argumenter for foretaksorganisering (KF). Det ble fremhevet at den tjenesteproduksjon som badet representerer synes godt egnet for denne driftsformen der man fokuserer på profesjonell økonomisk styring, men opprettholder den overordnede politiske kontrollen. Rådmannen mener denne argumentasjonen fortsatt står seg godt også sett i forhold til BDOs vurderinger.

Rådmannen har i den løpende rapporteringen påpekt at Drammensbadet KF over tid - og fra før pandemien - har hatt en krevende økonomi, med blant annet tapt egenkapital per 31.12.19. Rådmannen ser ikke nødvendigvis at situasjonen ville endret seg i positiv retning utelukkende som følge av basisorganisering. Tvert imot vil foretaksorganisering kunne være fordelaktig for økonomisk transparens og tett styring, med eget foretaksstyre som rapporterer direkte til kommunestyret. Forretningsmessig virksomhet og kommunal finansiering kan ses i sammenheng, men også bli vurdert og holdt avgrenset for nødvendig etterlevelse av statsstøttereguleringen.

Organisasjonsgjennomgangen og innspillene fra høringen viser at det er behov for nær dialog og forutsigbar samhandling med kommunens basisorganisasjon. Tidligere Drammen kommune hadde et større antall kommunale foretak og det var utviklet egne retningslinjer som presiserte og utdypet samhandlingen mellom foretakene og basisorganisasjonen. Dette som et supplement til kommunelovens bestemmelser og formelle styringsdokumenter som vedtekter og eierstrategier. Rådmannen vil vurdere disse retningslinjene nærmere og fremme egen sak til kommunestyret.

Rådmannen vil understreke at ansatte i et kommunalt foretak (KF) er ansatt i kommunen og har de samme rettigheter og plikter som øvrige ansatte i Drammen kommune. Rådmannen konstatere at de tillitsvalgte er særlig opptatt av dette, jfr. innspill gitt i drøftingsmøte 29.4.21.

Rådmannen vil se på de forhold som BDO peker på at kommunen bør vurdere nærmere innenfor en foretaksmodell, jfr. ovennevnte tre kulepunkter. BDO anbefaler blant annet at kommunen bør vurdere å samordne øvrige kommunale svømmeanlegg i samme foretak. Her har høringen allerede gitt nyttige innspill. Rådmannen legger opp til å vurdere dette særskilt i egen prosess etter at organisasjonsform for Drammensbadet er endelig avklart gjennom politisk behandling.

Etter en samlet vurdering anbefaler rådmannen at Drammensbadet KF videreføres som kommunalt foretak.

Hermansenteret KF

Vurdering og anbefaling fra BDO

BDO peker på at organisering som kommunalt foretak innebærer formalkrav som igjen innebærer oppmerksomhet og ressursbruk i foretaket, for kommunens administrasjon og kommunestyret. Begrenset økonomisk omfang, samt virksomhetens lite kommersielle natur, begrenser etter BDOs vurdering verdien av å ha aktiviteten i et eget foretak. Foretaket består av 1,2 årsverk med daglig leder i full stilling og renholder i 20 prosent stilling. I tillegg bidrar nærmere 20 frivillige i den daglige driften. Den frivillige innsatsen er nødvendig for å drifte senterets nåværende tjenestetilbud innenfor dagens økonomiske rammer.

Foretaket har i 2021 budsjettet med inntekter på 1,8 millioner kroner, hvorav 440 000 kroner er tilskudd fra kommunen.

BDO sin gjennomgang viser at Hermansenteret mangler styringsdokumenter som eierstrategi og foretaksstrategi. Verdien av styret vurderes av BDO som begrenset, og foretaksøkonomien er ikke transparent i den forstand at alle reelle kostnader og ressursbruk fremkommer direkte av regnskapet. Hermansenteret betaler ikke husleie til Drammen Eiendom KF som eier bygningsmassen foretaket driver sin virksomhet i.

Sett fra et overordnet eierstrategisk perspektiv, fremstår det for BDO som lite hensiktsmessig at Hermansenteret er ett av tre kommunale foretak i Drammen kommune, sammen med Drammensbadet KF og Drammen Eiendom KF, som er langt større og mer komplekse virksomheter. BDOs vurdering er at dagens organisering av Hermansenteret som foretak ikke gir de fordeler som man vanligvis ønsker å oppnå gjennom foretaksmodellen.

BDO anbefaler at Drammen kommune vurderer å organisere Hermansenteret som en del av basisorganisasjonen. Virksomheten vil drifts- og ledelsesmessig da kunne samordnes med tilsvarende aktiviteter i kommunen, og i større grad sees direkte i sammenheng med øvrig sammenlignbart tjenestetilbud.

BDOs vurdering er at det er begrenset nedside ved å videreføre dagens foretaksmodell for å sikre kontinuitet i tjenestetilbudet, dersom kommunen finner at de frivillige vil trekke seg ut av Hermansenteret ved en overføring til basisorganisasjonen. BDO viser til at de frivillige er helt sentrale i tjenesteproduksjonen, og tjenestetilbudet er kritisk avhengig av disse, slik tilbudet fremstår i dag.

Høring

Rådmannen sendte BDO-rapporten på høring til styrene i Hermansenteret KF og Drammen Eiendom KF og ba om høringsinnspill til rapporten som helhet, med de vurderinger og anbefalinger som fremkommer. Rådmannen ba særlig om synspunkter fra styret i Hermansenteret på hvorvidt en eventuell organisering av Hermansenteret i kommunens basisorganisasjon vil ha betydning for den frivillig innsatsen. Hermansenteret KF har i tillegg bedt Pensjonistforbundet Buskerud om å uttale seg. Pensjonistforbundet leier lokaler i senteret av Hermansenteret KF. Også Pensjonistforbundet Nedre Eiker har uttalt seg. Begge foretakene samt de to pensjonistforbundene har gitt høringsinnspill som følger vedlagt. Rådmannen redegjorde for saken i eldrerådet 27.5.21.

Styret i Hermansenteret KF er positiv til omorganiseringen. Styret ønsker at Hermansenteret skal ha samme konsept som før, gjerne under Helse og velferd. Styret uttaler at omorganiseringen medfører ingen forandring på de frivilliges innsats.

Styret i Drammen Eiendom KF uttaler at en endret organisering til basisorganisasjonen ikke vil endre Drammen Eiendom sitt eierskap til eller vedlikeholdsansvar for bygningsmassen. Ut fra dette har Drammen Eiendom ingen særskilte synspunkter på om Hermansenteret KF bør organiseres etter foretaksmodellen eller i basisorganisasjonen. Drammen Eiendom er imidlertid av den klare oppfatning at det bør betales husleie til Drammen Eiendom for lokalene som Hermansenteret KF benytter, uavhengig av om foretaksmodellen videreføres eller om virksomheten overføres til kommunens basisorganisasjon.

Styret i Pensjonistforbundet Buskerud er fornøyd med muligheten til å leie lokaler på Hermansenteret som dekker forbundets behov. Pensjonistforbundet viser til at de frivillige i stor grad blir rekruttert gjennom Pensjonistforbundet Nedre Eiker. Rekrutteringen er gjort mulig siden dette er et tilbud som har sin bakgrunn i at kommunen står som eier. Pensjonistforbundet ønsker å tydeliggjøre viktigheten av samarbeidet mellom Frivilligheten og Drammen Kommune i framtiden, og ser som fordel at senteret er kommunalt eiet. Imidlertid er det vel så viktig å holde på Hermansenteret som et aktivitetssenter hvor også frivillige kan spille en viktig rolle.

Styreleder i Pensjonistforbundet Nedre Eiker gir uttrykk for at Hermansenteret er en del av kommunens eldreomsorg og at det ikke skal gå med gevinst. Pensjonistforbundet gir ikke direkte uttrykk for ønsket organisasjonsform, men stiller en del andre spørsmål om tilsvarende tilbud andre steder i kommunen og kostnadsberegninger.

Drøftingsmøte med tillitsvalgte

Se omtale under Drammensbadet KF.

Vurdering og anbefaling fra rådmannen

Rådmannen konstaterer BDOs vurderinger og anbefaling om at kommunen bør vurdere å organisere Hermansenteret som en del av basisorganisasjonen. Med utgangspunkt i gjennomført utredningsarbeid og de forhold som fremkommer i rapporten fra BDO, anbefaler rådmannen at Hermansenteret KF avvikles som kommunalt foretak og overføres til basisorganisasjonen med virkning fra 1.1.22. Hermansenteret KF har en drift og en organisasjon som i liten grad tilsier bruk av foretaksmodellen som organisasjonsform. Økonomien er liten og har manglet sett i forhold til dagens organisering av kommuneøkonomien. Rammene for formell eierstyring er også noe mangelfullt utviklet. Rådmannen mener det fremstår som viktig at det fortsatt legges opp til frivillig innsats i driften av virksomheten. Rådmannen vil ta høyde for dette i et arbeid med å organisere Hermansenteret som del av kommunens basisorganisasjon.

Selskaper

Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS

Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS ble etablert i 2014 av Nedre Eiker kommune. Selskapet eies 100 prosent av Drammen kommune og har som formål å eie, utvikle og selge faste eiendommer. Selskapets verdier ligger i det heleide datterselskapet Mile Utvikling AS som eier Mile-tomten i Mjøndalen. Kommunestyret vedtok i forbindelse med behandling av økonomiplan 2021–2024 at det kan forberedes salg av Mile-tomten. En større del av Mile-tomten er gjennom avtale båndlagt av Drammen kommune, jfr. kjøpekontrakt mellom Nedre Eiker kommune og Mile Utvikling AS datert 1.7.16. Selskapet har i 1. tertial arbeidet med å forberede salg av Mile-tomten og har hatt dialog med teknisk fagmiljø i Drammen kommune for å avklare båndleggingen og dermed salgbart areal av Mile-tomten. Rådmannen arbeider med å definere kommunens arealbehov for lagring av utstyr og materiell tilknyttet teknisk virksomhet og vil gjennom dette avklare kommunens behov for båndlagt areal.

MEDARBEIDERE

Medarbeidere

Årsverk og antall ansatte

	Januar 2021		April 2021		Prosentvis endring	
	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk
P01 Skole	1 906	1 568	1 975	1 564	3,5%	-0,3%
P02 Barnehage	814	672	840	676	3,1%	0,7%
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	363	308	384	309	5,5%	0,3%
P04 Helse	455	266	472	261	3,6%	-1,9%
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	786	420	798	427	1,5%	1,6%
P06 Hjemmetjenester og institusjon	2 236	1 295	2 228	1 295	-0,4%	0,0%
P07 Rus og psykisk helse	252	169	252	174	0,0%	3,3%
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	232	206	235	213	1,3%	3,1%
P09 Kultur, fritid og idrett	239	145	249	143	4,0%	-1,4%
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	3	3	3	3	0,0%	0,0%
P11 Utbygging og samferdsel	122	115	120	115	-1,7%	0,0%
P12 Vann, avløp og renovasjon	74	70	74	71	0,0%	1,4%
P13 Arealplan, klima og miljø	101	96	94	98	-7,4%	1,4%
P14–P19 Sentrale enheter	283	266	282	269	-0,4%	0,8%
Totaltsum	7756	5598	7887	5617	1,7%	0,3%

* Årsverk = faste stillinger

* Antall ansatte = faste og midlertidige stillinger

Sykefravær

	1. tertial		Totalt sykefravær 2020
	sykefravær 2020	sykefravær 2021	
P01 Skole	7,6%	7,4%	7,3%
P02 Barnehage	12,4%	12,5%	11,4%
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	7,6%	6,4%	6,3%
P04 Helse	7,3%	7,2%	6,3%
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	12,8%	11,2%	11,2%
P06 Hjemmetjenester og institusjon	13,3%	10,2%	11,2%
P07 Rus og psykisk helse	9,7%	9,1%	9,1%
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	9,2%	7,2%	8,9%
P09 Kultur, fritid og idrett	6,0%	5,4%	5,7%
P11 Utbygging og samferdsel	4,2%	6,9%	5,6%
P12 Vann, avløp og renovasjon	5,9%	5,3%	5,4%
P13 Arealplan, klima og miljø	5,8%	5,2%	6,0%
P14–P19 Sentrale enheter	5,4%	3,6%	3,7%
KF Kommunale foretak	13,4%	7,1%	10,2%
Gjennomsnitt	9,6%	8,5%	8,5%

*P10 er utelatt, her er det for få ansatte til å kunne vise sykefraværet.

Turnover

	Turnover % (antall personer)	Turnover % (antall personer) Estimert på årsbasis
P01 Skole	0,8%	2,3%
P02 Barnehage	0,9%	2,8%
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	2,2%	6,5%
P04 Helse	2,3%	7,0%
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	3,9%	11,8%
P06 Hjemmetjenester og institusjon	3,8%	11,3%
P07 Rus og psykisk helse	2,6%	7,9%
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	1,4%	4,2%
P09 Kultur, fritid og idrett	1,2%	3,6%
P11 Utbygging og samferdsel	0,9%	2,6%
P12 Vann, avløp og renovasjon	2,7%	8,0%
P13 Arealplan, klima og miljø	1,1%	3,4%
P14–P19 Sentrale enheter	1,8%	5,5%
Totalsum	2,1%	6,4%

Mermedbestemmelse

- Det er etablert ulike regelmessige møtefora:
- Samarbeidsmøte med tillitsvalgte og hovedverneombud på kommunalsjefnivå – gjennomføres månedlig
- Dialogmøte mellom stabsleder Fellestjenester, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud – gjennomføres månedlig
- Rådmannens kontaktmøte med tillitsvalgte og hovedverneombud – 10 møter er avholdt
- AMU (arbeidsmiljøutvalg) – 2 møter er avholdt
- PSU (partssammensatt utvalg) – 3 møter er avholdt
- Drøftingsmøte – 4 møter er avholdt, i tillegg har det vært noen saks spesifikke møter hvor kun noen få organisasjoner har deltatt

Attraktiv arbeidsgiver

Rekruttering

Det er igangsatt en partsammensatt arbeidsgruppe for utarbeidelse av rekrutteringsstrategi. Strategien bygger opp under arbeidsgiverpolitikken, «Vi i Drammen», og fokuserer på tiltrekking og utvelgelse av nye medarbeidere. Rekrutteringsstrategien ses i sammenheng med kompetansestrategi, strategi for heltid og plan for arbeid med lærlinger.

I 1. tertial 2021 er det totalt utlyst 578 stillinger.

Rekrutteringsutfordringer

Tjenestene i helse, sosial og omsorg har hatt flere utlysninger ute hvor det søkes etter fagkompetanse på høgskole- eller videregående nivå. Det er nedgang i kvalifiserte søkere, og i 1. tertial er det vanskeligere enn noen gang å rekruttere riktig fagkompetanse. Dette gjelder spesielt for verne- og sykepleiere, legevaksleger og fastleger. Konsekvensen er at det blir utfordrende å opprettholde faglig forsvarlighet i tjenestene, samt innfri formelle kompetansekrav knyttet til vedtak om bruk av tvang og makt (kap. 9, Helse- og omsorgstjenesteloven). I tillegg er det en driftsutfordring å ha store vakante stillinger som må fylles med vikarer, og vikarer er gjerne midlertidig ansatte personer uten nødvendig fagkompetanse.

Heltid

Drammen kommune satser på heltid. Det er laget en plan for satsingen som går fram mot 2029. Drammen kommune er også en del av et forsknings- og innovasjonsprosjekt med Fafo, Fredrikstad kommune og bydel Østensjø i Oslo kommune. Drammen har utpekt 7 piloter som skal følges av Fafo til 2024.

På grunn av pandemien har det ikke vært mulig å gjennomføre de involveringsaktiviteter og tiltak som var planlagt første halvår i 2021. Som en del av satsingen og prosjekt Balanse 2021 i PO6, ses det på muligheter for å etablere bemanningsenheter i PO6.

Administrasjonen utreder muligheten for å opprette bemanningsenheter innen helse og omsorg. Dette ses på som en del av satsingen på heltid og prosjekt Balanse 2021.

Etisk dilemmatrening

Arbeidet rundt etisk dilemmatrening pågår. Det er inngått samarbeidsavtale med leverandør av spill/simuleringsbasert opplæring. Det gjennomføres utprøving av verktøyet rett over sommeren. I tillegg er det jobbet med utarbeidelse av etikkplakat og etablering av etisk råd.

Lærlinger

Årets inntak av lærlinger er gjennomført. Avdelingen har vurdert 173 søkere til fem ulike lærefag. Per 4. mai har 80 lærlinger fordelt på tre utdanningsløp og fem lærefag fått tilbud om læreplass. Det er 12 flere lærlinger enn ved inntak i 2020. 73 lærlinger avslutter læretiden sin i løpet av 2021.

Helsefag	Søkere	Innkalt til intervju	Trukket søknad	Tilbud læreplass	Takket ja	Takket nei til læreplass
Helsefag	105	64	3	52	45	7
Barne- og ungdomsfag	44	30	3	20	16	4
Institusjonskikk	8	7	3	1	1	
Kontor- og administrasjon	8	6	4	1	1	
Kjemi- og prosess	1	0				
Menn i helse					7*	
Dobbeltkompetanseløp Lier vgs					10*	

* Tildeling av læreplass skjer etter samarbeidsavtale og egne kriterier for kvalifisering.

Inntaket er i tråd med økonomiplan 2021-2024 om å stabilisere seg på 1,4 lærlinger per 1 000 innbyggere. Det er nedsatt en treparts arbeidsgruppe som utarbeider forslag til en oppskaleringsplan for flere læreplasser i kommune, som ferdigstilles til behandling i økonomiplan 2022-2025.

Kollegialæring

Det er en målsetning at vi skal samhandle på nye måter og lære av hverandre på tvers av avdelinger, virksomheter og områder i organisasjonen. Det er etablert en partssammensatt arbeidsgruppe som jobber med kollegialæring for deling, læring og utvikling av beste praksis i tjenestene. Konseptet og rammeverket er utarbeidet og skal piloteres høsten 2021/ våren 2022.

Kompetansehevende tiltak

I 1. tertial har det vært høy aktivitet innen kompetansehevende tiltak. Tiltakene lenkes opp mot kompetansestrategien som er under utarbeidelse. 1 900 digitale kurs er gjennomført og bestått i 1. tertial 2021, fortrinnsvis innenfor de helse- og omsorgsfaglige områdene. Det er tildelt 5 400 kurs i samme periode.

Norsk språkopplæring: Potensielle ansatte er identifisert, kartlegging er 95 prosent gjennomført og avsluttes i mai. Planlegging av skolerung med oppstart etter ferien, er godt i gang.

Vold og trusler om vold – i et forebyggende perspektiv: Kartlegging av behov er gjennomført i hele organisasjonen. Anskaffelsesprosess i gang og videre planarbeid er godt i gang.

I tillegg til kompetansehevende tiltak bistår de fleste programområder med tjenesteutvikling og utvikling. Eksempelvis Tibir (PO3 Forebyggende tjenester), Tverrfaglig Digital Arena (PO1 Skole, PO2 Barnehage og PO3 Forebyggende tjenester), Rehabiliteringsstrategi og Felles mottak i Aktivitet og rehabilitering (PO4 Helse) med flere. Prosesstøtten har hovedsakelig benyttet Teams, Miro og Whiteboard slik at de har vært mulige å gjennomføre til tross for restriksjoner knyttet til pandemien.

Det er fra Kompetansesenteret gitt lederstøtte til PO6 (Hjemmetjenester og institusjon) og ressurser har bidratt inn i smittevernarbeidet og revisjon knyttet til kvalitet på Hamborgstrøm og Fjell.

Oppdrag gjennomføres på bestilling fra kommunalsjefene, eksempelvis er det på oppdrag fra barnehageeier utarbeidet utkast til rutine for trygt og godt barnehagemiljø, på bakgrunn av endringer i barnehageloven gjeldende fra 1. januar 2021 og holdt prosess med avdelingsledere/styrere for å gi innspill til utbedringer til rutinen.

Lederskolen

Lederskolen har gjennomført 2 digitale ledersamlinger for alle ledere, modul 1 og modul 2, der tematikken blant annet har vært arbeid med resultater fra verdikartleggingen som ble gjennomført i november 2020.

Arbeidet er gjennomført som egenrefleksjon, gruppearbeid og i plenum på samlingene og i egen organisasjon mellom modulene. Hensikten med dette har vært å forstå hvordan resultatene kan brukes i egen virksomhet i arbeidet med organisasjonskultur.

Et annet sentralt tema har vært tillitsbasert ledelse sett i sammenheng med ny styrings- og utviklingsmodell. Her er det også presentert relevant teori, eksempelvis motivasjonsteori og en innføring i hva Drammen kommune legger i begrepet tillitsbasert ledelse. Sentralt her har vært å tydeliggjøre hvordan man kan ivareta og praktisere ledelse der spennet mellom tillit og kontroll er ivaretatt.

I tillegg er det på forespørsel gjennomført oppdrag på prosessbistand fra ulike ledergrupper som ønsker bistand i egen teamutvikling.

Harmonisering av lønn

I desember 2020 nedsatte rådmannen en parts sammensatt gruppe som fikk i oppdrag å utarbeide et faktagrunnlag, som skulle se på det totale lønnsbildet i den nye kommunen. Dette faktagrunnlaget viser at det ikke har oppstått vesentlige lønnsforskjeller som følge av kommunereformen. De ulikhetene som var før kommunereformen er fortsatt tilstede. Nye arbeidsformer og nye sammensatte arbeidsmiljøer viser imidlertid, at det er behov for noen harmoniseringstiltak og rådmannen foreslår å avsette 5 millioner kroner til dette.

VEDLEGG

1. Status verbalvedtak per 1. tertial 2021
2. Status innsparingstiltak i 2021
3. Finans- og gjeldsrapport per 1. tertial 2021
4. Drammen Eiendom KF – 1. tertialrapport 2021
5. Drammensbadet KF – 1. tertialrapport 2021
6. Hermansenteret – 1. tertialrapport 2021
7. Søknad om lån fra Drammen Scener AS
8. Renovasjonsselskapet i Drammensregionen IKS – Eiermelding 2020
9. Glitrevannverket IKS – selskapsrapport 2020
10. Forslag til reviderte vedtekter for Hermansenteret KF
11. Organisering av Drammensbadet KF – sluttrapport
12. Organisering av Hermansenteret KF – sluttrapport
13. Høringssvar om organiseringen av Drammensbadet KF og Hermansenteret KF
14. Søknad om kommunal garanti fra Drammen Strong
15. Søknad om kommunal garanti fra Kjerraten barnehage